

3๗๖. 27

๐๖๕๓๗

ร.๖

การศึกษาแนวโน้มนโยบายจัดการศึกษาวิชาอาชีวศึกษา
ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ปริญญานิพนธ์

ของ

อารยา นครเขตต์

13 พ.ธ. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษามัธยมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

171027

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะนิติศาสตร์ และคณะกรรมการสอวค ได้พิจารณาปฏิญานิตยฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

(รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

.....กรรมการ

(นศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

คณะกรรมการสอวค

.....ประธาน

(รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

.....กรรมการ

(นศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อจ.บุญธรรม คำทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิตยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่.....๙.....เดือน.....๙.....พ.ศ. 2533

ประกาศนุญการ

การทำปฏิญานพนธฉบับนี้ได้รับคำสั่งสอน แนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนและประธานกรรมการควบคุมปฏิญานพนธตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลัย ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนและกรรมการควบคุมปฏิญานพนธ ที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องและติดตามดูแลการทำปฏิญานพนธด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มที่โดยตลอด ผู้วิจัยขอจกจำไว้ด้วยความเคารพตลอดไป และขอขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับอาจารย์บุญธรรม คำพอ ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนและกรรมการสอบปฏิญานพนธ ที่ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขปฏิญานพนธฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจากผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั้งรายชื่อในภาคผนวก ข จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยทุกคนที่ช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้การทำปฏิญานพนธฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

อารยา นคร เขตต์

สารบัญ

บท

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	2
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	ข้อกำหนดของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	การศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน	6
	ประวัติและความเป็นมา	6
	ปัญหาในการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน	14
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	15
	การศึกษากับการมีงานทำ	17
	ปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษา	17
	ความสัมพันธ์ระหว่างงานกับการศึกษา	19
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อมีงานทำ	23
	แนวทางการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน	25
	เทคนิคเคลฟาย	28
	นิยามและความเป็นมา	28
	วิธีการของเทคนิคเคลฟาย	29
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
	งานวิจัยในประเทศไทย	32
	งานวิจัยในต่างประเทศ	34

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
	การเลือกผู้เชี่ยวชาญ	36
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล	39
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
5	สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	53
	สรุป	53
	ผลการศึกษาค้นคว้า	54
	อภิปรายผล	56
	ขอเสนอแนะ	77
	ขอเสนอแนะทั่วไป	77
	ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้	78
	บรรณานุกรม	80
	ภาคผนวก	86

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	มัธยมศึกษาและวิทยาลัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับ เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน	43
2	มัธยมศึกษาและวิทยาลัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับ การบริหารการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน	46
3	มัธยมศึกษาและวิทยาลัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับ หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน	49
4	มัธยมศึกษาและวิทยาลัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน	51

บทนำ

การจัดการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสันของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ผ่านมา ยังไม่สนองตอบนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างแท้จริง ผู้เรียนส่วนใหญ่ มิได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนไปประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น จากรายงานการติดตามผลโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ปี พ.ศ. 2525 ของสำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า มีผู้นำความรู้วิชาอาชีพไปประกอบอาชีพได้ประมาณ ไม่เกินร้อยละ 28 และสายสุรี จุติกุล (2529 : 2 - 3) ได้ติดตามผลโครงการฝึกอาชีพ พระยะสัน พบว่า การฝึกอาชีพพระยะสัน ทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งใช้หลักสูตร ตั้งแต่ 1 วัน ถึง 8 เดือน ผู้เข้ารับการอบรมไปแล้วส่วนใหญ่ไม่สามารถนำความรู้วิชาอาชีพ ที่เรียนไปประกอบอาชีพได้ เนื่องจากไม่จริงจังและไม่ไคคุณภาพ และหน่วยงานของรัฐที่ฝึกอาชีพ ให้แก่ประชาชนมีน้อย อีกทั้งไม่ไคประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เดียวกัน

จากสภาพสังคมในปัจจุบันซึ่งกำลังประสบปัญหาการว่างงานและสภาวะเศรษฐกิจ ฝืดเคืองโดยทั่วไปทั้งในชุมชนเมืองและชนบท รัฐบาลพยายามระดมสรรพกำลังจากหลายฝ่าย ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดคลายลง โครงการฝึกอาชีพพระยะสันให้แก่ประชาชน ทั่วประเทศของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชน เพราะจัดไคทุกสภาพของสังคม มีความยืดหยุ่นและสามารถเรียนรู้ไคไคระยะเวลา สั้น ๆ ทำให้ช่วยลดปัญหาการว่างงานลงไค แต่สาเหตุที่การฝึกอาชีพพระยะสันยังไม่มีบทบาทใน การแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรนี้มีอยู่หลายประการด้วยกัน ประการแรก ไคแก่ การจัด ฝึกวิชาอาชีพไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดทำโครงการฝึกอาชีพมักขึ้นอยู่กับ ความชำนาญของผู้สอน และความพร้อมของสถานศึกษา โดยมิไคคำนึงถึงความต้องการของตลาด ประการที่สอง ไคแก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเป็นชั้นเรียนและฝึกภาคปฏิบัติอยู่ใน โรงเรียนควยอุปกรณ์การสอนเท่าที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ผู้เรียนขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น

ต่อการประกอบอาชีพ ประการที่สาม ได้แก่ การสอนโดยการใช้ทักษะทางช่างเพียงด้านเดียว มิได้ผนวกความรู้ที่สามารถนำไปพัฒนาอาชีพหรือสร้างงานอาชีพขึ้นใหม่ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษา มองไม่เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และประการสุดท้าย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา เคยชินกับวิธีดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดั้งเดิม และส่วนใหญ่มองเห็นผลประโยชน์ตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของการจัดการศึกษาเพื่อประชาชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

2529 : 73 - 80)

จากรูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีผลให้เกิดการมีงานทำและลดปัญหาการว่างงานลงได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา แนวความคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้านวิชาชีพ ระยะสั้น เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการประกอบอาชีพและลด ปัญหาการว่างงานของประชาชน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อแนวโน้มในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539 ในสี่ด้านคือ เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น การบริหาร การศึกษาวิชาชีพระยะสั้น หลักสูตรและโครงการสอนวิชาชีพระยะสั้น และการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนด นโยบายในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นให้สอดคล้องกับ สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การวางระบบการบริหารการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ตลอดจนการจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนวิชาชีพ ระยะสั้น ที่ใหญ่เรี่ยไรได้รับความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวโน้มนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ
ระยะสั้น ซึ่งจัดโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เรียกว่า ผู้เชี่ยวชาญ
ได้แก่ ข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่บริหาร วางแผน และกำหนด
นโยบายการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น โดยทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี
จากหน่วยงานในส่วนกลาง ได้แก่ กองแผนงานและวิจัย กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กองปฏิบัติการ และหน่วยศึกษานิเทศก์ ส่วนหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนภาค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคกลาง และภาคใต้

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ข้าราชการ สังกัด
กรมการศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่บริหาร วางแผน และกำหนดนโยบาย การจัดการศึกษา
วิชาชีพระยะสั้น ซึ่งทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี โดยเลือกจากผู้บริหารใน
ส่วนกลาง และผู้บริหารในส่วนภูมิภาค จำนวน 29 คน ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้อำนวยการ กองแผนงานและวิจัย ผู้อำนวยการ กองพัฒนาการศึกษา
นอกโรงเรียน และผู้อำนวยการ กองปฏิบัติการ รวม 3 คน

2.2 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ รวม 2 คน

2.3 ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคฝ่ายบริหาร และผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ภาคฝ่ายวิชาการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง
และภาคใต้ รวม 12 คน

2.4 ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตศูนย์ฯ ภาคเหนือ
3 คน ศูนย์ฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 คน ศูนย์ฯ ภาคกลาง 3 คน และศูนย์ฯ ภาคใต้
3 คน รวม 12 คน

รายละเอียดในการเลือกผู้เชี่ยวชาญได้เสนอไว้ในบทที่ 3

3. การสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ จะใช้เทคนิคเคลฟาย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 รอบ

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการ ศึกษาวิชา อาชีวพระยะสันในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 เป้าหมายของการ ศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน
- 4.2 การบริหาร การ ศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน
- 4.3 หลักสูตร และ โครง การ สอนวิชาอาชีวพระยะสัน
- 4.4 การจัดการ เรียน การ สอนวิชาอาชีวพระยะสัน

ข้อจำกัดของการ ศึกษาคนควา

เนื่องจากผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาให้ครบทั้งกระบวนการ จัดการ ศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน จึงกำหนดกรอบที่ศึกษาไว้ 4 ด้าน คือเป้าหมายของการ ศึกษา การบริหาร การ ศึกษา หลักสูตร และการ จัดการ เรียน การ สอน สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น ได้ศึกษาเฉพาะ ส่วนที่เป็น โครง การ สอนและรูปแบบกิจกรรมการฝึกอบรมเท่านั้น มิได้ศึกษาเจาะลึกถึงเนื้อหาของรายวิชาที่สอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการ ศึกษาคนควาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ศัพท์เฉพาะบางคำที่มีความหมายในขอบเขตจำกัด ซึ่งให้คำนิยามไว้ดังต่อไปนี้

วิชาอาชีวพระยะสัน หมายถึง วิชาอาชีพสาขาต่าง ๆ ที่กำหนดเวลาเรียนตลอดหลักสูตร ไม่เกิน 300 ชั่วโมง จัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเน้นการฝึกปฏิบัติมากกว่าการเรียน ทฤษฎี

หลักสูตร และ โครง การ สอน หมายถึง กิจกรรมการ เรียนรู้ที่ได้วางแผนทั้งหมดหรือ ประสพการณ์ทั้งหมดที่จัดให้แกกลุ่มผู้เรียน ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการ เรียนรู้ อุปกรณ์การ เรียน การ สอน วิธีทางที่จัดสอน และเครื่องมือในการ ประเมินผล

รูปแบบและกิจกรรมการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการ เรียนการสอนวิชาอาชีพ เพื่อให้เกิดทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ เช่น การฝึกงานในสถานประกอบการ การศึกษาดูงาน การฝึกโดยการรับเหมางานมาทำ การฝึกทำและการฝึกขาย เป็นต้น

การจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น หมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษา วิชาอาชีพระยะสั้นสถาน คือ เป้าหมายของการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น การบริหาร การศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น และการจัดการ เรียน การสอนวิชาอาชีพระยะสั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเสนอโดยแบ่งออกเป็น
หกตอน ดังนี้ คือ การศึกษาวิชาชีพพระยะสัน การศึกษากับการมีงานทำ แนวคิดเกี่ยวกับ
การจัดการศึกษาเพื่อมีงานทำ แนวทางการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะสัน เทคนิคเคล็ดลับ
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิชาชีพพระยะสัน

การศึกษาวิชาชีพพระยะสันเป็นการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนด้วยวิธีการศึกษา
นอกโรงเรียน ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงานจัดอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ สำหรับ
งานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการฝึกอาชีพพระยะสันของกรมการศึกษานอกโรงเรียนและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ประวัติและความเป็นมา การฝึกอาชีพหลักสูตรพระยะสันนอกระบบโรงเรียน
มีมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษาได้กล่าวถึง
ประวัติและความเป็นมาของการจัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย สรุปได้ดังต่อไปนี้
(กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา. 2521 : 68 - 75)

ในปี พ.ศ. 2492 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งแผนกอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น
ในกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน คือช่วยส่งเสริม
อาชีพ ความเป็นอยู่ และการใช้เวลาว่างของประชาชนให้ดีขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมให้
ประชาชนได้เรียนรู้หนังสือ และสามารถปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองในระบบประชาธิปไตย
แผนกอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ทำหน้าที่จัดและส่งเสริมการฝึกอาชีพโดยร่วมมือกับกระทรวง ทบวง กรม
 ตลอดจนองค์กร เอกชนต่าง ๆ การดำเนินงานขยายตัวกว้างขวาง มีการฝึกอาชีพพระยะสัน
ขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ต่อมาในปีเดียวกันนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นชุดหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการจัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ ของกระทรวงศึกษาธิการ" เพื่อทำหน้าที่

ให้คำปรึกษาหารือและแนะนำวิธีการดำเนินงานอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ ทำให้งานมีระบบและรูปแบบการจัดที่ได้มาตรฐานขึ้น การดำเนินงานในระยะนี้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

ชนิดของโรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่โดยทั่วไปเป็นโรงเรียนประจำที่จัดตั้งขึ้นเป็นเอกเทศ หรือรวมมือกับกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การต่าง ๆ ทำการสอนเวลาบ่ายหรือกลางคืน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ที่ติดการประกอบอาชีพในตอนกลางวันสามารถเข้าศึกษาหาความรู้ความชำนาญได้ เปิดสอนวิชาอาชีพต่าง ๆ โดยใช้เวลาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้จบเร็วทันใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ทันที การสอนเน้นหนักด้านการปฏิบัติจริง ลักษณะการจัดเป็นการจัดแบบให้เปล่า และรับนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่บรรลุนิติภาวะแล้วโดยไม่จำกัดพื้นความรู้เดิม

ในปีเดียวกันขณะที่กองการศึกษาผู้ใหญ่จัดสอนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่หลักสูตรระยะสั้นทั่วประเทศนั้น ได้มีการจัดตั้ง "โรงเรียนช่างกลกลางคืน" สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมหลายสาขา หลักสูตร 2 ปี ด้วยความร่วมมือของสองหน่วยงาน คือกรมโยธาเทศบาล (ชื่อในสมัยนั้น) สังกัดกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2526 : 60) ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำของกรมกองต่าง ๆ ใช้เวลาเรียนในตอนบ่ายถึงค่ำ เมื่อจบแล้วจะได้รับการปรับวุฒิให้เป็นชั้นตรี โรงเรียนนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "โรงเรียนช่างตรี" และโรงเรียนนี้เองที่เป็นต้นกำเนิดของวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ที่ผลิตนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ในปี พ.ศ. 2497 ประเทศไทยได้ตกลงทำสัญญากับองค์การสหประชาชาติ จัดตั้งศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี หรือ ศ.อ.ศ.อ. ทำหน้าที่เป็นแหล่งปฏิบัติการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนามัย การเกษตร การเรือน การช่าง วัสดุสภาพสังคมและการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาชนบท ความโง่เขลา ความยากจน ขาดอาหาร และโรคภัยไข้เจ็บ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 50) นอกจากนั้น ศ.อ.ศ.อ. ยังเป็นแหล่งผลิต "สารนิเทศก์" ทำหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนที่เรียกว่า "มูลสารศึกษา" ภายหลังได้โอนไปสังกัดกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนชื่อตำแหน่งใหม่เป็น "พัฒนากร" ทั้งนี้เนื่องจาก การปฏิบัติงานของสารนิเทศก์นั้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นของรัฐบาล ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินงาน

จากการจัดตั้งศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่จังหวัดอุบลราชธานีทำให้งาน
อาชีวศึกษาผู้ใหญ่เรื่องก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ศ.อ.ศ.อ. ได้จัดสอนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่หลายสาขา
ตามหลักสูตร 150 ชั่วโมง ใช้เวลาเรียน 3 เดือน นอกจากนั้นยังเปิดสอนวิชาอาชีพระยะสั้น ๆ
หลักสูตร จบในตัวเองตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นการ เริ่มต้นของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่
ในรูปกลุ่มสนใจ

ในปี พ.ศ. 2498 กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้พิจารณาเห็นว่าโรงเรียนอาชีวศึกษา
ผู้ใหญ่ประจำที่ยังไม่สามารถจัดสอนวิชาอาชีพให้แก่ประชาชนได้ทั่วถึง จึงริเริ่มโครงการ
"อาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่" เพื่อเข้าไปทำการสอนในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยจัดเป็นโครงการ
ทดลองขึ้นที่จังหวัดชลบุรีคอน ปรากฏว่า การดำเนินงานได้ผลดี ประชาชนสนใจและสมัครเรียน
กันเป็นอันมาก ต่อมาจึงจัดตั้งหน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่สังกัดส่วนกลาง 4 หน่วย มีชื่อ
เรียกเป็นการกำหนดสายงานไปในตัว คือหน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่สายลำน้ำเจ้าพระยา
หน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่สายเพชรเกษม หน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่สายสุโขทัย และ
หน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่สายพหลโยธิน นอกจากนี้ ยังจัดตั้งหน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่
ควบคู่ความร่วมมือกับ กรมป.กลาง ขึ้นในจังหวัดที่ถูกยกออกจากรายการคุกคาม ทำหน้าที่เสมือนศูนย์ปฏิบัติการ
ทางจิตวิทยาไปพร้อม ๆ กับการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน

การเรียนการสอนในหน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่ ซึ่งต่อมาเรียกว่า
โรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่นั้น ใช้หลักสูตร 300 ชั่วโมง ใช้เวลาเรียนวันละ 3 เดือน ทำการสอน
วันละ 5 ชั่วโมง เปิดสอนปีละ 3 รุ่น วิชาที่สอนในระยะเริ่มแรกมี 2 วิชา ได้แก่ วิชาช่างตัดผม
และวิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ภายหลังวิชาช่างตัดผมได้รับความนิยมเรียนน้อย จึงงดสอนไปบ้าง
ในบางแห่ง และเปิดสอนวิชาช่างเครื่องยนต์ วิชาอาหาร - ชนม เพิ่มขึ้น และในระยะเดียวกันนี้
มีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ประจำที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนครบทุกจังหวัด แต่ละจังหวัดมี
หลายโรงเรียน วิชาที่เปิดทำการสอนได้แก่ วิชาในหมวดอุตสาหกรรม คหกรรม ธุรกิจ เกษตร
ศิลปประดิษฐ์ และดนตรี

เมื่อการจัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่แพร่หลายและขยายการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่
กว้างขวางขึ้น จึงมีการปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คือเพื่อฝึกอบรม
ประชาชนชาวไทยให้มีความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ตามควรแก่สภาพ เพื่อสนับสนุน

พระราชบัญญัติสงวนอาชีพของคนไทย เพื่อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการในการฝึกอบรมคนไทยให้ความรู้ในวิชาอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมไว้สำหรับบางโอกาสที่ทางราชการจำเป็นต้องใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายลดค่าครองชีพ และเพื่อชักจูงประชาชนที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ให้สนใจการศึกษาวิชาหนังสือยิ่งขึ้นเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาอาชีพต่อไป

การจัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ในสมัยนั้นได้แบ่งรูปแบบการจัดออกเป็นสี่ประเภท คือ

1. ประเภทโรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ประจำที่ โรงเรียนประเภทนี้ตั้งประจำอยู่กับที่โดยอาศัยใช้สถานที่ของหน่วยราชการและองค์การเอกชนในท้องถิ่น เช่น โรงเรียนศาลาประชาคม มุลินี วัด และบ้าน ทำการสอนในช่วงเวลาว่างของสถานที่ดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นตอนเย็นถึงค่ำ หลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่ใช้หลักสูตร 150 ชั่วโมง เวลา 3 เดือน ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรและโครงการสอนขึ้นเอง กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ
2. ประเภทหน่วยอาชีวศึกษาผู้ใหญ่เคลื่อนที่ จัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่ขนาดเล็ก สอนวิชาอาชีพเพียง 2 วิชา เคลื่อนย้ายไปสอนในหมู่บ้านชนบทที่ทางไกล มีกำหนดเวลาแห่งละ 3 เดือน หรือไม่เกิน 6 เดือน แล้วเคลื่อนย้ายไปสอน ณ ที่แห่งใหม่ ตามความต้องการของประชาชน
3. ประเภทอบรมหรือพัฒนาวิชาอาชีพ หรือจัดกลุ่มสนใจวิชาอาชีพ ได้แก่ การอบรมหรือจัดสอนวิชาอาชีพเป็นครั้งคราวตามความสนใจของประชาชน เช่น การทำขนม การปรุงอาหาร การเกษตร เป็นต้น โดยใช้เวลาเรียนสั้น ๆ ตั้งแต่ 3 วัน ถึง 1 เดือน
4. ประเภทบรรยายหรือปาฐกถา การศึกษาประเภทนี้เป็นการบรรยายหรือปาฐกถาให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นครั้งคราว โดยเลือกเรื่องที่ประชาชนสนใจและมีประโยชน์ รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ดำเนินงานจะเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความเหมาะสมแก่โอกาส เวลา สถานที่ และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน งานหลักที่สำคัญในการส่งเสริมอาชีพอีกประการหนึ่งในสมัยนั้นคือการ จัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมราชทัณฑ์ ได้แก่ เรือนจำและทัณฑสถาน กรมประชาสงเคราะห์ ได้แก่ สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ สถานฝึกและอบรมเยาวชน และยังมีองค์การ สมาคม มุลินีต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะฝึกอาชีพให้แก่ผู้ที่อยู่ในอุปการะให้มีความอาชีพ เช่น องค์การทหารผ่านศึก สมาคมวัฒนธรรมหญิง เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2503 กรมอาชีวศึกษาได้จัดตั้งหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโกของอเมริกา ในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนยานพาหนะ และให้ทุนการศึกษาครูงานภายในประเทศและต่างประเทศแอฟริกาและเจาหนาทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเหลือในโครงการนี้ด้วย โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่เป็นโรงเรียนเคลื่อนที่ขนาดใหญ่ เปิดสอนวิชาอาชีพประมาณ 10 - 12 วิชา ได้แก่ วิชาคังคอปั้น คือช่างเครื่องยนต์ ช่างเครื่องยนต์เล็ก ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าชาย ศิลปประดิษฐ์ ช่างตัดผม เสริมสวย วิชาอาหาร - ขนม วิชาบัญชี และพิมพ์ดีดไทย - อังกฤษ แต่ละโรงเรียนมีอุปกรณ์การสอน พัดลม ครุภัณฑ์ และยานพาหนะ เป็นจำนวนมาก สถานที่ทำการสอนมักอยู่ในชุมชนใหญ่ เช่น ตัวจังหวัดหรืออำเภอ การดำเนินงานในระยะหลังนี้มักไม่เคลื่อนย้าย มักตั้งประจำอยู่ ณ จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง และเปิดสาขาแยกย่อยออกไปสอนตามอำเภอ ตำบล และท้องถื่นทุรกันดาร โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ได้โอนมาสังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ. 2515

การจัดตั้งโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ขึ้นเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการขยายการผลิตฝีมือแรงงานระดับกลาง และเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไว้ดังนี้คือ เพื่อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้ใช้ในการฝึกอบรมแก่ผู้ไม่เคยรับการอบรมมาก่อน หรือผู้เคยรับการอบรมมาแล้วต้องการอบรมเพิ่มเติม โดยลงทุนและใช้เวลาเพียงเล็กน้อย เพื่อผลิตกำลังคนด้านช่างฝีมือระดับปานกลาง ที่ความต้องการมีมากขึ้นในช่วงระยะเวลาของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติและเพื่อเตรียมคนให้มีโอกาสเลือกงานใหม่ เพื่อนำเอากิจกรรมของรัฐไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของตนเองและความหวังดีของรัฐบาลที่มีต่อประชาชนที่อยู่ห่างไกลเพื่อที่จะไม่หันเหหาฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาตนเองและประเทศชาติเป็นส่วนรวม และเพื่อเป็นหน่วยงานให้การฝึกอบรมวิชาอาชีพ ที่พร้อมจะเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว ตามความจำเป็นของสถานการณ์ และยินดีรับผู้หลงผิดที่กลับใจมาฝึกวิชาชีพ

เมื่อโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่โอนมาสังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้รับการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการดำเนินงานไปจากเดิมบ้างเล็กน้อย ประกอบกับในปี พ.ศ. 2515 จากการประชุมของยูเนสโก ได้บัญญัติศัพท์ขึ้นใช้แทน คำว่า "การศึกษาผู้ใหญ่" (Adult Education) ซึ่งคำว่า "ผู้ใหญ่" มีความหมายที่เข้าใจไม่ตรงกัน ให้ใช้คำว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียน" (Nonformal Education) ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกระบวนการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ทั้งหมดที่อยู่ในนอกระบบโรงเรียนภาคปกติ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2526 : 12 - 13) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่รับกับนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะที่กว้างขวางขึ้น จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ดังนี้

เพื่อให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งอยู่นอกระบบโรงเรียนภาคปกติได้มีโอกาสปรับปรุงตนเองและครอบครัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว อนามัย เศรษฐกิจ อาชีพ วัฒนธรรม หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเกิดความคิดพร้อมที่จะรับบริการจากหน่วยส่งเสริมความก้าวหน้าของประชาชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมทักษะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนและคุณภาพของสังคม และเพื่อให้ข้าราชการสถานที่ อุปกรณ และบุคลากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุด

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่จัดสอนเป็นชั้นเรียนหลักสูตร 300 ชั่วโมงทุกวิชา วิธีสอน ครูจะสอนด้วยความรู้และประสบการณ์ของตนเป็นส่วนใหญ่ การใช้สื่อช่วยสอนน้อย การฝึกภาคปฏิบัติใช้อุปกรณ์การสอนของโรงเรียนที่จัดไว้ ซึ่งมีปัญหาความไม่เพียงพอต่อการฝึกของผู้เรียนและอุปกรณ์เก่าไม่ทันสมัย การเรียนของนักศึกษาจะเริ่มตนพร้อมกันและจบหลักสูตร เมื่อเรียนครบ 300 ชั่วโมงพร้อมกัน นักศึกษาแต่ละคนจะได้รับการฝึกภาคปฏิบัติด้วยชิ้นงานที่เท่ากัน ซึ่งเป็นสาเหตุของการออกกลางคันของนักศึกษา เนื่องจากบางคนสนใจเฉพาะบางส่วนของหลักสูตรเท่านั้น (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 25)

พ.ศ. 2520 กองการศึกษาผู้ใหญ่ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ ตลอดจนการตรวจสอบ ควบคุม ติดตามผล ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 5) โดยมีแผนจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้ครบทุกจังหวัดภายในปี พ.ศ. 2529 วิธีการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนคือ ใช้โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่พื้นฐานในการจัดตั้ง ดังนั้น โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่จึงกลายเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและทำหน้าที่เพิ่มขึ้น ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพก็ยังดำเนินการอยู่ในลักษณะเดิม โดยรวมเอาโรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งในภายหลังใช้ชื่อว่า โรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพประจำที่ และโรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพเคลื่อนที่เข้าเป็นกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้ดีขึ้น โดยศูนย์ฯ จัดตั้งฝ่ายการศึกษาสายอาชีพทำหน้าที่รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้ (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร. 2529 : 24) ทำหน้าที่บริหารวางแผน ส่งเสริมและพัฒนางาน การศึกษาสายอาชีพและกลุ่มสนใจ มีหน้าที่ในการรวบรวมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับงานสายอาชีพและกลุ่มสนใจ พิจารณาคำเนินการจัดตั้งยุบเลิกและย้ายโรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพ ให้บริการหลักสูตร คัดเลือกวิทยากรท้องถิ่น สรรวจกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการเกี่ยวกับการขอุมัติแต่งตั้งผู้สอน และเบิกจ่ายค่าสอน รวบรวมรายงานผลการเรียน ตลอดจนการนิเทศตรวจสอบ ติดตามผลงาน ของโรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพและกลุ่มสนใจ แบ่งสายปฏิบัติงานในฝ่ายเป็น 7 งาน คืองานสารบรรณ งานชั้นเรียนวิชาชีพ งานฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่สุชนบท งานเทคโนโลยีสุชนบท งานกลุ่มสนใจ

- งานแนะแนวการศึกษาวิชาชีพ และงานบริการสื่อการสอน

✓ ในระยะนี้ จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยาสันเปลี่ยนไปจากเดิมอีก คือส่งเสริมให้ประชาชนได้ศึกษาวิชาชีพและสามารถนำไปประกอบอาชีพ หรือส่งเสริมอาชีพเดิม หรือนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่งแตกต่างจากยุคก่อนที่มุ่งฝึกทักษะทางอาชีพให้เป็นช่างฝีมือ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนนี้

สุนทร สุนันท์ชัย (2524 : 2 - 3) ได้ให้รายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะการฝึก ดังต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 การฝึกเพื่อให้บุคคลมีงานทำ (job training/training for employment) การฝึกประเภทนี้มุ่งไปสู่อุตสาหกรรมหรือธุรกิจ แต่โอกาสเช่นนี้มีอยู่อย่างจำกัดมาก เนื่องจากการฝึกวิชาชีพในระบบโรงเรียนโดยบุคคลเช่นนี้ออกมามากมายและบุคคลเหล่านั้นก็ยังว่างงานอยู่มาก เนื่องจากอัตราการขยายตัวของธุรกิจอุตสาหกรรมไม่ทันกับการขยายตัวในทางการศึกษาวิชาชีพ

ลักษณะที่ 2 การฝึกเพื่อให้บุคคลประกอบอาชีพส่วนตัว (training for self-employment) การฝึกประเภทนี้มุ่งให้บุคคลมีทักษะที่จะประกอบอาชีพของตนเองได้ เช่น การจัดตั้งร้านซ่อมมีน้ำ ขอมรถจักรยานยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้าปรุงอาหาร และทำเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์มีความสำคัญกว่าการฝึกประเภทแรก เพราะช่วยให้คนมีงานทำในชนบทแทนที่จะอพยพโยกย้ายมาหางานทำในเมืองใหญ่

ลักษณะที่ 3 การฝึกเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตน (training for self-improvement) การฝึกประเภทนี้มุ่งให้บุคคลไปประกอบอาชีพ แต่ถือว่าการฝึกวิชาชีพเป็นการศึกษาทั่วไป (general education) บุคคลที่ได้รับการฝึกแล้ว อาจนำไปใช้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ เช่น การปรุงอาหารในครอบครัว การตัดเย็บเสื้อผ้าเล็ก ๆ น้อย ๆ การซ่อมเครื่องใช้ภายในบ้าน การขับรถยนต์ และการแก้ไขเครื่องดนตรีของตนเอง เป็นต้น

จากจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เปลี่ยนไปนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาลักษณะวิชาชีพระยะสั้นเสียใหม่ ให้สามารถนำมาใช้ฝึกอบรมในบรรดาวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังกล่าวได้ ทั้งยังเป็นการสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และแก้ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอีกด้วย หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่จัดในลักษณะรายวิชา โดยแบ่งเนื้อหาในแต่ละวิชาออกเป็นสัปดาห์ โดยแต่ละสัปดาห์มีเนื้อหาจบในตัวเอง การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพแบบรายวิชานี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนเฉพาะรายวิชาที่ตนสนใจ เมื่อเรียนจบรายวิชาหนึ่งแล้ว จะเลือกเรียนรายวิชาต่อไปหรือไม่เลือกก็ได้ ถ้าหากใครมีความรู้ตามความต้องการแล้ว

2. ปัญหาในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น การจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นที่ผ่านมามีตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนถึงปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังต่อไปนี้

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 73 - 80)

- 2.1 ปัญหาการสอนวิชาชีพที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- 2.2 ปัญหายุ่งเหยิงไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาฝึกฝนไปประกอบอาชีพได้ เนื่องจากฝึกไม่ครบกระบวนการสร้างงานอาชีพ
- 2.3 ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนที่มีเวลาจำกัด หรือขาดทุนทรัพย์
- 2.4 ปัญหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เปิดกว้าง สำหรับการหาความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ภายนอกโรงเรียน
- 2.5 ปัญหาการขาดอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยและไม่ใช้เทคโนโลยีการศึกษาช่วยสอน
- 2.6 ปัญหาการขาดข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- 2.7 ปัญหาการไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนในด้านการฝึกวิชาชีพ ผู้เรียนมักมาเรียนเพื่อต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เท่านั้น มิได้มุ่งหวังเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
- 2.8 ปัญหาการขาดแคลนทุนรอนในการเปิดกิจการของตนเอง
- 2.9 ปัญหาการตลาดสำหรับผลผลิตที่ทำขึ้น
- 2.10 ปัญหาการไม่พัฒนาวิธีการสอนของผู้สอน
- 2.11 ปัญหาการไม่พัฒนาความรู้ทางวิชาชีพของผู้สอน
- 2.12 ปัญหาการขาดกำลังใจของผู้สอน อันเนื่องมาจากสวัสดิการ การสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหาร และโอกาสในการพัฒนาตนเอง
- 2.13 ปัญหาการขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่คล้ายกัน ทำให้การทำงานซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองทรัพยากร และมองปัญหาด้านเดียว
- 2.14 ปัญหาการขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารทุกระดับและไม่ปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ถึงแนวกรรมการศึกษา

นอกโรงเรียน จะมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวางและ
กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่กรรมการศึกษานอกโรงเรียนก็กำลังไม่เพียงพอต่อการที่จะ
จัดการศึกษาให้ทั่วถึงและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนั้นแนวการจัดการศึกษาวิชาชีพ
จึงมักจะถือเอาการจัดในแนวรามมากกว่าแนวกึ่งคือ การให้ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ
แผนการฝึกทักษะจนถึงขั้นชำนาญพิเศษ ซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และอัตรากำลัง
เป็นจำนวนมาก แต่เมื่อหน่วยงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปติดตามผลการปฏิบัติงาน
จึงมักมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพของกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่ประสบ
ความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้ที่ได้รับการฝึกอาชีพไปแล้วไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้ และถือว่าการลงทุนที่ได้ผลไม่คุ้มค่า ซึ่งในเรื่องนี้ก็มี
การถกเถียงกันอยู่เสมอระหว่างนักเศรษฐศาสตร์กับนักการศึกษา สำหรับนักศึกษานั้นไม่ยินดี
ให้มีการวิเคราะห์การลงทุนทางการศึกษากับผลประโยชน์ที่ได้รับ เพราะความรู้ที่ได้รับจาก
การฝึกฝนอบรมไม่สามารถจะตีค่าออกมาได้ว่าควรมีราคาเท่าใด สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาใน
ครั้งหนึ่ง อาจไม่มีประโยชน์ต่อสังคมเลย แต่มีคุณค่ามหาศาลสำหรับตนเอง ในทัศนะของ
นักการศึกษาถือว่าการศึกษาเป็นการบริโภค มิใช่การลงทุน ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์มีความคิดเห็น
ที่ตรงกันข้ามอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม ในยามที่บ้านเมืองกำลังประสบปัญหาการว่างงานของประชากร
โดยทั่วไป และนับวันปัญหามีความรุนแรงขึ้น รัฐบาลมีความจำเป็นต้องระดมสรรพกำลังจาก
ทุกฝ่ายเพื่อคลี่คลายปัญหาให้น้อยลง อนึ่ง กรรมการศึกษานอกโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงต่อ
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น จึงเกิดแนวความคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา
อาชีพขึ้นในกลุ่มของนักการศึกษาเพื่อช่วยแก้ปัญหาการว่างงานดังกล่าว

เฉลิม บุญธรรมเจริญ (กรรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 2 - 3)
ได้ให้แนวคิดไว้ว่า

การสอนคนใหม่ทักษะนั้นทำได้ง่าย แต่คนถูกสอนก็ยังมีปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำไปประกอบอาชีพหารายได้ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการจัดการ การตลาด เรื่องทุน และองค์ประกอบอื่น ๆ ดังนั้น เราควรมองปัญหาของอาชีพให้ถึงแก่น ว่าจะมีปัญหาหรือขาดตรงไหน แล้วหาทางแก้ไขเสริมหรือถอดเต็มส่วนที่ขาดให้ครบ ให้เขาสามารถนำสู่การปฏิบัติได้ และควรมองภาพการพัฒนาอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย ว่าอาชีพนั้น ๆ มีส่วนไปเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับบทบาทของหน่วยงานอื่นหรือไม่เพียงใด และเราจะต้องพยายามหาทางไว้ทรัพยากรนั้น ๆ โดยประสานงานให้เกิดการ สนับสนุนซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย สำหรับเรื่องอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน อาจแบ่งออกเป็น 3 พวกคือ

พวกที่ 1 คือพวกที่ต้องการอาชีพใหม่หลายแบบ เบาแรง รายได้ดี อยากเปลี่ยนจาก อาชีพเดิม

พวกที่ 2 คือพวกที่พอใจกับอาชีพที่ทำอยู่ ยังคิดต่อสู้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดีขึ้น

พวกที่ 3 คือพวกที่อยากมีอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้หลายทาง เช่น ทำนา เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ และค้าขาย เป็นต้น

การพัฒนาหลักสูตรต้องมองคนทั้ง 3 พวกนี้ และกำหนดให้ชัดว่าพวกไหนเพิ่ม คำนึงได้ เพราะเขาอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้จัดทำต้องเน้นการแนะแนว คิดเป็น เห็นช่องทาง เขาช่วย นอกจากนั้นขอบข่ายงานของครูหรือวิทยากรนั้นควร ปฏิบัติต่างจากขอบข่ายเดิม หาขอบข่ายใหม่ปฏิบัติบ้าง โดยเฉพาะการเห็นช่องทาง ในการประกอบอาชีพที่ดี ซึ่งเราอาจลงไปสัมผัสกับของจริงบ้าง เช่น ในแง่ของ การรวมกลุ่ม การสหกรณ์ และการหาตลาด เป็นต้น และเขาร่วมในการปรับปรุง อาชีพของกลุ่มเป้าหมายด้วย เพื่อให้เขาได้มองเห็นว่าทำได้จริงและเห็นภาพรายได้ ที่เกิดขึ้นมากกว่าการกำหนดเพียงขอบข่ายดังเช่นในปัจจุบัน

✓ จุดมุ่งหมายในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ได้กำหนดเป้าหมายใน การพัฒนาผู้เรียนไว้คือ ให้สามารถเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ มีความรู้และทักษะที่จำเป็น ต่อการประกอบอาชีพ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่อาชีพอย่างสัมพันธ์กับส่วนแบ่งของตลาดอาชีพ

และตลาดแรงงาน และให้สามารถปรับตัว ปรับอาชีพ และพัฒนาอาชีพไปอย่างต่อเนื่อง
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 10 - 11)

ภารกิจที่จะต้องดำเนินการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มภารกิจหลัก
สองประการ ประการแรกคือ การพัฒนารูปแบบการแนะแนวอาชีพ ได้แก่ การจัดกิจกรรมฝึก
การคิดให้เห็นของทางการประกอบอาชีพ และการจัดกิจกรรมบริการสังคม ประการที่สองคือ
การพัฒนาระบบ การจัดดำเนินงาน และการพัฒนารูปแบบการจัด

การศึกษากับการมีงานทำ

ในปัจจุบันปัญหาการว่างงานของประชากรนับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ จาก
การสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2525 : ไม่มีเลขหน้า) พบว่า อัตรา
การว่างงานโดยเปิดเผยทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2525 สูงประมาณร้อยละ 1.7 แต่ถ้านับเฉพาะ
ในเขตเทศบาลหรือในเมืองมีการว่างงานประมาณ ร้อยละ 3.8 ส่วนในชนบทหรือนอกเขตเทศบาล
มีอัตราการว่างงานโดยเปิดเผย ร้อยละ 1.4 แต่ถ้านับรวมการว่างงานตามฤดูกาลด้วยจะมี
อัตราที่สูงมาก สำหรับวัยของผู้ว่างงานพบว่าอยู่ในวัยหนุ่มสาวในช่วงอายุ 15 - 24 ปี ซึ่งมี
สัดส่วนการว่างงานถึง ร้อยละ 60.6 ในปี พ.ศ. 2524 (นิพนธ์ พัวพงศกร. 2527 : 55)
จากการว่างงานของคนในวัยดังกล่าวนี้เองมีผลกระทบโดยตรงต่อปัญหาเศรษฐกิจและสังคม
ของชาติ ปัญหาเศรษฐกิจโดยส่วนตัวนั้นเป็นความทุกข์ทรมานใจในการที่ต้องอาศัยพึ่งพิงเพื่อนฝูง
และญาติพี่น้อง ซึ่งมีความจำกัดอยู่มาก ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาค่านิยมสุขภาพจิต เนื่องจาก
ไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ตนเอง ประกอบกับการมีเวลาว่างมาก ถ้าได้รับการชักจูง
ไปในทางที่ผิดอาจเป็นผลให้เกิดอาชญากรรมอันเนื่องมาจากความจำเป็น

1. ปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษา เนื่องจากอัตราการว่างงานของประชากร
ส่วนหนึ่งเป็นผู้มีการศึกษานับตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปลายถึงระดับอุดมศึกษา มีอัตราส่วนรวมกันทุกระดับ
การศึกษาประมาณร้อยละ 37.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2525 : ไม่มีเลขหน้า) ดังนั้น
หน่วยงานที่หน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนจึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าจัดการศึกษาไม่ตรงกับ
ความต้องการของตลาดแรงงาน เกี่ยวกับเรื่องนี้นักการศึกษาให้ทัศนะว่า การจัดการศึกษาให้แก่
มวลมนุษยชนนั้น ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับปัญหาการว่างงานของประชากร เพราะตัวการศึกษาเองไม่ใช่

สาเหตุของการว่างงาน ความหมายของการศึกษา คือ การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (ส.ศิวรักษ์. 2524 : 6) ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์กว้างไกลกว่าการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน นักการศึกษาจะมองว่าปัญหาการว่างงานเกิดจากระบบบริหาร เศรษฐกิจที่ผิดพลาด อีกทั้งเป็นผลกระทบบางจากสภาวะเศรษฐกิจของโลก จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม นักการศึกษามีความเห็นว่ายวางงานที่เป็นการศึกษาย่อมดีกว่ายวางงานที่ไม่มีการศึกษา อนึ่ง การว่างงานของผู้ที่มีการศึกษานั้นมิได้เป็นปัญหาของสังคมในทุกกรณี ในกรณีของผู้ที่พื้นฐานจะยึดยอมต่อการไหลบ่าตลาดของตนได้รับการศึกษาระดับสูง และบุคคลเหล่านั้นสามารถเป็นยวางงานได้โดยไม่เกิดปัญหา แต่ในทัศนะของนักบริหาร เศรษฐกิจมองอีกด้านหนึ่งว่า คนทุกคนเกิดมาเมื่อถึงวัยอันสมควรก็ต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวจึงจะไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น การจัดการศึกษานอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว ควรมีเพิ่มมุ่งไปสู่เป้าหมายอันสำคัญของชีวิตคือช่วยให้งานทำ ดังนั้น การศึกษาจึงควรมีบทบาทในการเสริมทักษะเพื่อการประกอบอาชีพด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 6) แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในบางครั้งการฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียนไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ปัญหาการว่างงานในขณะผู้มีการศึกษาจึงกลายเป็นปัญหาสังคมที่ค่อนข้างทางแก้ที่เปลี่ยนแปลงยาก คือการปรับปรุงอัตราการจ้างงาน เพื่อช่วยเหลือกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้ได้งานทำมากขึ้น

สำหรับปัญหาการว่างงานของผู้มีการศึกษานี้ มีรายงานที่น่าสนใจของประเทศกำลังพัฒนาซึ่ง มาร์ค บลาจ (สุนทร โสธรีปริวรรต. 2524 : 8 - 12; อ้างอิงมาจาก Mark Blaug. 1974)

จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย เช่น ประเทศโคลัมเบีย ศรีลังกา อิหร่าน อาร์เจนตินา อินเดีย มาเลเซีย ซีเรีย เวเนซุเอลา และฟิลิปปินส์ ถ้าจะเขียนเป็นเส้นกราฟแสดงอัตราการว่างงานของผู้จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ จะพบข้อมูล

3 ประการ คือ

1. การมีการศึกษาสูงขึ้นทำให้โอกาสการมีงานทำดีขึ้น
2. การมีการศึกษาสูงขึ้นทำให้คนมีงานทำน้อยลง
3. เส้นกราฟเป็นรูปตัวยูคือ อัตราการว่างงานของผู้ที่จบมัธยมศึกษาจะมากกว่าผู้จบประถมศึกษา และจะลดลงอีกในระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลดังกล่าวจึงเห็นได้ว่ายังไม่สามารถสรุปอัตราการว่างงานของผู้มีการศึกษา ในประเทศกำลังพัฒนาว่ายังไม่มีการศึกษาให้ถึงอายุของผู้ว่างงาน ระดับการศึกษา ระยะเวลารองาน และแจกแจงให้เห็นถึงการมีงานทำและการว่างงานทั้งหมด โดยแยกเป็น จำนวนชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ และถ้ายิ่งหาหลักฐานโดยละเอียดดังกล่าวไม่ได้ การแสดง สถิติการว่างงานยังเชื่อถือไม่ได้ แม้ข้อสรุปที่แน่นอนในขณะนี้คือ อัตราการว่างงานของประเทศ กำลังพัฒนาสูงกว่าประเทศพัฒนาแล้ว

อย่างไรก็ตาม มาร์ค มลาร์ก ได้สรุปว่า นักการศึกษาต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการว่างงานของเยาวชนหรือผู้ที่ออกจากโรงเรียน นโยบายทางการศึกษาต่าง ๆ มีส่วน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ "ปัญหาการมีงานทำ" โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างงานกับการศึกษา ปัจจุบันนี้แนวคิดในการจัดการศึกษา ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากและเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาตลอดชีวิต (lifelong learning) เป็นแนวคิดใหม่ทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตนี้ เพ็ญแข ประจักษ์จันท์ (2528 : 4) กล่าวว่า

แต่เดิมนั้น การศึกษาจะถูกมองว่า เป็นงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมบุคคลสู่ สังคม มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญให้แก่บุคคลในช่วงอายุใดอายุหนึ่ง และมักจะถือว่าโรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษาที่ทำหน้าที่นี้ ในปัจจุบันแนวคิดนี้ได้ เปลี่ยนไป การศึกษาไม่ได้เป็นการถ่ายทอดความรู้ความชำนาญแก่บุคคลในช่วงอายุ หนึ่งของเขา แต่การศึกษาเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในบุคคลตลอด ชีวิตของเขา (lifelong learning) และการศึกษายังควรมีวัตถุประสงค์ ที่จะช่วยบุคคลให้สามารถผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของชีวิตได้อย่างราบรื่น...

สำหรับความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตนั้น มีผู้กล่าวไว้หลายลักษณะด้วยกัน เช่น กล่าวโดยลักษณะการเรียนรู้ การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดไว้ ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลทุกเพศทุกวัยได้ศึกษา เล่าเรียนตามความต้องการต่อเนื่องกันไปตลอดอายุขัย โดยมีการศึกษาตามธรรมชาติเป็น

ตัวเสริม (สุนทร สุนันท์ชัย. 2520 : 2) แยกถากถางโดยลักษณะกิจกรรมที่จัด การศึกษา ตลอดชีวิต หมายถึง กิจกรรมดังต่อไปนี้ (กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

2529 : 3 - 5)

1. การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อประชาชนได้มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มุ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพและรู้จักหาข้อมูลทาง ๆ มาประกอบการคิด การตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งความรู้พื้นฐานของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพและความเป็นอยู่ของบุคคลเหล่านั้น ผู้ที่ยังไม่จบชั้นประถมศึกษา 4 ย่อมมีความรู้พื้นฐานระดับหนึ่ง ผู้จบประถมศึกษา 4 แล้ว ย่อมมีความรู้พื้นฐานอีกระดับหนึ่ง และผู้จบปริญญาโท ก็มีความรู้พื้นฐานอีกระดับหนึ่ง

2. การให้บริการ ขาวสาร ข้อมูลทันต่อเหตุการณ์ เมื่อประชาชนมีความรู้พื้นฐานแล้ว การที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้นใดของใครทราบ ขาวสาร ข้อมูลที่จำเป็นและทันต่อเหตุการณ์ การจัดหนังสือ เอกสารให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า จะช่วยให้ประชาชนเห็นสัจจการอัน ปองกัน การล้มหนังสือและพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนให้สูงขึ้น

3. การเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาอาชีพในการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุผลที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ จึงจำเป็นต้องให้ ความรู้และทักษะวิชาอาชีพเพิ่ม เติมกับผู้ประกอบอาชีพอยู่แล้วให้สามารถพัฒนาอาชีพของตนให้ดียิ่งขึ้น หรือสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปแสวงหาอาชีพใหม่ รวมทั้งเพื่อปรับปรุง การดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น

ในประเทศสวีเดนมีการพัฒนารูปแบบการจัดการ ศึกษาตามแนวการศึกษาตลอดชีวิต ไว้หลายรูปแบบ ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาสลับกับการทำงานประกอบอาชีพ ดังเช่น เคอร์แลนด์ (เพ็ญแข ประจักษ์จันท์. 2528 : 8 - 9 ; อ้างอิงมาจาก Kurland. 1978)

ได้เสนอรูปแบบการจัดการ ศึกษาที่ผสมผสานระหว่างงาน และโรงเรียนเข้าด้วยกัน ดังนั้นคือ

รูปแบบที่ 1 เมื่อบุคคลจบการศึกษามัธยมศึกษาแล้ว เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ในขณะที่เรียนระดับอุดมศึกษานั้นจะมีช่วงให้บุคคลออกไปทำงานและกลับเข้ารับ การศึกษาใหม่จนจบแล้วจึงออกไปทำงาน และในขณะที่ทำงานก็จะมีช่วงเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติม ระยะเวลาสั้น ๆ สลับกันไปจนกระทั่งเกษียณอายุ และหลังเกษียณอายุด้วย

รูปแบบที่ 2 เมื่อบุคคลจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
หลังจากนั้นจะออกไปทำงาน แล้วกลับมาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา หลังจากนั้นก็เป็น
การเรียนพร้อมไปกับการทำงาน ต่อจากนั้นจะเป็นการทำงานสลับกับการศึกษาเพิ่มเติม
ช่วงระยะสั้น ๆ จนถึงเกษียณอายุ

รูปแบบที่ 3 เมื่อบุคคลจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
หลังจากนั้นจะออกไปทำงานช่วงระยะหนึ่ง แล้วกลับมาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา
หลังจากนั้นจะออกไปทำงานสลับกับการศึกษาต่อและบางช่วงอาจเป็นการทำงานพร้อมกับ
การศึกษาไปด้วยจนกระทั่งเกษียณอายุ

รูปแบบที่ 4 เมื่อบุคคลจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
หลังจากนั้นจะเรียนต่อระดับอุดมศึกษาโดยทำงานไปพร้อม ๆ กับการเรียน เมื่อจบการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาแล้ว จะทำงานสลับกับการเรียนเป็นช่วง ๆ และบางช่วงอาจมีการศึกษาเพิ่มเติม
ช่วงสั้น ๆ ในขณะทำงาน

รูปแบบที่ 5 เมื่อบุคคลจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
หลังจากนั้นจะเรียนต่อระดับอุดมศึกษาโดยทำงานไปพร้อมกับการเรียน เมื่อจบการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาแล้ว จะทำงานและศึกษาเพิ่มเติมช่วงสั้น ๆ ไปพร้อมกัน สุดท้ายจะเป็น
การทำงานและศึกษาเพิ่มเติมในช่วงเวลาหลังเกษียณอายุแล้ว

จากรูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของ เคอร์แลนด์ (Kurland) สามารถ
นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ และจะนำไปใช้
ได้ดีในสังคมที่ไม่มีช่องว่างทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ถือเอาวิธีการศึกษาเป็นตัวกำหนดอัตรา
ค่าจ้างแรงงาน แต่ถือเอาประสบการณ์และความชำนาญงานเป็นตัวกำหนดอัตราค่าจ้าง
ดังนั้นผู้ที่คอยความสามารถในการศึกษาจะไม่พยายามขอย่ำแย่เพื่อเข้ารับการศึกษาในระดับสูง ๆ
แต่จะหันมาทำงานประกอบอาชีพตามความถนัดของตน และศึกษาเพิ่มเติมตามความสามารถ
เพื่อพัฒนาตนเองมากกว่าเข้ารับการศึกษาเพื่อให้ได้วุฒิสอง ๆ และกลายเป็นผู้ว่างงานในภายหลัง
ประกอบกับระบบของสังคมก็เปิดให้หน่วยราชการและเอกชนมีตำแหน่งสำหรับผู้สำเร็จมัธยมศึกษา
ตอนต้น คืออายุ 15 ปี ดังนั้น จึงมีผู้หลุดจากระบบการศึกษามาประกอบอาชีพก่อน และหาทาง
ศึกษาเพิ่มเติมในภายหลังเมื่อมีโอกาสและความจำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ. 2528 : 31) สำหรับประเทศไทยนั้น แม้ระบบเศรษฐกิจจะไม่อำนวยให้คนที่มี การศึกษานอกระบบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมากนัก แต่ระบบที่เปิดกว้างทาง การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในหน่วยงานราชการและบริษัทเอกชน ข้าราชการและลูกจ้าง มีโอกาสศึกษาต่อได้ และยังมีการศึกษานอกโรงเรียน ระบบการศึกษาทางไกล เปิดสอนให้ ความรู้ในช่วงเวลาหลังการทำงานปกติอยู่แล้ว การที่บุคคลจะวางแผนเพื่อการทำงานประกอบอาชีพ ไปพร้อม ๆ กับการศึกษาความรู้เพิ่มเติม จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้มาก ในสภาพสังคมปัจจุบันที่ กำลังประสบปัญหาการวางแผนของผู้มีการศึกษา โดยเฉพาะผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา บุคคลควรเปลี่ยนแนวคิดในการที่จะศึกษาอยู่ในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยเป็นเวลา นาน ๆ และวางแผนเมื่อจบการศึกษา มาเป็นการศึกษาเพื่อเข้าสู่งานอาชีพให้เร็วที่สุด แล้วจึง หาโอกาสศึกษาเพิ่มเติมในภายหลัง ด้วยวิธีการลาศึกษาต่อเป็นช่วง ๆ หรือการใช้เวลาว่าง ศึกษาเพิ่มเติมด้วยวิธีการศึกษานอกโรงเรียน

สำหรับกิจกรรมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้บุคคลสามารถศึกษาหาความรู้ ไปพร้อมกับการทำงานนั้นมีหลายลักษณะ ดังที่ สุนทร โคตรบรรเทา (2529 : คำบรรยาย) สรุปกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในต่างประเทศ ไว้ดังต่อไปนี้

โครงการจัดการศึกษาแบบแซนด์วิช (Sandwich Programs) ของประเทศในกลุ่ม สแกนดิเนเวีย จัดให้เรียนเป็นบางเวลาไม่ต้องเรียนเต็มเวลา เช่น อาจเรียนเวลากลางวัน เป็นบางวัน หรือเรียนเฉพาะกลางคืน ต่อเนื่องกันไปเป็นระยะ ๆ ซึ่งในขณะที่ผู้เรียนก็ ประกอบอาชีพของตนไปด้วย

มหาวิทยาลัยไม้มรัวกัน ของอเมริกาเป็นการสอนในหลักสูตรปริญญาโดยไม่ต้องเข้าไป นั่งในชั้นเรียน ผู้เรียนจะทำงานกับผู้สอนโดยตรงคนหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ผู้สอนอาจเป็น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดโครงการ ศึกษาของตนเองว่าจะเรียนอะไร ใ้เวลาอย่างไร โดยปรึกษากับที่ปรึกษาหรืออาจารย์ หลังจากวางแผน โครงการแล้วก็จะทำการศึกษาตามลำพังและมีการพบปะหารือกับอาจารย์เป็นครั้งคราว เพื่อ แสดงหลักฐานและรายงานการศึกษาคนควา

การศึกษานอกมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เปิดสอนวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญา ให้แก่ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นนักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัย โดยจัดให้มีแผนกหรือ

ภาควิชาการ ศึกษาผู้ใหญ่ภายนอกมหาวิทยาลัย ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการหรือหน่วยบริการ ชุมชนในท้องถิ่น วิธีสอนในวัตรกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัย เช่น การศึกษาทางไกล การศึกษาทางไปรษณีย์ การสอนเสริม และการศึกษาทางวิทยุ

โรงเรียนมัธยมสำหรับประชาชน มีจัดอยู่ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย สอนทั้งวิชา อาชีพและวิชาความรู้ทั่วไป หลักสูตรตั้งแต่ 4 - 6 เดือน วิชาอาชีพที่เรียนเป็นด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพในท้องถิ่น บางแห่งเป็นการสอนเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่เอนกประสงค์ เป็นศูนย์ที่จัดกิจกรรมหลายประเภทใหญ่ของการ ศึกษาหาความรู้ เลือกเรียนตามความสนใจ มีการสอนวิชาอาชีพ เช่น ช่างต่าง ๆ การศึกษา เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี หน้าที่พลเมืองและกฎหมาย ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ประเภทนี้จัดใน หลายประเทศ เช่น ในประเทศเยอรมัน เรียกว่า "มหาวิทยาลัยคนงาน และมหาวิทยาลัย สำหรับประชาชน" ในประเทศยูโกสลาเวีย รัสเซีย และอังกฤษ เรียกว่า "โพลิเทคนิค" และในฝรั่งเศส เรียกว่า "ศูนย์รวมมือทางเศรษฐกิจและสังคม"

โรงเรียนชุมชน มีทั้งระดับประถมและมัธยม และระดับอนุปริญา มีหน้าที่ประสานสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน จัดเป็นแหล่งวิทยาการ ของชุมชน ทำหน้าที่สอนและเลี้ยงเด็กเล็ก บริการชุมชนในด้านวิชาการ ศาสนา และสาธารณสุข เป็นแหล่งจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น การประชุมพบปะหารือ และจัดงานนันทนาการ สอนผู้ใหญ่ในชุมชนทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพ เป็นผู้นำชุมชนในด้านวิทยาการ และช่วยชุมชนแก้ปัญหาต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อให้งานทำ

จากปัญหาการวางแผนของประชากรโดยทั่วไป ประกอบเข้ากับการวางแผนของศูนย์ การศึกษาแทรกซ้อนขึ้นมาอีกนั้น เป็นจุดที่ทำให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มพิจารณา ความเหมาะสมของระบบและวิธีการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และทำให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ใน การที่จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการมีงานทำและการประกอบ อาชีพมากขึ้น สำหรับ ประยูร ศรีประสาธน์ ได้ให้แนวคิดหลักในการพิจารณาจัดการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ ซึ่งนำมาสรุปไว้ดังต่อไปนี้ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2528 : 98 - 205)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลักของคนไทย อาชีพหลักของคนไทยในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ยังคงเป็นอาชีพทางเกษตรกรรมแต่เป็นเกษตรกรรมแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม โดยเกษตรกรจะต้องมีความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์พืช การตลาด การจำแนกคุณภาพของผลผลิต และการแปรรูปผลผลิต

อุตสาหกรรมมีความสำคัญยิ่งขึ้นในด้านการส่งออก ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศกึ่งอุตสาหกรรม และเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมแปรรูป สินค้าสำเร็จรูป การสร้างอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้นในบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหล็ก ปูนซีเมนต์ โซดาแอช โปแตช และเบโตร์เคมี นอกจากนี้จะมีอุตสาหกรรมขนาดย่อมอันมีผลผลักดันไปสู่ภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการจ้างแรงงาน โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอาชีพหลักของคนไทยดังกล่าวต้องเป็นระบบการศึกษาที่พัฒนาบุคคลให้ทักษะทางวิชาชีพอย่างแท้จริง และต้องนำเอาการศึกษาออกโรงเรียนและการฝึกประสบการณ์ปฏิบัติการมาใช้ฝึกฝนให้มีความชำนาญพิเศษ

2. แนวคิดในการแก้ปัญหาการว่างงาน มีแนวทางอยู่สามประการ ประการแรก ได้แก่ การขยายสวัสดิการสังคม เน้นการพัฒนาชนบท การวางแผนครอบครัว มีการวางแผนและปฏิบัติตามแผนอย่างดี ประการที่สองได้แก่ การส่งแรงงานออกไปทำงานต่างประเทศและประการที่สามได้แก่ การสร้างงานขึ้นมาใหม่ภายในประเทศ

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถและระดับฝีมือของบุคลากร การจัดการศึกษาต้องเน้นไปในลักษณะที่มุ่งใหญ่จบการศึกษาในแต่ละระดับออกไปประกอบอาชีพได้เป็นส่วนใหญ่ ไม่จัดการศึกษาในลักษณะต่อเนื่องใหญ่เรียนมุ่งศึกษาต่อไปเรื่อย ๆ

4. การจัดการศึกษาวิชาชีพนอกโรงเรียน ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพนอกโรงเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง การจัดการเรียนการสอนให้มีความคล่องตัว มีบรรยากาศในการกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดความชำนาญในวิชาชีพ เปิดโอกาสให้หน่วยงานและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพเฉพาะอย่าง และต้องมีการประสานสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

5. การส่งเสริมการมีงานทำ ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริการจัดหางาน โดยถือว่าการจัดหางานให้แก่วุฒิสำเร็จการศึกษาก็คือการศึกษากิจการหลักประการหนึ่งของสถานศึกษา จัดให้มีการประสานสัมพันธ์กันระหว่างสถานศึกษากับภาคเอกชนและท้องถิ่น ทั้งในรูปของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องสนองความต้องการของท้องถิ่น และในรูปของการร่วมมือในการฝึกงานของนักศึกษาและการหางานทำของวุฒิสำเร็จการศึกษา

ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งแรงงานไปต่างประเทศให้ชัดเจน ตลอดจนคุณสมบัติของแรงงานที่ต้องการ เพื่อสถานศึกษาจะฝึกความชำนาญพิเศษให้ตรงตามความต้องการ ต้องสร้างปัจจัยส่งเสริมให้วุฒิสำเร็จการศึกษามีโอกาสประกอบอาชีพส่วนตัว การศึกษานอกโรงเรียนต้องเน้นให้วุฒิสำรับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง และสามารถคิดเปลี่ยนแปลงพัฒนาอาชีพและผลผลิตให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ควรมีมาตรการใหญ่ที่จับประเด็นศึกษากลับเข้ามาฝึกอาชีพเพิ่มเติมเป็นระยะ ๆ

6. การวิจัยและส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาชนบท ควรส่งเสริมการวิจัยและกิจกรรมพัฒนาชนบทที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาอาชีพและการดำรงชีวิตในท้องถิ่นได้ ต้องหาวิธีฝึกบุคลากรที่จะอุทิศตัวเพื่อการฝึกอาชีพและพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

แนวทางการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น

การฝึกอาชีพระยะสั้นเป็นการศึกษานอกโรงเรียนรูปแบบหนึ่งซึ่งช่วยเสริมทักษะในการประกอบอาชีพของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง เพราะลักษณะการจัดมีความยืดหยุ่น จัดได้ทุกสภาพการณ์ของสังคม ใช้เวลาเรียนไม่นานเกินไป สามารถฝึกฝนให้มีความรู้ได้ในระยะเวลาสั้น ๆ ทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และมีบริการทั่วประเทศ ทั้งในชุมชนเมืองและชนบทห่างไกล ด้วยเหตุนี้ บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจึงมีความเห็นตรงกันว่า การฝึกอาชีพระยะสั้นโดยวิธีการศึกษานอกโรงเรียนเป็นยุทธปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการสร้างคุณภาพของคนให้เหมาะสมกับงานอาชีพและจะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้ (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 51) ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงกำหนดแนวทาง

การจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและแก้ปัญหาการว่างงานไว้ดังต่อไปนี้ (กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 34 - 35)

1. เน้นเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาชุมชน และการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมของผู้เรียนและชุมชนนั้น ๆ ในเรื่องของอาชีพให้มีความสำคัญแก่การส่งเสริมอาชีพให้ทรัพยากรท้องถิ่นไม่ทอดลงทุนสูงในเรื่องเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์
2. ไม่มุ่งเน้นเฉพาะการฝึกทักษะและฝีมือ แต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และความสามารถในการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น นับทั้งความรู้วิเคราะห์ปัญหาและทางเลือกที่เหมาะสม การแนะแนว การฝึกหัดทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี การทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาทัศนคติและลักษณะนิสัยที่จำเป็น ตลอดจนการบริหารและจัดการ อย่างไรก็ตามในการกำหนดเนื้อหาเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียน มีการดำเนินการในลักษณะของการ "ตรวจสอบจริง" กล่าวคือ วิเคราะห์พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ปรับเนื้อหาและระยะเวลาของหลักสูตร เพื่อให้ความรู้เฉพาะเรื่องตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน
3. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้ประสานสัมพันธ์กับโครงการการศึกษานอกโรงเรียนอื่น ๆ เช่น อาศัยการศึกษานานาชาติแบบเบ็ดเสร็จเป็นสื่อในการสำรวจปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของผู้เรียนและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้รับช่วงในการสนองความต้องการนั้น เผยแพร่ข่าวสาร ขอมูลเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพผ่านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน เป็นต้น
4. ส่งเสริมให้วิทยากรท้องถิ่นได้รับการคัดเลือกและการอบรมเป็นผู้สอนในหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมากยิ่งขึ้น เพื่อขยายบริการให้กว้างขวางและเพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการประจำของศูนย์ฯ ซึ่งมีจำนวนจำกัด ได้ทำหน้าที่สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาหลักสูตร คัดเลือก และฝึกอบรมวิทยากรท้องถิ่น การนิเทศ ติดตามผล การแนะแนว และการประสานงานกับหน่วยงานอื่น
5. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความพร้อมและความชำนาญ เพื่อให้บริการไม่ซ้ำซ้อน แต่ความต่อเนื่องและรับช่วงกัน
6. เน้นให้บริการแก่เยาวชนและประชาชนในวัยแรงงานในชนบทเป็นหลัก โดยเฉพาะผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

7. จักรรูปแบบของกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการ เรียนรู้ ของผู้เรียนและเนื้อหาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ให้ความสำคัญแก่การให้ ขาวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยผ่านสื่อทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ สำหรับ ในชุมชนเมืองที่มีผู้ประสงค์เข้ารับบริการ เป็นจำนวนมากเป็นการ สอนในลักษณะชั้นเรียนไม่มีรอบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่านโยบายในส่วนที่เกี่ยวกับการ เรียนการสอนนั้นไม่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ ทางช่าง แต่ฝึกให้มีประสบการณ์ในการ คิดเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถ แก้ปัญหาและพัฒนาอาชีพของตนเองได้ การตั้งจุดมุ่งหมายในการจัดการ เรียนการสอนดังกล่าว ก็ด้วยเหตุผลในเชิง เศรษฐศาสตร์ที่ว่า ในสภาพของสังคมที่มีอุปทานมากกว่าอุปสงค์ การว่างงาน ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 25) ถึงแม้จะฝึก ความชำนาญพิเศษเฉพาะเจาะจงให้แก่บุคคลก็ไม่สามารถแก้ปัญหาการ ว่างงานของสังคมได้ แต่แก้ปัญหาการว่างงานส่วนตัวได้เฉพาะบางกรณี เช่น บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญงานมากกว่า ผู้อื่นย่อมมีโอกาสที่จะหางานทำได้ง่ายกว่า แต่อย่างไรก็ตาม คนจำนวนหนึ่งก็ยังว่างงานอยู่ สำหรับทางออกที่ดีเกี่ยวกับการฝึกอาชีพระยะสั้นคือ ฝึกความรู้ทางทฤษฎีอย่างกว้าง ๆ สามารถ นำไปประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ ส่วนการฝึกความชำนาญพิเศษควรให้เป็นหน้าที่ของ สถานประกอบการที่ต้องการจ้างบุคคลเขาไปทำงาน หากเป็นเช่นนั้นรัฐบาลจะประหยัดค่าใช้จ่าย ในการฝึกอาชีพได้มาก แต่ในปัจจุบันสถานประกอบการมักจะผลักภาระการฝึกความชำนาญให้แก่ สถานศึกษา ทำให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายมากและสถานประกอบการเองก็มิได้จ้างบุคคลที่ได้รับ การฝึกมานั้นจนหมด ส่วนที่เหลือจึงเป็นผู้ว่างงานและมีการปรับตัวยาก เพราะได้ฝึกความชำนาญ พิเศษเฉพาะเจาะจงในคนเดียวย

เกี่ยวกับการฝึกอาชีพระยะสั้นเพื่อการมีงานทำนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ตั้ง วัตถุประสงค์ไว้ ดังที่ สุนทร สุนันทชัย (2524 : 2 - 3) กล่าวไว้ว่า ควรให้ความสนใจ ต่อการฝึกเพื่อให้บุคคลประกอบอาชีพส่วนตัวได้ (training for self-employment) เพราะจะช่วยให้คนมีงานทำในชนบทแทนการโยกย้ายมาหางานทำในเมืองใหญ่ นอกจากนี้ยังมี ข้อเสนอแนะจากแนวคิดของ มาร์ค บลาวัก (สุนทร โคตรบรรเทา. 2524 : 71 - 73) กล่าวไว้ว่า ระบบการศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนต้องการออกไปประกอบอาชีพส่วนตัวและ สร้างตำแหน่งงานต่าง ๆ ในภายหลัง ซึ่งจะมีผลในทางบวกต่อการแก้ปัญหาการมีงานทำและการจัด

การศึกษาแบบนี้จะไม่ได้ใช้ในการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่สามารถทำได้ในสถาบันการศึกษา นอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques)

เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวิจัยที่นำมาใช้ในการหาแนวโน้มของการจัดการศึกษา วิชาอาชีวศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวถึงวิธีการของเทคนิคเดลฟายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นิยามและความเป็นมา มีผู้ให้ความหมายของการวิจัยแบบนี้ในลักษณะที่ คล้ายคลึงกัน ซึ่ง ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 50 - 51) รวบรวมไว้ดังนี้

เฮลเมอร์ และเรสเชอร์ (Helmer and Rescher) ได้ให้คำนิยามของ เทคนิคเดลฟายว่า "เป็นโครงการที่จัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วย แบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวม ผลการพิจารณาตัดสินใจ และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น"

รัสป์ จูเนียร์ (Rasp Jr.) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า "เป็น เทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจมุ่งเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่ จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนเดียวคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของ กลุ่มหรือมติประชุม"

จากคำนิยามดังกล่าวอาจสรุปได้ความว่า เทคนิคเดลฟายเป็นขบวนการที่เป็น ระบบ สำหรับใช้เสาะแสวงหาข้อสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ ที่ต้องการจะให้เป็นด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามแทนการ เรียกประชุม

เทคนิคเดลฟาย ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นครั้งแรกที่บริษัทแรนด์ (Rand Corporation) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณปี ค.ศ. 1963 เพื่อใช้ในการคิดค้นตระเตรียมเกี่ยวกับกำลังอาวุธสงครามเพื่อการค้า นักวิชาการของบริษัท ชื่อ โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน คาลกี (Norman Dalkey) ได้เล็งเห็นโทษของการประชุมที่ต้องให้สมาชิกมาเผชิญหน้ากันในห้องประชุมว่าสมาชิกบางคน

อาจพบมาก บางคนอาจมีจิตใต้สำนึกเพราะความกลัว และบางคนอาจเห็นว่าตนเองมีตำแหน่งเล็ก ๆ
 อาวุโสหน่อย หรืออ่อน ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้ผลการประชุมออกมาไม่ตรงกับความเป็นจริงและ
 ไม่มีประสิทธิภาพนำไปใช้ได้ จึงจำเป็นต้องจัดการเผชิญหน้ากัน และใช้แบบสอบถามในการถามตอบ
 กลับไปกลับมาแทนการประชุม (สุธรรม จันทร์หอม. 2526 : 95)

เฮลเมอร์ และคาลกี (Helmer and Dalkey) ได้เขียนบทความเรื่อง

"An Experimental Application of the Delphi Method to the Use of
 Experts" ลงในวารสาร Management Science อันเป็นการกระจายเรื่องราวเกี่ยวกับ
 เทคนิคเดลฟายออกไปอย่างกว้างขวาง (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523 : 50) ต่อมาเทคนิค
 เดลฟายได้กระจายไปยังศาสตร์สาขาอื่นอีกมาก ทั้งนี้เพราะเป็นการวิจัยที่สามารถรวบรวม
 ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่ต้องให้กลุ่มบุคคลมาปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง ซึ่งวิธีการ
 เรียกประชุมเผชิญหน้ากันอาจก่อให้เกิดอิทธิพลจากบุคคลในกลุ่ม เช่น อิทธิพลจากตำแหน่งหน้าที่
 การงาน วิชาการ ศึกษา หรือแม้แต่อิทธิพลจากบุคลิกภาพ (สมบูรณ์ ตันยะ. 2524 : 64 - 65)

โดยที่เทคนิคการวิจัยแบบนี้เป็นการสรุปข้อคิดเห็นที่เป็นไปได้ในอนาคต เฮลเมอร์ จึง
 ตั้งชื่อว่า "เทคนิคเดลฟาย" ซึ่งคำว่า "เดลฟาย" เป็นชื่อของวิหารอันศักดิ์สิทธิ์ในสมัยกรีกโบราณ
 ที่ประชาชนรอบไปขอคำทำนายพยากรณ์อนาคตหรือเหตุการณ์สำคัญ ๆ (สุธรรม จันทร์หอม.
 2526 : 95)

2. วิธีการของเทคนิคเดลฟาย เทคนิคเดลฟายมีลักษณะทั่วไป วิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญ
 และกระบวนการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 คุณลักษณะทั่วไป เป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 ด้วยการให้ตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย โดยไม่มีการเปิดเผยรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญให้แก่แต่ละคน
 ทำให้ผู้เชี่ยวชาญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่ม และไม่เกิด
 ความไขว่คว้าเมื่อได้ฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างกัน จึงทำให้ได้ข้อสรุปความคิดเห็นที่มี
 ความเชื่อมั่นสูง และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงต้องมีการใช้แบบสอบถาม
 ตามซ้ำหลาย ๆ รอบ ในแต่ละรอบของแบบสอบถามที่ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ผู้วิจัย
 จะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ เองในรอบก่อน

ไวด้วย เพื่อผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้ทราบว่า ความคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร แยกต่างจาก
ความคิดเห็นของคนอื่นหรือไม่ อย่างไร

เทคนิคเคลฟายเป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการทางสถิติเข้าช่วยในการจำกัด
วงคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการลดการกระจายของคำตอบของกลุ่ม ทำให้
เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้น และยังใช้สถิติเข้าช่วยในการยืนยันว่า ความคิดเห็นใน
คำตอบรอบสุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นตัวแทนของความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมด
ในกลุ่มด้วย (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร. 2529 : 56 - 57 ; อ้างอิงมาจาก Helmer.
1966 : 5 and Pill. 1971 : 57 - 58)

2.2 การเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยแบบเทคนิคเคลฟาย
หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเป็นเลิศในสาขาวิชานั้น ๆ (เกษม บุญออน.
2522 : 28) หรือเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลผู้วิจัยต้องการได้ถูกต้อง (สมบูรณ์ ตันยะ.
2524 : 67 ; อ้างอิงมาจาก Pill. 1971 : 58) ดังนั้นการเลือกบุคคลมาเป็นผู้เชี่ยวชาญ
จึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมจริง ๆ จึงจะได้
ผลสรุปในการวิจัยที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือความเต็มใจที่จะให้
ความร่วมมือกับผู้วิจัยของผู้เชี่ยวชาญ หากเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ไม่เต็มใจจะให้ข้อมูล ผลสรุป
การวิจัยจะเชื่อถือไม่ได้

สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่มีการกำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่ม
ถ้าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous Group) อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเพียง
10 - 15 คน แต่ถ้าเป็นกลุ่มที่มีลักษณะต่างกันอาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญมากขึ้น จึงจะได้ความ
เชื่อมั่นสูง (Sunthorn Kohtbantau. 1978 : 28 ; citing Delbecq. n.d.)

เกษม บุญออน (2522 : 27 - 28) เสนอผลการวิจัยของ โทมัส ที แมคมิลแลน
(Thomas T. Macmillan) เกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยแบบเคลฟายว่าเท่าไร
จึงจะเหมาะสม พบว่า เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป จะเกิดความคลาดเคลื่อนได้น้อยมาก

2.3 กระบวนการวิจัย กระบวนการวิจัยที่ใช้เทคนิคเคลฟายนั้น คือเอา
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก จึงต้องถามกันหลายครั้งหลายหนโดยใช้แบบสอบถาม
โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว แบบสอบถามฉบับแรกจะกำหนดให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามกว้าง ๆ

เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบ แบบสอบถามฉบับต่อ ๆ มาจะสร้างโดยการปรับปรุงมาจากแบบสอบถามฉบับก่อน กระบวนการนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน หรือเมื่อได้ข้อมูลที่ใช้ได้เพียงพอแล้ว

ในการวิจัยส่วนมาก แบบสอบถามฉบับแรกมักจะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งให้ผู้ตอบสนองตอบในประเด็นกว้าง ๆ เพื่อที่จะเก็บรวบรวมความเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แต่การวิจัยในบางครั้งไม่ได้เริ่มต้นด้วยแบบสอบถามในลักษณะปลายเปิดก็อาจเป็นได้ แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะที่ให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกตอบคำถาม โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในประเด็นปัญหาแล้วนำมาสร้างประโยคหรือข้อความคำถามให้เลือกตอบ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยตามความต้องการ โดยมีคำถามแบบปลายเปิดไว้ตอนท้ายของแบบสอบถามด้วย

แบบสอบถามฉบับที่สอง พัฒนามาจากคำตอบแบบสอบถามฉบับแรก ความคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามฉบับแรกจะถูกนำมาสร้างแบบสอบถามที่มีประโยคหรือข้อความคำถามเกี่ยวกับปัญหาหรือหัวข้อของการศึกษา ในแบบสอบถามฉบับที่สองนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจจะได้รับการขอร้องให้ลงมติ จัดอันดับความสำคัญหรือให้เปอร์เซ็นต์ความสำคัญในแต่ละประโยคหรือข้อความคำถามการตอบอาจจะอยู่ในรูปของการให้เปอร์เซ็นต์ มาตราส่วนประมาณค่า 1 - 5, 1 - 6 หรือ 1 - 7 หรือการให้คะแนน 0 - 10 เป็นต้น

แบบสอบถามฉบับที่สาม พัฒนามาจากการวิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามฉบับที่สอง เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความคำถามเหมือนกับในแบบสอบถามฉบับที่สอง แต่ได้มีการแสดงถึงตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อความคำถาม รวมทั้งตำแหน่งของค่าผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในแบบสอบถามฉบับที่สองไว้ด้วย การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้ทบทวนและพิจารณาคำตอบของตนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนใหม่เมื่อได้เห็นข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบของกลุ่ม หรืออาจยังคงยืนยันในคำตอบเดิมของตนจะได้รับการขอร้องให้แสดงเหตุผลในการตอบด้วย

ตามปกติการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายี่จะใช้แบบสอบถามสลับด้วยกัน แต่ในบางกรณีอาจใช้แบบสอบถามเพียงสองหรือสามรอบเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าแบบสอบถามใน

รอบแรกเริ่มด้วยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญลงมติหรือจัดอันดับความสำคัญเมื่อถึงแบบสอบถามครั้งที่สอง หรือสาม อาจพบวาคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการเปลี่ยนแปลง น้อยมาก หรือพบว่า คำพิสัยระหว่างควอไทล์แคบมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ กระบวนการวิจัยก็สามารถ ยุติลงได้ (สมบุญตันยะ. 2524 : 68 - 70)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยะสัน ทั้งในประเทศไทยและ ทางประเทศเพื่อนบ้าน

1. งานวิจัยในประเทศไทย อรรถพร เขียวถาวร (2510 : 44 - 45) ได้ศึกษาผล ผู้สำเร็จหลักสูตรวิชาอาชีวพระยะสัน จากโรงเรียนสารพัดช่างธนบุรี รุ่นที่ 16 และ 17 ประจำปีการศึกษา 2508 พบว่า ก่อนเขามาศึกษานักศึกษาล้วนไม่มีความรู้มาก่อน หลังจากสำเร็จ การศึกษาแล้วมีงานทำสามในสี่ของผู้สำเร็จการศึกษา แผนกวิชาช่างตัดผมได้งานทำทุกคน แผนกวิชาช่างเครื่องยนต์ได้งานทำน้อยที่สุด ความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาวิชาชีพ หลักสูตรพระยะสันสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้พอสมควร อุปสรรคในการทำงานส่วนใหญ่ มีความรู้ความชำนาญภาคปฏิบัติน้อยไป

✓ ชาติ อายุวัฒน์ (2518 : 80 - 83) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรพระยะสันในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือองค์ประกอบด้านอาชีพ ซึ่งเรียนสำเร็จแล้วหางานทำได้ง่าย สามารถใช้วิชาชีพหารายได้พิเศษ เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ส่วนองค์ประกอบรองลงมาได้แก่ ความต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ องค์ประกอบแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบด้านอาชีพมีอิทธิพลมากกว่าองค์ประกอบด้านตัว และสังคม สำหรับข้อเสนอแนะได้แก่ นักศึกษาของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่มีอาชีพทำไร ทำนา มีความรู้ระหว่าง ป.4 - ม.ศ. 3 และอาศัยอยู่ในชนบท ดังนั้นหลักสูตรที่จัดควร นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพที่ทำอยู่

อีกประการหนึ่ง นักศึกษาที่มาเรียนส่วนมากต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หลักสูตรที่จัด
ควรมีระยะเวลาเรียนสั้น ๆ และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเฉพาะอย่างได้

★ วินัย สายหงษ์ (2528 : 92 - 93) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด
การเรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้นของครูสอนและผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัดพบว่า ความคิดเห็นของครูสอนวิชาช่างเครื่องยนต์ วิชาช่างตัดเสื้อผ้าสตรี และผู้บริหาร
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

เกี่ยวกับครูสอน ครูสอนควรรู้นโยบายแนวคิดและจิตวิทยา การเรียนการสอน
ผู้ใหญ่ ควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรทำหน้าที่
แนะนำมากกว่าการสอนโดยตรงและควร เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญและมีจิตตรงกับสาขาที่สอน

เกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศตรวจสอบระหว่างการสอน
ควรให้มีการประชาสัมพันธ์และแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ควรสำรวจความรู้ของผู้เรียนก่อนเปิด
ทำการสอน ควรติดตามผลผู้เรียนหลังจบการเรียนแล้ว และควรให้มีการ เปิดสอนวิชาอาชีพ
หลาย ๆ รูปแบบในเวลาเดียวกัน

เกี่ยวกับผู้เรียนและการจัดชั้นเรียน ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง
ควรให้มีการยืดหยุ่นเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้เรียน ควรให้มีเกณฑ์มาตรฐาน
ในการจัดสรร เครื่องมืออุปกรณ์และควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามาเรียนหรือจบสิ้นการเรียน
ได้ตามความต้องการ

เกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชา ควร เน้นการปฏิบัติ ควรยึดหลักให้ผู้เรียนคิดเป็น
ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น หลักสูตรควรยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการ ควรเปลี่ยนแปลง
เนื้อหาหลักสูตรอยู่เสมอ ควร เน้นให้ผู้เรียนได้มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพ วัตถุประสงค์
ของหลักสูตร ควร เน้นการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และควรแยกเนื้อหาหลักสูตร
ออกเป็นรายวิชา

เกี่ยวกับสื่อการเรียน ควรปรับปรุงสื่อการเรียนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทาง
วิทยาการ ควร จัดให้มีแบบเรียนครบตามหลักสูตร กำหนดและควรจัดบริการ สื่อเสริม

เกี่ยวกับการประเมินผล ควรประเมินความสนใจ ความตั้งใจและผลงานของ
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากับการทำงาน และให้แนวคิดว่าการที่จะจัดการศึกษาให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีงานทำนั้น ต้องคำนึงถึงความต้องการ ของตลาด จากการวิจัยพบว่า อุตสาหกรรมส่งออกกำลัง ได้รับการสนับสนุน สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ สินค้าแปรรูปอาหาร การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป อัญมณี แฉ่งวงจรไฟฟ้าสำเร็จรูป และของเล่นเด็ก ซึ่งสินค้าเหล่านี้ใช้วิทยาการไม่สูงนัก และในสองกรณีแรกมีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศค่อนข้างสูงก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงไปสู่ การ เกษตรไ้ค้มา

สุรีย์ นาคินยม (2528 . 94 - 95) ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของ นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพหลักสูตรระยะสั้นของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 พบว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอนมีเนื้อหาที่เรียนง่ายเกินไป ทั้งนี้เป็นเพราะเป้าหมายหลัก ของการจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการฝึกขั้นพื้นฐานหรือ เพื่อนำไปใช้ในครอบครัวเท่านั้น แต่ในสภาวะเศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน ผู้เรียนมีความจำเป็น ต้องนำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมเก่า ไม่ทันสมัยเพราะอายุการใช้งานนานมาแล้ว สำหรับความต้องการด้านบริการ เกี่ยวกับการ เรียน การสอนต้องการให้มีบริการแนะแนวความรู้ เกี่ยวกับการ ศึกษาต่อเนื่องและการประกอบอาชีพ และ ต้องการให้มีบริการหางานให้ทำเมื่อจบการศึกษาแล้ว ส่วนเหตุผลในการมาเรียนวิชาชีพพบว่า ต้องการนำความรู้ไปพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. งานวิจัยในต่างประเทศ คาร์ และโจเซฟ (Karr and Joseph. 1976 : 6426-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความต้องการ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่สมัครบริการและโปรแกรมด้านการ ศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่รับบริการและโปรแกรมการศึกษามีความจำเป็น และต้องการ ให้ขยายบริการให้มากขึ้น สำหรับโปรแกรมการศึกษาที่จัดไว้เน้นตรงกับความต้องการในขณะนั้น และควรจัดให้ตรงกับความต้องการในอนาคตด้วย นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการให้ขยายโปรแกรมทาง การศึกษาด้านอาชีพ โดยเฉพาะด้านการค้าเทคนิคธุรกิจ สำหรับในด้านบริการที่เกี่ยวข้อง นักศึกษาต้องการการแนะแนวและการบริการดูแลเด็ก นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่านักศึกษาผู้ใหญ่

ยังคงเห็นความสำคัญของโปรแกรมการบริการแนะแนว ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาบรรลุเป้าหมายด้าน อาชีพและการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะแนวในสถานอาชีพของผู้ใหญ่

แลงเลย์ (Langley, 1977 : 7107-A) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรวิชาเครื่องปรับอากาศ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาต่อร้อยละ 12.29 ทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศร้อยละ 51.02 และส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการบริการและ ผู้ชำนาญการในการติดตั้งได้รับค่าจ้างเฉลี่ยชั่วโมงละ 6 เหรียญอเมริกัน ผู้สำเร็จการศึกษา ต้องการปรับปรุงวิชาช่างไฟฟ้า ในหลักสูตร เครื่องปรับอากาศ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นครั้งนี้เป็นข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 29 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้คือ ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในด้านการบริหาร การวางแผนและการกำหนดนโยบาย โดยทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

จากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในปัจจุบันเป็นอันดับแรก หากผู้ดำรงตำแหน่งมีคุณสมบัติไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเลือกผู้เคยดำรงตำแหน่งนั้นมาก่อนดังต่อไปนี้

1. ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิจัย ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน และผู้อำนวยการกองปฏิบัติการ รวม 3 คน
2. หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ รวม 2 คน
3. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคฝ่ายบริหาร และผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคฝ่ายวิชาการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ รวม 12 คน
4. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตศูนย์ฯ ภาคเหนือ 3 คน ศูนย์ฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 คน ศูนย์ฯ ภาคกลาง 3 คน และศูนย์ฯ ภาคใต้ 3 คน รวม 12 คน โดยมาโดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่
ของการศึกษากังต่อไปนี้

1. เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน
2. การบริหารการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน
3. หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสัน
4. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีวพระยะสัน

ในการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Form) มีข้อความเกี่ยวกับแนวโน้มของการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 ตามกรอบที่ของการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน การบริหารการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสัน และการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีวพระยะสัน

ได้นำแบบสอบถามรอบแรกที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับสำนวนภาษา หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันของกรมการศึกษานอกโรงเรียนตรวจสอบความเที่ยงตรง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามความคิดเห็นของ แต่ละคน (ดังภาคผนวก ข)

2. แบบสอบถามรอบที่สองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ท (Likert) ชนิดห้าระดับ สร้างขึ้นโดยอาศัยคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามในรอบแรก เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญให้อธิบายความสำคัญของแต่ละข้อความ โดยกาแสดงความคิดเห็นว่า เห็นควมมากที่สุด เห็นควมมาก เห็นควมน้อย ไม่เห็นควม และไม่เห็นควมมากที่สุด (ดังภาคผนวก ค)

3. แบบสอบถามรอบที่สาม เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะและข้อความเหมือนกับแบบสอบถามรอบที่สอง แต่ระบุตำแหน่งมัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่สอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้งหนึ่งว่าจะคงคำตอบไว้ตามเดิม หรือเปลี่ยนแปลงตามเสียงส่วนใหญ่ (ดังภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนด้วยตนเอง เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัยให้ทราบ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตามวิธีวิจัยแบบเทคนิคเฉพาะจำนวนสามรอบ ได้จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ตอบตกลงให้ความร่วมมือในการวิจัย 29 คน จากนั้นได้มอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามความคิดเห็นของแต่ละคน ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบแรกจำนวน 29 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2532 และรวบรวมกลับมาได้ทั้งหมดในวันที่ 14 กรกฎาคม 2532 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในรอบแรก 36 วัน

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามในรอบแรกกลับมา ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนำมาสร้างแบบสอบถามชุดที่สองขึ้นแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าตัวเลือกจำนวน 92 ข้อ ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้อันดับความสำคัญของแต่ละข้อความ โดยการแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบที่สอง จำนวน 29 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2532 และรวบรวมกลับมาได้ทั้งหมดในวันที่ 15 กันยายน 2532 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่สอง 19 วัน

3. จากคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่สองนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ซึ่งพบว่ามีคำตอบครบทุกฉบับ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่วิเคราะห์ได้ พร้อมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบลงในแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า พร้อมข้อความเหมือนแบบสอบถามรอบที่สอง ส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบว่าคำตอบของตนสอดคล้องกับของผู้อื่นหรือไม่มีความแตกต่างกันอย่างไร หากมีความแตกต่างได้ขอให้พิจารณาเหตุผลว่า จะคงคำตอบไว้ตามเดิมหรือเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับเสียงส่วนใหญ่ ถ้ายังมีความคิดเห็นตามเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบที่สาม จำนวน 29 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2532 และรวบรวมกลับมาให้ได้ทั้งหมดในวันที่ 30 ตุลาคม 2532 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่สาม 18 วัน

รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทั้งสามรอบ 73 วัน

4. จากคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่สามนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เมื่อพบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ได้แล้วนำมาแปลผลดังนี้

1. มัธยฐาน (Median) จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าตัวเลือก ผู้วิจัยได้ให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง หรือข้อความนั้นเป็นไปได้

ปานกลาง

- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด นำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด

คามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ
ขอความนั้นมาก หรือขอความนั้นเป็นไปได้มาก

คามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ
ขอความนั้นปานกลาง หรือขอความนั้นเป็นไปได้ปานกลาง

คามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับ
ขอความนั้น หรือขอความนั้นเป็นไปได้น้อย

คามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับขอความนั้น
มากที่สุด หรือขอความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

2. พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ที่กำหนดไว้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้คือ ถ้าขอความใดใดค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา
แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน และถ้าค่าพิสัยระหว่าง
ควอไทล์ของขอความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่
ขอความนั้นไม่สอดคล้องกัน

ผู้วิจัยได้นำเอาขอความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันทั้งในค่ามัธยฐาน
และพิสัยระหว่างควอไทล์ มาสรุปเสนอเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการศึกษา
วิชาชีพพระยะต้นในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คามัธยฐาน (Median) ไช้สูตร (Glass and Stanley. 1970 :
58 - 59)

$$\text{Mdn} = L + I \left[\frac{\frac{N}{2} - F_1}{F_2} \right]$$

เมื่อ Mdn แทน มัธยฐาน
L แทน ขีดจำกัดล่างที่แท้จริงของชั้นค่าแนมที่มีมัธยฐานตกอยู่
I แทน อัตรากวาระชั้นคะแนน

N	แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด
F ₁	แทน ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็น ขีดจำกัดบนของชั้นก่อนที่มีฐานตกอยู่
F ₂	แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีฐานตกอยู่

2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ใช้สูตร

(Glass and Stanley. 1970 : 77)

I.R.	=	$Q_3 - Q_1$
เมื่อ I.R.	แทน	อินเตอร์ควอไทล์เรนจ์
Q ₃	แทน	ควอไทล์ที่ 3
Q ₁	แทน	ควอไทล์ที่ 1

$$\text{สูตรหาค่า } Q_1 = L + I \left[\frac{\frac{N}{4} - F_1}{F_2} \right]$$

$$\text{สูตรหาค่า } Q_3 = L + I \left[\frac{\frac{3N}{4} - F_1}{F_2} \right]$$

เมื่อ L	แทน	ขีดจำกัดกลางที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ตกอยู่
I	แทน	อินตร ภาควิธีคะแนน
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด
F ₁	แทน	ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็น ขีดจำกัดบนของชั้นก่อนที่มีควอไทล์ตกอยู่
F ₂	แทน	ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ตกอยู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 ซึ่งพิจารณาจากคามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตามกรอบที่ศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น แนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาวินิจฉัยระยะสั้น แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น และแนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น โดยนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน

1. แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ผู้วิจัยได้คำนวณ หาคำนัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ โดยเรียงจากค่านัยฐานสูงสุด ไปถึงต่ำสุด ดังตาราง 1

ตาราง 1 คำนัยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น

ลำดับที่	ข้อที่	นัยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	15	4.65	1.10
2	16	4.59	1.03
3	9	4.53	1.04
4	27	4.35	1.32
5	7	4.32	1.09
6	18	4.25	1.11
7	6	4.22	1.01
8	25	4.22	1.48
9	26	4.16	0.99
10	21	4.04	1.28
11	23	4.04	1.28
12	3	4.03	0.90
13	1	4.00	1.39
14	10	3.96	1.29
15	20	3.96	1.11
16	2	3.96	1.29

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยมศึกษา	พิสัยระหว่างควอไทล์
17	8	3.85	1.24
18	5	3.79	1.31
19	17	3.77	1.30
20	13	3.75	1.40
21	24	3.65	1.31
22	4	3.60	0.75
23	19	3.21	1.32
24	22	3.00	0.96

จากตาราง 1 แสดงว่ากลุ่มผู้เรียนชาวมุสลิมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสันต์ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา มีข้อข้อ เห็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งมีความมัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปสามข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดที่มีความมัธยฐานอยู่ในช่วง 3.50 - 4.49 สิบเก้าข้อ และเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ปานกลางที่มีความมัธยฐานอยู่ในช่วง 2.50 - 3.49 สองข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสันต์ที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ ข้อที่ 15 ความมัธยฐาน 4.65 ข้อที่ 16 ความมัธยฐาน 4.59 และข้อที่ 9 ความมัธยฐาน 4.53

แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสันต์ที่เป็นไปได้มากที่สุดคือ ข้อที่ 27 ความมัธยฐาน 4.35 ข้อที่ 7 ความมัธยฐาน 4.32 ข้อที่ 18 ความมัธยฐาน 4.25 ข้อที่ 6 ความมัธยฐาน 4.22 ข้อที่ 25 ความมัธยฐาน 4.22 ข้อที่ 26 ความมัธยฐาน 4.16 ข้อที่ 21 ความมัธยฐาน 4.04 ข้อที่ 23 ความมัธยฐาน 4.04 ข้อที่ 3 ความมัธยฐาน 4.03

ข้อที่ 1 ค่ามัธยฐาน 4.00 ข้อที่ 10 ค่ามัธยฐาน 3.96 ข้อที่ 20 ค่ามัธยฐาน 3.96 ข้อที่ 2
 ค่ามัธยฐาน 3.96 ข้อที่ 8 ค่ามัธยฐาน 3.85 ข้อที่ 5 ค่ามัธยฐาน 3.79 ข้อที่ 17
 ค่ามัธยฐาน 3.77 ข้อที่ 13 ค่ามัธยฐาน 3.75 ข้อที่ 24 ค่ามัธยฐาน 3.65 และข้อที่ 4
 ค่ามัธยฐาน 3.60

แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพพระยะสันต์เป็นไปได้อย่างไรปานกลางคือ

ข้อที่ 19 ค่ามัธยฐาน 3.21 และข้อที่ 22 ค่ามัธยฐาน 3.00

2. แนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาวชิราวุธพระยะต้น ผู้วิจัยได้
คำนวณหาค่ามัชฌิมฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ โดยเรียงจากค่า
มัชฌิมฐานสูงสุดไปถึงต่ำสุด ดังตาราง 2

ตาราง 2 มัชฌิมฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดง แนวโน้มเกี่ยวกับ
การบริหารการศึกษาวชิราวุธพระยะต้น

ลำดับที่	ข้อที่	ค่ามัชฌิมฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	41	4.69	1.07
2	37	4.65	1.05
3	53	4.65	1.36
4	45	4.59	1.27
5	33	4.53	1.13
6	51	4.53	1.13
7	38	4.45	1.19
8	52	4.45	1.26
9	43	4.44	1.34
10	58	4.36	1.24
11	55	4.32	1.09
12	49	4.25	1.11
13	32	4.21	1.24
14	56	4.20	1.05
15	36	4.18	1.32
16	54	4.18	1.32

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อที่	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
17	30	4.15	1.17
18	28	4.15	1.49
19	34	4.12	1.25
20	50	4.09	1.38
21	31	4.04	1.32
22	42	4.00	1.20
23	29	4.00	1.48
24	59	3.71	1.49

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับชั้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา มีข้อดีข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดซึ่งมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปหกข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากซึ่งมีค่ามัธยฐานอยู่ในช่วง 3.50 - 4.49 สิบแปดข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระดับชั้นที่เป็นไปได้มากที่สุด คือ ข้อที่ 41 ค่ามัธยฐาน 4.69 ข้อที่ 37 ค่ามัธยฐาน 4.65 ข้อที่ 53 ค่ามัธยฐาน 4.65 ข้อที่ 45 ค่ามัธยฐาน 4.59 ข้อที่ 33 ค่ามัธยฐาน 4.53 และข้อที่ 51 ค่ามัธยฐาน 4.53

แนวนอนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอาชีวพระยะสั้น ที่เป็นไปได้มากคือ
 ข้อที่ 38 ค่ามัธยฐาน 4.45 ข้อที่ 52 ค่ามัธยฐาน 4.45 ข้อที่ 43 ค่ามัธยฐาน
 4.44 ข้อที่ 58 ค่ามัธยฐาน 4.36 ข้อที่ 55 ค่ามัธยฐาน 4.32 ข้อที่ 49 ค
 ามัธยฐาน 4.25 ข้อที่ 32 ค่ามัธยฐาน 4.21 ข้อที่ 56 ค่ามัธยฐาน 4.20 ข้อที่ 36
 ค่ามัธยฐาน 4.18 ข้อที่ 54 ค่ามัธยฐาน 4.18 ข้อที่ 30 ค่ามัธยฐาน 4.15
 ข้อที่ 28 ค่ามัธยฐาน 4.15 ข้อที่ 34 ค่ามัธยฐาน 4.12 ข้อที่ 50 ค่ามัธยฐาน 4.09
 ข้อที่ 31 ค่ามัธยฐาน 4.04 ข้อที่ 42 ค่ามัธยฐาน 4.00 ข้อที่ 29 ค่ามัธยฐาน 4.00
 และข้อที่ 59 ค่ามัธยฐาน 3.71

3. แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน ผู้วิจัย ได้คำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ โดยเรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดไปจนถึงต่ำสุด ดังตาราง 3

ตาราง 3 มัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	66	4.74	1.08
2	60	4.65	1.16
3	63	4.59	1.37
4	65	4.53	1.20
5	64	4.53	1.49
6	76	4.46	1.13
7	61	4.45	1.19
8	72	4.45	1.26
9	74	4.43	1.45
10	67	4.23	1.17
11	68	4.18	1.11
12	71	4.09	1.38
13	69	4.05	1.47
14	77	4.00	1.22
15	70	3.93	1.03

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.50 ลงมา มีสิบห้าข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดซึ่งมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปห้าข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากซึ่งมีค่ามัธยฐานอยู่ในช่วง 3.50 - 4.49 สิบข้อ คงรายละเอียดต่อไป

แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้นที่เป็นไปได้มากที่สุด คือข้อที่ 66 ค่ามัธยฐาน 4.74 ข้อที่ 60 ค่ามัธยฐาน 4.65 ข้อที่ 63 ค่ามัธยฐาน 4.59 ข้อที่ 65 ค่ามัธยฐาน 4.53 และข้อที่ 64 ค่ามัธยฐาน 4.53

แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้นที่เป็นไปได้มาก คือข้อที่ 76 ค่ามัธยฐาน 4.46 ข้อที่ 61 ค่ามัธยฐาน 4.45 ข้อที่ 72 ค่ามัธยฐาน 4.45 ข้อที่ 74 ค่ามัธยฐาน 4.43 ข้อที่ 67 ค่ามัธยฐาน 4.23 ข้อที่ 68 ค่ามัธยฐาน 4.18 ข้อที่ 71 ค่ามัธยฐาน 4.09 ข้อที่ 69 ค่ามัธยฐาน 4.05 ข้อที่ 77 ค่ามัธยฐาน 4.00 และข้อที่ 70 ค่ามัธยฐาน 3.93

4. แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะลัน ผู้วิจัย ได้คำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ โดยเรียงจากค่ามัธยฐานสูงสุดไปถึงต่ำสุด ดังตาราง 4

ตาราง 4 มัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่แสดงแนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะลัน

ลำดับที่	ข้อที่	มัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	87	4.65	1.10
2	86	4.59	1.03
3	85	4.53	1.04
4	88	4.46	1.13
5	89	4.36	1.24
6	81	4.33	1.41
7	84	4.26	1.06
8	92	4.18	1.11
9	82	4.08	1.17
10	90	4.04	1.34
11	83	3.50	0.53

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะลัน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมามีสิบเอ็ดข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดซึ่งมีค่า

มัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไปตามข้อ เป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากซึ่งมีค่ามัธยฐานอยู่ใน
ช่วง 3.50 - 4.49 แปลข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้นที่เป็นไปได้มากที่สุด
คือ ข้อ 87 ค่ามัธยฐาน 4.65 ข้อที่ 86 ค่ามัธยฐาน 4.59 และข้อที่ 85 ค่ามัธยฐาน
4.53

แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้นที่เป็นไปได้มาก
คือ ข้อที่ 88 ค่ามัธยฐาน 4.46 ข้อที่ 89 ค่ามัธยฐาน 4.36 ข้อที่ 81 ค่ามัธยฐาน
4.33 ข้อที่ 84 ค่ามัธยฐาน 4.26 ข้อที่ 92 ค่ามัธยฐาน 4.18 ข้อที่ 82 ค่ามัธยฐาน
4.08 ข้อที่ 90 ค่ามัธยฐาน 4.04 และข้อที่ 83 ค่ามัธยฐาน 3.50

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้สรุปวิธีวิจัยเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา ค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ

สรุป

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายในการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียนเพิ่มเติมต่อการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา คือ เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น การบริหารการ ศึกษาวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น หลักสูตร และโครงการสอนวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น และการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ศึกษา ค้นคว้า ในครั้งนี้ซึ่งเรียกว่าผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ข้าราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทำหน้าที่บริหาร วางแผน และกำหนดนโยบายการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น โดยทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี จากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สุ่มมาจาก ผู้บริหารในส่วนกลาง จำนวน 5 คน และผู้บริหารในส่วนภูมิภาค จำนวน 24 คน รวมเป็น 29 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการถ่ายภาพ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ใหญ่ผู้เชี่ยวชาญตอบจำนวนสามรอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ในผู้เชี่ยวชาญตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้ม การจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวศึกษาระยะสั้น ในทศวรรษที่ พ.ศ. 2535 - 2539 ตามกรอบทิศทางทั้งสี่ด้าน เมื่อได้คำตอบในรอบแรก ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่สอง เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณการห้าตัวเลือก แบบสอบถามรอบที่สามมีลักษณะเหมือนแบบสอบถามรอบที่สอง แต่ตรง

ตำแหน่งของมัชฌิมา ขวัญวิริยะระหว่างควอไล พร้อมทั้งตำแหน่งหมู่เยาวชนชายแต่ละคนตอบมาในรอบที่สอง และเห็นของแสงเหตุผลไวทางท้ายเพื่อให้หมู่เยาวชนแสดงเหตุผลเพิ่มเติม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปหมู่เยาวชนช่วยตนเองเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้หมู่เยาวชนกรอกแบบสอบถามรอบแรก ได้นำแบบสอบถามรอบแรกที่กรอกแล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่สอง ส่งกลับไปให้หมู่เยาวชนให้อันดับความสำคัญของแต่ละข้อความอีกครั้งหนึ่ง แล้วได้นำแบบสอบถามรอบที่สองที่ได้กลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 29 ฉบับ มาวิเคราะห์หาคำมัชฌิมาและคำวิริยะระหว่างควอไลของแต่ละข้อความ แล้วหาคำมัชฌิมาและคำวิริยะระหว่างควอไลที่วิเคราะห์ได้ พร้อมทั้งตำแหน่งคำตอบของหมู่เยาวชนคนนั้น ๆ ลงไว้ในแบบสอบถามข้อความเหมือนแบบสอบถามรอบที่สอง ส่งกลับไปให้หมู่เยาวชนพิจารณาพบหาคำตอบของตนเป็นครั้งที่สาม หลังจากหมู่เยาวชนกรอกเสร็จแล้วได้นำแบบสอบถามรอบที่สามที่ได้คืนมาทั้งหมด จำนวน 29 ฉบับ มาวิเคราะห์หาคำมัชฌิมาและคำวิริยะระหว่างควอไลของแต่ละข้อความอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำวิเคราะห์เป็นความคิดเห็นของกลุ่มหมู่เยาวชนต่อการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 ทั้งสิ้น

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าพบดังต่อไปนี้

1. ในตามเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ผู้บริหารการศึกษา นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากที่สุดคือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้โรงเรียนนำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และมุ่งให้โรงเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่าย สำหรับแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับรองลงมาคือ ส่งเสริมให้โรงเรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางเกี่ยวกับโลกอาชีพ มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ รู้จักค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ สามารถวิเคราะห์เชิงธุรกิจก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สังคม และวัฒนธรรม และเป็นอาชีพที่ตลาดต้องการ ซึ่งจะเป็นการสนองนโยบายของรัฐในการลดปัญหาการว่างงานของ

ประชาชนทั่วไป และนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อ ส่วนแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับปานกลางคือ เพื่อให้ไปรับจ้างในสถานประกอบการและเพื่อใช้ทำงานอดิเรก

2. ในด้านการบริหารการศึกษาวิชาอาชีววะระยะสั้น ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากที่สุดคือ จะใช้หลักการประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกันและจะกระจายอำนาจการบริหารไปสู่หน่วยงานในส่วนภูมิภาค เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการตัดสินใจดำเนินงานให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยเน้นการจัดให้แก่งroupsเป้าหมายหมู่บ้านยากจนเป็นอันดับแรก และจัดโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นของท้องถิ่น สำหรับแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับรองลงมาคือ จะจัดระบบควบคุม ติดตาม กำกับดูแล และประเมินผลการทำงานอย่างไม่ต่อเนื่อง ในการบริหารงบประมาณจะคงประมาณเดิมมากขึ้นและจะวางระเบียบการเบิกจ่ายที่สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติงาน รวมทั้งจะได้เพิ่มค่าตอบแทนวิทยากรให้สูงขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจ การวางแผนจัดการศึกษาวิชาอาชีววะระยะสั้นจะนำข้อมูลที่ได้อจากการวางแผนระดับจุลภาค (Micro Planning) มาใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยวางแผนรวมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะจัดบริการแนะแนวอาชีพ และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศให้ข้อมูลทางอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในการบริหารบุคลากร จะพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาสาขาอาชีพให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

3. ในด้านหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีววะระยะสั้น ผู้บริหารการศึกษา
นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับมากที่สุดคือ จะจัดทำหลักสูตร เป็นชุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนเป็นตอน ๆ แต่ละตอนมีระยะเวลาฝึกช่วงสั้น ๆ เรียนจบเร็ว และมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้เรียน จะยึดสภาพและปัญหาการประกอบอาชีพของประชาชนในการพัฒนาหลักสูตร และจะพัฒนาหลักสูตร เพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตร เฉพาะถิ่น สำหรับแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับรองลงมาคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จะให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านทักษะอาชีพ การจัดการ และการมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ และเน้นอาชีพอิสระ ลงทุนน้อย ประกอบ

อาชีพใดง่าย จะพัฒนาหลักสูตรวิชาการบริการสำหรับสอนในชุมชนเมือง ส่วนในชนบทจะพัฒนาหลักสูตรขึ้นตามสภาพทรัพยากรของแต่ละท้องถิ่น

4. ในด้านการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น ผู้บริหารการศึกษา

นอกโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดคือ จะจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง และจะให้โอกาสผู้เรียนอภิปรายระดมความคิดเห็น เพื่อให้เห็นช่องทางการประกอบอาชีพก่อนตัดสินใจเลือกเรียน และเมื่อตัดสินใจเลือกเรียนอาชีพใดแล้ว จะมีอิสระที่จะเลือกเนื้อหาและวิธีเรียนได้ตามความประสงค์ สำหรับแนวโน้มที่เป็นไปได้ในระดับรองลงมาคือ จะพัฒนาสื่อวีซีดีหรือชุดการเรียนประกอบไว้ให้นักเรียนอาชีพระยะสั้น ๆ ด้วยตัวเอง ส่วนการจัดแบบชั้นเรียนซึ่งเคยสอนอยู่แต่เดิม จะจัดใหม่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ต้องการนำไปใช้และจะจัดสอนโดยไม่รอบ ไม่มีรุ่น สำหรับวิชาอาชีพที่ต้องฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญจะมีหน่วยจัดการ เรียนการสอนให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี ส่วนการฝึกทักษะจะส่งให้ฝึกในสถานประกอบการ ซึ่งจะมีกระบวนการต่อเนื่องไปจนถึงขั้นประกอบอาชีพได้ สำหรับการพัฒนาอาชีพใหม่ของท้องถิ่นจะจัดสอนโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

อภิปรายผล

1. แนวโน้มเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา
นอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 มีจำนวนสามข้อ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถใหญ่เรียนนำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น
ซึ่งมีค่าดัชนีระหว่างควอไทล์ 1.03 มีค่านัยฐาน 4.59

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับอาชีพเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน
ซึ่งมีค่าดัชนีระหว่างควอไทล์ 1.04 มีค่านัยฐาน 4.53

3. เพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้เพิ่มขึ้นและลดค่าใช้จ่าย ซึ่งมีค่าดัชนีระหว่างควอไทล์
1.10 มีค่านัยฐาน 4.65

การที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป้าหมายของการศึกษาวិชา
 อาชีพระยะสั้นเป็นไปได้อีกมาก กว่าจะจัดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ผู้นำนำไป
 พัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น โดยให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและมุ่งให้ผู้นำนำไป
 มีรายได้เพิ่มขึ้นและลดรายจ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชนบท

สมัครเรียนวิชาอาชีพกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่แล้ว คืออาชีพ
 เกษตรกรรม ไร่แก่ง การทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก นอกจากนั้นยังมีอาชีพ
 อื่น ๆ อีกตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น สำหรับจุดประสงค์ของการมาเรียนเพื่อ
 ทดลองการจะมีความรู้ ทักษะและความชำนาญนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน หรือแก้ปัญห
 ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ตลอดจนยกระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

(กรมสามัญศึกษา. 2521 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับ เจดิม บุญธรรมเจริญ (กรมการศึกษา
 นอกโรงเรียน. 2529 : 2 - 3) ซึ่งให้ทรรศนะเกี่ยวกับประเภทของผู้เรียนไว้ดังนี้
 ประเภทของผู้มาเรียนวิชาอาชีพอาจแบ่งได้เป็นสามประเภทคือ ประเภทแรก ได้แก่ ผู้ที่
 ต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ทดแทน เบาแรง และรายได้ดีกว่าอาชีพเดิมที่ทำอยู่ ประเภทที่สอง
 ได้แก่ ผู้ที่พอใจอาชีพของตนทำอยู่แล้ว ต้องการปรับปรุงให้ดีขึ้น และประเภทที่สาม ได้แก่
 ผู้ที่ต้องการมีอาชีพเสริม เพื่อหารายได้หลายทาง เช่น มีอาชีพทำนา ต้องการเลี้ยงหมู
 เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม เป็นต้น และสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทักษะและการฝึก
 อาชีพระยะสั้นในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 6 ซึ่งกำหนดให้ประชาชนได้รับ
 การพัฒนาทักษะและฝึกอาชีพตามสภาพท้องถิ่นและตามความจำเป็น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ
 ในการประกอบอาชีพแก่ผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้สามารถประกอบอาชีพได้ขึ้น หรือนำความรู้และ
 ทักษะที่ได้รับไปแสวงหาอาชีพใหม่ รวมทั้งการปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนและครอบครัว
 ให้ดีขึ้นด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 14)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็น
 ไปได้อีกมากเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
 มีจำนวน 19 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เชิงธุรกิจก่อนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.75 มีค่ามัธยฐาน 3.60
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.90 มีค่ามัธยฐาน 4.03
3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประกอบอาชีพอิสระที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99 มีค่ามัธยฐาน 4.16
4. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.01 มีค่ามัธยฐาน 4.22
5. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการที่จะพัฒนาอาชีพเดิมของตนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.09 มีค่ามัธยฐาน 4.32
6. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.11 มีค่ามัธยฐาน 4.25
7. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญจนสามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.11 มีค่ามัธยฐาน 3.96
8. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการเปลี่ยนอาชีพใหม่ทดแทนอาชีพเดิม ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.24 มีค่ามัธยฐาน 3.85
9. เพื่อให้ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.28 มีค่ามัธยฐาน 4.04
10. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะอาชีพที่สอดคล้องต้องการ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.28 มีค่ามัธยฐาน 4.04
11. เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.29 มีค่ามัธยฐาน 3.96
12. เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.29 มีค่ามัธยฐาน 3.96
13. เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทางอาชีพใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิชาอาชีพขั้นสูงขึ้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.30 มีค่ามัธยฐาน 3.77

14. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่มียุ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่าง
ควอไทล์ 1.31 มีค่ามัธยฐาน 3.79
15. เพื่อฝึกช่างฝีมือระดับกลางตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งมีความ
สัมพันธ์ระหว่างควอไทล์ 1.31 มีค่ามัธยฐาน 3.65
16. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานขึ้นในท้องถิ่นมากกว่าการไปทำงานทำ
ในท้องถิ่นอื่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างควอไทล์ 1.32 มีค่ามัธยฐาน 4.35
17. เพื่อส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลในการลดปัญหาการว่างงานของประชาชน
ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างควอไทล์ 1.39 มีค่ามัธยฐาน 4.00
18. เพื่อให้เด็กจบ ป.6 แล้วมิได้ศึกษาต่อได้ประกอบวิชาชีพจนสามารถ
ประกอบอาชีพหรือสละได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างควอไทล์ 1.40 มีค่ามัธยฐาน 3.75
19. เพื่อพัฒนาอาชีพที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างควอไทล์ 1.48
มีค่ามัธยฐาน 4.22

การที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวว่ามีความสำคัญมาก
แต่ยังจัดอยู่ในอันดับรองลงมาจากข้อความที่เป็นไปได้มากที่สุดที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น ทั้งนี้
อาจมีเหตุผลว่าเป้าหมายหลักของการศึกษาวิชาชีพในระยะสั้น ควรมุ่งเน้นการฝึกเพื่อการมี
งานทำ การเก็บรายได้และลดรายจ่าย ส่วนเป้าหมายอื่น ๆ มีความสำคัญในลักษณะที่เป็น
การเสริมให้บรรลุถึงเป้าหมายหลัก สำหรับข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นไปได้มาก
ที่เกี่ยวกับการให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เชิงธุรกิจ ในรู้จักแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การจัด
กิจกรรมให้เห็นของทางประกอบอาชีพ และการให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางเกี่ยวกับ
การประกอบอาชีพ อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาวิชาชีพที่ยาวนาน ผู้เรียนได้ฝึกเฉพาะ
ทักษะอาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจัดขึ้นตามความพร้อมในด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์
ที่มีอยู่ ส่วนใหญ่จะโค่ง วิชาช่างอุตสาหกรรมและคหกรรม ซึ่งการฝึกวิชาดังกล่าวมีความ
สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของชาวชนบทน้อย จึงเกิดการสูญเสียไป
ทางการศึกษา ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการศึกษาวิชาชีพในแง่ของการพัฒนาอาชีพและ
การมีงานทำ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2527 : 44) เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว
กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นขึ้นใหม่

ในแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ว่า ในการจัดหลักสูตร เพื่อพัฒนาอาชีพไม่มุ่งเน้นเฉพาะการฝึกทักษะและช่างฝีมือ แต่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนได้พัฒนา ความรู้และความสามารถในการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เน้นทั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและทางเลือกที่เหมาะสม กระจัดกระจายการ เพื่อให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ การฝึกหัดทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ การทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาทัศนคติและลักษณะนิสัยที่จำเป็น ตลอดจนการบริหาร และจัดการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 52) และในการกำหนดจุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กับความสอดคล้องกันคือ เพื่อพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ รู้จักและเข้าใจตนเองและสังคม มองเห็นช่องทาง การประกอบอาชีพ เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเท่าที่จำเป็นในอาชีพที่ตัดสินใจทำ และแสวงหาข้อมูลทางอาชีพ จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ได้ เพื่อสร้างโอกาสให้บุคคลและกลุ่มบุคคลเข้าสู่อาชีพอย่างสัมพันธ์ กับส่วนแบ่งของตลาดอาชีพ และแรงงานที่มีอยู่ และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัว ปรับอาชีพและพัฒนาอาชีพไปอย่างต่อเนื่อง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 59)

สำหรับเป้าหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนประกอบ อาชีพอิสระและฝึกทักษะอาชีพตามความต้องการของตลาดนั้น น่าจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน การฝึกอาชีพเพื่อมุ่งหวังเข้าทำงานเป็นลูกจ้างของรัฐหรือบริษัทห้างร้านและสถานประกอบการ เอกชน นั้นวันจะจำกัดลง การจัดการศึกษาวิชาอาชีพต้องมุ่งเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนให้มอง อาชีพอิสระว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ไม่ต้องพึ่งพานายจ้าง และสิ่งสำคัญเป็นอาชีพที่นำรายได้มาสู่ ครอบครัวได้งายและรวดเร็ว จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความขยันและความสามารถของตนเอง (ชาญ สุทธิสารากร. 2531 : 5) ซึ่งตรงกับเป้าหมายและจุดเน้นในการดำเนินงานของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2533 ที่เน้นส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพอิสระและอาชีพการบริการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 6)

ส่วนเป้าหมายที่เกี่ยวกับการสนองนโยบายของรัฐบาลในการลดปัญหาการว่างงาน ของประชาชนและการให้เด็กจบ ป.6 ซึ่งไม่ได้ศึกษาต่อ ได้ฝึกอบรมวิชาอาชีพนั้น น่าจะเป็น แนวโน้มที่เป็นไปได้มากในวางแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 7 เพราะเป็นนโยบายของรัฐบาล ในการขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กจบ ป.6 ให้ได้ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา ซึ่ง

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดแนวทางดำเนินการตามนโยบายไว้ 2 ประการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 2) คือประการแรก ขยายขอบข่ายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยแสวงหารูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น ประการที่สอง พัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพระดับ ประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) ขึ้นอีกทางหนึ่ง เพื่อบริการกลุ่มเป้าหมายผู้ประสงค์จะเรียนทางอาชีพให้มากขึ้นและลึกลง เช่นเดียวกับผู้จบมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรประกาศนียบัตร (ปอ.) แยกเป็นประกาศนียบัตรอาชีพ 1 ประกาศนียบัตรอาชีพ 2 และประกาศนียบัตรอาชีพ 3 โดยให้แต่ละประกาศนียบัตรอาชีพมีเนื้อหาจบในตัวเอง เมื่อจบแต่ละประกาศนียบัตรสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ และเมื่อจบประกาศนียบัตรอาชีพ 3 จะได้รับประกาศนียบัตรอาชีพเพิ่มศักดิ์และสิทธิ์ เท่ากับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กระทรวงศึกษาธิการ จะประกาศใช้หลักสูตรดังกล่าวในปีการศึกษา 2533

ส่วนขอความทักกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้อย่างกลางเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพในระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวนสองข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีงานในสถานประกอบการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 0.96 มีค่ามัธยฐาน 3.00
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญนำไปใช้ทำงานอดิเรก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.32 มีค่ามัธยฐาน 3.21

การทักกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป้าหมายการฝึกอาชีพเพื่อไปทำงานรับจ้างในสถานประกอบการ มีความเป็นไปได้ไม่มากนัก หรือเป็นไปได้ปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการฝึกทักษะอาชีพสาขาต่าง ๆ มีหลายสถาบันที่ทำการฝึกอยู่ ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน การจัดในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียนของสถาบันอื่น มีความพร้อมในด้านการจัดการพัฒนาคุณภาพ มีกำลังงบประมาณ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์มากกว่า ซึ่งเป็นผลให้ผู้จบการศึกษาจากสถาบันเหล่านั้นมีความรู้และทักษะเพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ ส่วนการจัดการศึกษาวิชาอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความพร้อมน้อยกว่า ประกอบกับการที่ต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น กลุ่มผู้จบชั้นประถมศึกษา

ไม่ได้เรียนต่อและไม่มีงานทำ กลุ่มเยาวชนว่างงานอายุ 14 - 25 ปี และกลุ่มประชาชนทั่วไป ตามึงฝึกทักษะอาชีพเพื่อโอนเข้าสู่วางานหรือสถานประกอบการ หน่วยงานเหล่านั้นจะรับไปไหว รับผิดชอบ จะมีความว่างงานหรือรองงานต่อไปอีก (เจริญผล สุวรรณโชติ, 2530 :

25 - 27) ดังนั้น การจัดการศึกษาวิชาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เพิ่มความเป็นไปได้ คือ การฝึกอาชีพที่ผสมกลมกลืนไปกับอาชีพที่คนในท้องถิ่นประกอบอยู่ สำหรับการฝึกอาชีพเพื่อนำ ความรู้ที่ได้รับไปทำงานอดิเรก มีความเป็นไปได้ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการกรมการศึกษานอกโรงเรียนมุ่งฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย อยู่นอกโรงเรียน ท่างไกล ซึ่งประชาชนเหล่านั้นมุ่งประกอบองานอาชีพเพื่อหวังหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว มากกว่าการทำเพื่อความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว

2. แนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเกี่ยวกับการบริหารการ ศึกษา วิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 มีจำนวนหกข้อ ดังนี้

1. การบริหารการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ใช้หลักการประสานงาน หลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกัน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ 1.05 มีค่านัยฐาน 4.65

2. กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นไปสู่หน่วยงาน ในส่วนภูมิภาค เพื่อการตัดสินใจดำเนินงานนั้นต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.07 มีค่านัยฐาน 4.69

3. การจ่ายเงินงบประมาณค่าตอบแทนวิทยากร คิดจากจำนวนผู้เรียน เป็นรายหัว ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.13 มีค่านัยฐาน 4.53

4. จัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นในหมู่บ้านยากจน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐาน และความจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.13 มีค่านัยฐาน 4.53

5. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติ แต่งตั้งวิทยากรและการ เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.27 มีค่านัยฐาน 4.59

6. การขออนุมัติจัดกิจกรรมการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น มีวัตถุประสงค์และ
และรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.36 มีค่ามัธยฐาน 4.65

จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มอบข้อความหาการบริหาร
การศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นต้องยึดหลักการประสานงานหลายหน่วยงาน เพื่อระดมทรัพยากร
มาใช้ร่วมกัน อาจจะเป็นเพราะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การประสานงานเป็นกลไกสำคัญ
ที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นไปตาม
แนวคิดของ โกวิท วรพิพัฒน์ (2529 : 24) ซึ่งกล่าวว่า การทำงานการศึกษานอกโรงเรียน
ควรรวมและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงหลัก ได้แก่
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวง
ศึกษาธิการ แต่ละหน่วยต้องวางแผนประสานกันทุกระยะ และเช่นเดียวกับแนวคิดของ
สวัสดิ์ พิพัฒน์ (2527 : 3 - 4) ที่ว่า การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนต้องประสาน
สนับสนุนซึ่งกันและกัน เนื่องจากหน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนมีเฉพาะ
กรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือกระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น แต่มีหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและ
เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงเป็นภารกิจของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีประสานและสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่หน่วยงานเหล่านั้นด้วย ในการจัด
ทำแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดนโยบายใหม่
การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยเสมอ ดังเช่น ในแผนการพัฒนาการศึกษา
นอกโรงเรียน ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) กำหนดนโยบายให้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ
จากท้องถิ่น รัฐและเอกชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น และในการจัดกักขังศึกษา
วิชาอาชีพกำหนดให้เร่วรจัดสร้างระบบเปิดให้ธุรกิจเอกชน มูลนิธิและสมาคม มีบทบาทและ
ร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2526 : 27)
สำหรับแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนดจุดเน้น
ของแผนการศึกษานอกโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพไว้ว่า ให้ประสานงานกับหน่วยงานอื่น
ที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้ให้แบ่งบทบาทความรับผิดชอบตามความพร้อมและความ
ชำนาญงาน เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่มีความต่อเนื่องรับช่วงกัน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 53)

จากเอกสารสรุปภาพรวมรายงานผลการตรวจติดตามการดำเนินงาน กลุ่มงาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของชาวชนบท ปี 2531 ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการประสานงานว่า การดำเนินงานพัฒนาชนบทในคិតของ หน่วยงานต่าง ๆ เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางคนต่างทำ แต่ละหน่วยงานต่างมีโครงการ ที่มีความหมายของตนเอง ทำให้ขาดพลังในการใช้ทรัพยากร เพื่อการพัฒนาชนบท ดังนั้นจึงได้มี การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาชนบทจากระบบโครงการ เป็นระบบแผนงาน ตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 เพื่อก่อให้เกิดการทำงานแบบ รวมมือกันระหว่างหน่วยงานในทุกระดับ และเชื่อมระดับต่าง ๆ ของการพัฒนาชนบท คือระดับ ภูมิภาค ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ เข้าด้วยกัน และในการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ได้จัดระดับขององค์กร การปฏิบัติงานเพื่อให้มีการประสานงานกันตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปจนถึง ระดับหน่วยปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย องค์กรนโยบาย ระดับชาติ องค์กรระดับ กระทรวง องค์กรระดับจังหวัด องค์กรระดับอำเภอ องค์กรระดับตำบล องค์กรระดับหมู่บ้าน และองค์กรประสานงาน (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2531 : 11 - 12)

ส่วนการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาวิชาชีพจะสั้ไปสู่หน่วยปฏิบัติ ในส่วนภูมิภาค เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการอนุมัติจัดสอนวิชาอาชีพ การบรรจุแต่งตั้งบุคลากร และการเบิกจ่ายเงินงบประมาณนั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดประสบปัญหาในการปฏิบัติงานดังกล่าวต้องเสนอขออนุมัติต่อผู้ตรวจราชการจังหวัด ซึ่งใช้ เวลาดำเนินงานแต่ละครั้ง 2 - 4 สัปดาห์ นับเป็นความล่าช้าไม่ทันการ จากปัญหาดังกล่าว บุญเลิศ มาแสง ได้เสนอแนวทางปรับปรุงระบบการบริหาร ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ให้เกิดความคล่องตัวต่อการสนองตอบความต้องการ ของประชาชนแบบฉับพลันทันที ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ของวิถีชีวิตคนในสังคมแต่ละช่วงแต่ละยุค ด้วยการจัดระบบบุคลากร ของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัดออกไปรับผิดชอบงานในระดับอำเภอ โดยเป็นผู้ประสานงาน การศึกษาอกโรงเรียนระดับอำเภอ พร้อมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษาอกโรงเรียน จังหวัดในรูปของครูอาสาสมัครการศึกษาอกโรงเรียนเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ในตำบลและหมู่บ้าน การจัดระบบการบริหารดังกล่าวเป็นการสร้างเครือข่าย (Network) ลงไปสู่พื้นที่เพื่อ ความคล่องไวในการจัดบริการการศึกษาอกโรงเรียน (บุญเลิศ มาแสง. 2532 : 24 - 26)

และจากผลงานวิจัยของ พงศ์ศิริ คำดี (2525 : 51) ก็พบว่า การบริหารการศึกษา
นอกโรงเรียนในอนาคต ปี 2535 จะมอบอำนาจและกระจายอำนาจออกไปสู่ระดับท้องถิ่น
มากขึ้น เพื่อให้งานคล่องตัวทันต่อเหตุการณ์ และสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุด

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาวิชาชีพในระยะสั้นที่จะจัดให้แก่
กลุ่มเป้าหมายหมู่บ้านยากจน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นของท้องถิ่นนั้น น่าจะเป็น
แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดเพราะ นโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมุ่งส่งเสริม
และพัฒนาชนบทมากกว่าในตัวเมือง สำหรับนโยบายการจัดการศึกษาวิชาชีพก็ให้กระจาย
ออกไปสู่ชนบทให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นห่างไกลความเจริญ การคมนาคม
ไม่สะดวก ประชาชนไม่ได้รับการบริการของรัฐเท่าที่ควร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
2527 : 46) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายชนบทยากจนนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน
ได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษตลอดมา แม้ว่าการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
จะยังไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนด คือให้บริการในชนบท 80 % และให้บริการใน
ชุมชนเมืองเพียง 20 % ก็ตาม (ไพศาล นาคินยม. 2527 : 64) ทั้งนี้เนื่องจากการให้
บริการแก่คนในเมืองมีความสะดวกต่อการปฏิบัติงานมากกว่าในชนบท อย่างไรก็ตามถ้ายังจัด
การศึกษาให้แก่คนในเมืองมากกว่าคนในชนบท ความแตกต่างระหว่างชนบทกับเมืองก็จะยิ่งเพิ่ม
มากขึ้น จะมีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาแสวงหาอาชีพในเมืองมากขึ้น ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
ก็จะตามมา (กรมสามัญศึกษา. 2521 : 26) ดังนั้นความคิดเห็นของผู้นิยมวิชาชีพในการจัด
การศึกษาวินิจฉัยวิชาชีพระยะสั้นให้แก่กลุ่มเป้าหมายหมู่บ้านยากจนในชนบท จึงมีความสอดคล้องกับ
นโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้
มากเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาวินิจฉัยวิชาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวน
18 ข้อ ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบควบคุม
คุณภาพของผู้ที่จบการศึกษาวินิจฉัยวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างกวดให้ 1.05 มีค่ามัธยฐาน 4.20

2. จักรระบบควบคุมติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานการศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้น ให้เป็นไปตามนโยบายเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายและงบประมาณ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.09 มีค่ามัธยฐาน 4.32
3. นำข้อมูลที่ไต่จากการวางแผนระดับจุลภาคมาใช้ในการทำแผนปฏิบัติการ จัดการ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.11 มีค่ามัธยฐาน 4.25
4. ระบบการบริหารงบประมาณการ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้น ได้รับการพิจารณา อย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17 มีค่ามัธยฐาน 4.15
5. การจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้น มุ่งประสานงานกับสถานประกอบการ และแหล่งวิทยากรในท้องถิ่นซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.19 มีค่ามัธยฐาน 4.45
6. ศูนย์การ ศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดมีความพร้อมต่อการบริการ เน้นแนวอาชีพ มากขึ้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.20 มีค่ามัธยฐาน 4.00
7. ศูนย์การ ศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด จัดเจ้าหน้าที่ติดตามกำกับดูแลและ ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.24 มีค่ามัธยฐาน 4.36
8. การจักรรและการ เบิกจ่ายงบประมาณมีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัด การ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.24 มีค่ามัธยฐาน 4.21
9. การ จัดการ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้นในชนบท ใหญ่ทำนุถุการในท้องถิ่น เป็นวิทยากร ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.25 มีค่ามัธยฐาน 4.12
10. ปรับปรุงระเบียบการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้นให้สอดคล้องกับรูปแบบ การจัดหลักสูตรและโครงการ สอนตามแนวใหม่ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.26 มีค่ามัธยฐาน 4.45
11. บุคลากรผู้รับผิดชอบงานการศึกษาวิชาอาชีวะระยะสั้นได้รับการ ส่งเสริม เติมทุนสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.32 มีค่ามัธยฐาน 4.18
12. ศูนย์การ ศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้ง ศูนย์สารสนเทศให้ข้อมูลทางอาชีพแก่ประชาชน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.32 มีค่ามัธยฐาน 4.18

13. การจัดการศึกษาวิชาชีพเชิงธุรกิจก็จะได้ความสนใจจัดมากขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.32 มีค่ามัธยฐาน 4.04

14. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีอำนาจในการอนุมัติให้จัดสอนวิชาชีพระยะสั้นได้เอง ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.34 มีค่ามัธยฐาน 4.44

15. หน่วยงานในส่วนภูมิภาคกำหนดนโยบายและประสานแผนในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นร่วมกัน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.38 มีค่ามัธยฐาน 4.09

16. งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นเพิ่มมากขึ้นตามนโยบายของกรม ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.48 มีค่ามัธยฐาน 4.00

17. อัตราค่าตอบแทนที่จ่ายเป็นค่าสอนของวิทยากร เพิ่มขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.49 มีค่ามัธยฐาน 4.15

18. การนิเทศการเรียนการสอนวิชาชีพระยะสั้นใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.49 มีค่ามัธยฐาน 3.71

การที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญต่อการควบคุม ติดตาม กำกับดูแล และประเมินผล การดำเนินงานการศึกษาวิชาชีพ รวมทั้งการตรวจสอบควบคุมคุณภาพของผู้ที่จบการศึกษา วิชาชีพระยะสั้นอยู่ในระดับที่มีความเป็นไปได้มาก อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษา วิชาชีพมีระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติ ที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานตลอดจน การปรับเปลี่ยนหลักสูตรได้ตามความต้องการของผู้เรียน ประกอบกับพื้นที่การปฏิบัติงานอยู่ใน ชนบททางไกล จึงเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายอาจหย่อน ทำให้คุณภาพ การศึกษาต่ำ ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ได้รับความรู้ความชำนาญเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นโทษของการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นตลอดมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2527 : 37) การจัดระบบควบคุม ติดตาม กำกับดูแล และให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทั้งในระดับกรม กอง จังหวัด และในชนบทหมู่บ้านเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การดำเนินงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น คำหรับ การประเมินผลและการรายงาน มีความสำคัญต่อการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องตาม เป้าหมาย แลส่วนใหญ่นักวิทยานิพนธ์มักจะประเมินในรูปของการรายงานโครงการและรายงาน

การใช้จ่ายงบประมาณโดยส่วนรวม จึงทำให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการทบทวนปรับปรุง แกไขหลักสูตรหารูปแบบภูมิทัศน์และพัฒนาโครงการให้ดีขึ้นได้ (พงศศิริ คำดี. 2525 : 60 ; อ้างอิงมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 1 - 34) จากแนวทางการดำเนินงานจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพได้กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปรายงานผลการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้มีการติดตามการประเมินผลตามกระบวนการกลุ่มพัฒนาอาชีพไปแล้วทุกระยะ 6 เดือน เพื่อทราบผลการประกอบอาชีพ และให้รายงานจำนวนกลุ่ม จำนวนผู้เรียน จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา รายได้เฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาแล้วประกอบอาชีพ และรายชื่อวิทยากรประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน (แนวทางการดำเนินงานจัดการ ศึกษา กลุ่มพัฒนาอาชีพ. 2531 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 ที่กำหนดให้จัดระบบติดตามผู้สำเร็จการ ศึกษาวิชาอาชีพ เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพในการจัดกิจกรรมการ ศึกษาวิชาอาชีพให้ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 52)

ในการวางแผนจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าต่อไปจะมีการนำข้อมูลที่ได้จากการวางแผนระดับจุลภาค (Micro Planning) มาใช้ในการจัดทำแผน ความคิดเห็นนี้อาจเนื่องมาจากการ จัดการ ศึกษาวิชาอาชีพในอนาคตจะไม่จัดสอนวิชาอาชีพสาขาต่าง ๆ ตามที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเคยจัดไปทำการสอนในชุมชน แต่จะจัดสอนให้สอดคล้องกับสภาพการประกอบอาชีพ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตน ได้กลมกลืนกับสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ (วิเวก ปางอุทิศพงศ์. 2530 : 8 - 10) การสอนในลักษณะดังกล่าวคงจะมีการวางแผน ดำรวจข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งต้องอาศัยระบบการวางแผนระดับจุลภาคและนำไปสู่การทำแผนปฏิบัติการ ในปีงบประมาณ 2533 กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ โดยเน้นให้การสนับสนุนเป็นพิเศษกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการนำระบบการวางแผนระดับจุลภาคเป็นเครื่องมือในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการ ศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพได้

สอดคล้องกับโอกาสและการประกอบอาชีพในแต่ละพื้นที่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.

2532 : 6) ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาจคาดการณ์ว่าในปี 2535 จะใช้ระบบการวางแผนระดับ
จุลภาคเพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพในระยะสั้นในชนบททั่วประเทศ

สำหรับการพบว่าจะมีการพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษา
สายอาชีพให้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานนั้น อาจเป็นเพราะว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียน
ได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้นขึ้นใหม่ใช้ชื่อว่า การจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ มีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนแบบ
ดั้งเดิมมาก บุคลากรผู้รับผิดชอบงานการศึกษาวิชาชีพจะต้องมีความสามารถในการสำรวจ
ข้อมูลในพื้นที่และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นอาชีพที่จะเกิดขึ้นได้ในท้องถิ่น ต้องจัด
กิจกรรมแนะแนวอาชีพและจัดกิจกรรมเพื่อให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถฝึก
กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพให้แก่นักเรียนได้ แนะนำนักเรียนให้วางแผนการประกอบอาชีพ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพ นำนักเรียนเข้าสาธิตและติดตามดูแลสนับสนุน
การประกอบอาชีพของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะเห็นถึงความบทบาทของบุคลากรผู้รับผิดชอบ
งานการศึกษาสายอาชีพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและมีความยุ่งยากในการปฏิบัติงานขึ้น
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความจำเป็น
อย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานในบทบาทและหน้าที่ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ
นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่ใหม่ กรมการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบ
การศึกษาสายอาชีพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบ
การดำเนินงานให้มีความรู้ ทักษะ สามารถดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพได้
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 104)

3. แนวโน้มเกี่ยวกับหลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น ขอความ
ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่สุดเกี่ยวกับหลักสูตร
และโครงการสอนวิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา
นอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 มีจำนวนหาข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรและโครงการสอนมีระยะการฝึกสั้น ๆ เรียนจบเร็ว ประกอบอาชีพได้ทันกับความต้องการของตลาด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.08 มีค่ามัธยฐาน 4.74

2. การจัดทำหลักสูตร บัณฑิตและปัญหาในการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.16 มีค่ามัธยฐาน 4.65

3. มีหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตรวิชาอาชีพทั่วไปและวิชาอาชีพเฉพาะถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.20 มีค่ามัธยฐาน 4.53

4. หลักสูตรมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.37 มีค่ามัธยฐาน 4.59

5. หลักสูตรมีลักษณะเป็นชุดวิชาใหญ่เรียนเลือกเรียนเป็นตอน ๆ ได้ตามความต้องการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.49 มีค่ามัธยฐาน 4.53

การพัฒนาระบบมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าขอความดังกล่าวนั้นเป็นไปได้มากที่สุด อาจเนื่องมาจากในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) เป็นช่วงที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตร เพื่อการพัฒนาอาชีพหรือหลักสูตร เพื่อการมีงานทำ โดยตั้งเป้าหมายของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 55) ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรและโครงการสอนที่ใช้อยู่แต่เดิมเป็นหลักสูตรระยะยาว ผู้เรียนต้องเรียนเหมือนกันหมดตลอดหลักสูตร ไม่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนเฉพาะตอนที่สนใจหรือต้องการจะนำไปใช้ ทำให้ผู้เรียนต้องเสียเวลามาเรียนเป็นเวลานานและต้องเรียนในเรื่องที่รู้แล้วหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนลาออกกลางคันกันมาก กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการจัดแบ่งเนื้อหาแต่ละวิชาออกเป็นส่วย่อย ๆ เรียกว่าหลักสูตรรายวิชา แต่ละวิชามีระยะการฝึกไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับรายละเอียดเนื้อหาของรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนเฉพาะรายวิชาที่ตนสนใจ เมื่อเรียนจบแต่ละรายวิชาถือว่าจบหลักสูตร (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : คำนำ) อย่างไรก็ตาม หลักสูตรรายวิชาดังกล่าวยังคงเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากหลักสูตรวิชาช่างอุตสาหกรรม กหกรรมและพาณิชยกรรม โดยแบ่งออกได้ทั้งหมดสิบสองวิชา และแต่ละวิชาแยกย่อยออกเป็นรายวิชา หลักสูตรดังกล่าวแม้จะมีความคล่องตัวในการเรียนมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากสภาพและปัญหาของท้องถิ่น จึงยังไม่มีผลสอดคล้อง

ส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพเดิมของประชาชนให้ดีขึ้น อีกทั้งยังไม่ก่อให้เกิดอาชีพใหม่
ในท้องถิ่นด้วย ดังนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงรับเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตรใหม่
ให้หลักสูตร เฉพาะถิ่นโดยการพิจารณาจากสภาพปัญหาและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยให้ผู้อำนวยการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเป็นผู้อนุมัติหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคนั้น ๆ และพิจารณาหลักสูตรวิชาอาชีพทั่ว ๆ ไปที่ใช้สอนได้
ทุกภูมิภาค เช่น วิชาช่างสาขาต่าง ๆ และวิชาทางอุตสาหกรรมสินค้าส่งออกและอุตสาหกรรม
การบริการ เป็นต้น อีกทั้งได้เปลี่ยนรูปแบบการเขียนรายละเอียดของหลักสูตรใหม่ไม่กำหนด
เนื้อหาวิชาตายตัว แต่กำหนดให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้กว้าง ๆ เช่น จุดประสงค์ วิทยาย่อย
คำอธิบายรายวิชา และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาได้ตาม
สภาพท้องถิ่น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 13 - 27)

ในการพัฒนาหลักสูตร ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนนี้ ทองอยู่ แก้วไทรอะ
ได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกัน โดยกล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตร TALLOX MADE ว่าน่าจะนำมาใช้
ในเมืองไทยได้ โดยคำนึงถึงลักษณะที่สำคัญ คือรูปแบบ (Form) จะเป็นรูปของหลักสูตร
เฉพาะถิ่น เฉพาะกลุ่ม แตกต่างกันโดยไม่ยึดรูปแบบของส่วนกลางเป็นแกนเหมือนเดิม แต่ให้
ปรับเปลี่ยนได้ตามจุดเน้นของกลุ่มต่าง ๆ เช่น บางกลุ่มอาจเน้นเนื้อหาและวัตถุประสงค์
เฉพาะเชิงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่บางกลุ่มอาจเน้นวัตถุประสงค์และเนื้อหาแบบปลายเปิด
บางกลุ่มอาจเน้นเพียงหลักการและกระบวนการโดยไม่เน้นการกำหนดเนื้อหาและสื่อ เป็นต้น
สำหรับเนื้อหา (Content) ให้มีหลากหลายตามสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ
เป็นเนื้อหาที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันทั้งการแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย
ย่อย ๆ เหล่านั้น โดยเน้นการพัฒนาตนเองเป็นหลัก นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้มีการปรับเปลี่ยน
เนื้อหาได้ตลอดเวลาตามความจำเป็นด้วย ผู้จัดทำหลักสูตร (Curriculum Developer)
จะต้องมอบหมายให้ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดหลักสูตรเอง โดยให้องค์กรท้องถิ่นและประชาชน
กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ของตนเองเพื่อตนเองด้วย ส่วนกรณีพิเศษ
ติดตามผลและการประเมินผลการใช้หลักสูตร ต้องมีมาตรการกำหนดให้องค์กรท้องถิ่นและ
เครือข่ายของงานการศึกษานอกโรงเรียน มีบทบาทในการนี้เพื่อติดตามผลและประเมินผลด้วย
โดยทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดและเน้นการประเมินผลเชิงคุณภาพ (ทองอยู่ แก้วไทรอะ,

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้มากเกี่ยวกับหลักสูตร โครงการ สอนวิชาอาชีพ ระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวน 10 ข้อ ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตร วิชาอาชีพการบริการสำหรับการสอนในชุมชนเมือง ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.03 มีค่านัยฐาน 3.93
2. หลักสูตรและโครงการสอนจะมุ่งเน้นอาชีพลงทุนน้อยประกอบอาชีพได้ง่าย ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.11 มีค่านัยฐาน 4.18
3. หลักสูตรและโครงการสอนสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพจริงของคนในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.13 มีค่านัยฐาน 4.46
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พัฒนาหลักสูตร ตามสภาพทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17 มีค่านัยฐาน 4.23
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดใหม่ตามความทักษะอาชีพการจัดการและการมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.19 มีค่านัยฐาน 4.45
6. หลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจะส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนอื่น ๆ ตามแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.22 มีค่านัยฐาน 4.00
7. พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพเชิงธุรกิจ สำหรับอาชีพที่ตลาดต้องการ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.26 มีค่านัยฐาน 4.45
8. พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้น เพื่อใช้สอนและฝึกทักษะให้แก่ประชาชน ตามนโยบายของรัฐ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.38 มีค่านัยฐาน 4.09
9. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เน้นการจัดโครงการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพที่ชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.45 มีค่านัยฐาน 4.43
10. หลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจะมุ่งเน้นให้เรียนประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.47 มีค่านัยฐาน 4.05

การที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อความกังวลว่าแนวโน้มที่เป็นไปได้นั้น โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวกับการสอดคล้องความรู้นักการจัดการนั้น อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาวิชาชีพมานานและพบว่าการฝึกทักษะอาชีพเพียงด้านเดียว ไม่ช่วยให้ผู้เรียนนำทักษะที่ได้รับไปประกอบอาชีพอิสระของตนเองได้ เนื่องจากไม่สามารถ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชนตามผลิตภัณฑ์หรือบริการที่จะจัดทำขึ้น ไม่สามารถวางแผนหรือ ะโครงการประกอบอาชีพให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง และไม่มีความรู้และประสบการณ์ ใน การจัดการเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ เช่น การหาทุนและการลงทุน การจัดหาวัตถุดิบ การจ้างแรงงาน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์และแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือแหล่งขายบริการ การคิดต้นทุนกำไร การ บัณฑิตกำไร การขยายงานและอื่น ๆ เป็นต้น ผู้ประกอบการฝึกทักษะอาชีพของ มุ่งเข้าร่วมงานในสถานประกอบการซึ่งมีไม่มากและคัดเลือกเอาแต่ผู้เรียนฝีมือดีที่สุด ที่เหลือจึง วางงานและทิ้งความรู้และทักษะที่ฝึกฝนมาอย่างน่าเสียดาย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในปัจจุบันได้ตระหนักถึงเรื่องดังกล่าว ในอนาคตจึงมี แนวโน้มว่าจะมีหลักสูตรที่ผนวกวิชาการจัดการ เพื่อให้ครบวงจรในการประกอบอาชีพ

สำหรับการสอดคล้องคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญอาจเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าจะส่งเสริมให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ คุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เช่น การคิดราคาที่เป็นธรรม ไม่ค่างกำไรเกินควร ไม่ใช่เอะหลอกลวงเพื่อหวังผลกำไรมาก ไม่ใช่ผลิตกันเพื่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้บริโภคหรือผู้รับบริการและความมีน้ำใจไม่ทิ้งช่วยเหลือ บริการที่อาจนอกเหนือไปจากการทำธุรกิจ เป็นต้น

4. แนวโน้มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาที่ระยะสั้น ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้นั้นที่สุดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระยะที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 - 2539 มีจำนวนสามข้อ ดังนี้

1. ให้โอกาสผู้เรียนอภิปราย ระดมความคิดเห็นเพื่อหาช่องทางประกอบอาชีพ ในท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.03 มีค่านัยฐาน 4.59

2. ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกเนื้อหาและวิธีเรียนตามความประสงค์ของตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.04 มีค่านัยฐาน 4.53

3. จักกิจกรรมนะแนวอาชีพอ่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนอย่าง
ต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระหว่างควอไทล์ 1.10 มีค่ามัธยฐาน 4.65

การที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าข้อความดังกล่าวมีความ
เป็นไปได้มากที่สุด น่าจะมาจากแนวคิดที่ว่า การที่จะจัดสอนวิชาอาชีพใดในห้องเรียน ต้องให้
คนในห้องเรียนเองเป็นผู้คิด เพราะเป็นผู้รู้จักสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในถิ่นกำเนิด
ของตนเป็นอย่างดี นักการศึกษาจะเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 59) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ มาแสง
ที่ว่า การจัดการศึกษาให้แกกลุ่มเป้าหมายต้องจัดให้หลากหลายควยเนื้อหาสาระ และรูปแบบการจัด
และองค์จัดควยสอนนานาชนิดที่สามารถสอดคล้องกับความต้องการโดยเหมาะสม โดยประชาชนมีเสรีภาพและ
โอกาสในการเลือกและกำหนดในสิ่งที่เขาต้องการ (บุญเลิศ มาแสง. 2532 : 24)

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนะแนวอาชีพอ่อนเรียน ระหว่างเรียน
และหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา
นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะองค์จัดตั้งศูนย์นะแนว
การศึกษาและอาชีพเพื่อบริการคำปรึกษาหรือทางอาชีพ บริการสนเทศทางอาชีพ และจัด
กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 119) และ
ตรงกับแนวคิดของ วิชัย ทัศนศิริ ที่กล่าวว่า เรื่องของการศึกษานั้น เริ่มทบทวนนะแนว จบลง
ที่นะแนวและในระหว่างดำเนินการก็้องมีการนะแนวเช่นกัน (วิชัย ทัศนศิริ. 2532 : 259)
การจัดกิจกรรมนะแนวอาชีพเป็นเรื่องที่หลายฝ่ายสนใจและให้ความสำคัญมาก ดังเช่นรายงาน
การวิจัยของกรมวิชาการให้ข้อเสนอแนะต่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจัดโครงการ
นะแนวอาชีพให้แก่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีได้เรียนต่อเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร
ต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพก่อนที่นักเรียนเหล่านั้นจะไปใช้ชีวิตในชุมชน โดยแนะวิธีการจัด คือ
สำรวจกลุ่มเป้าหมาย จัดหาสถานที่หรือแหล่งนัดพบที่เหมาะสมในชุมชน ชี้แจงวิธีการ กิจกรรม
จัดหาวิทยากร สื่อ แหล่งความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ คำเนินการนะแนว
ชี้ช่องทางในการประกอบอาชีพ ตลอดจนจัดกระบวนการกลุ่มเพื่อตัดสินใจในการเลือกอาชีพ
หรือหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นหรือวิทยากรพิเศษจากภายนอก (กรมวิชาการ. 2531 : 150)

ส่วนแนวปฏิบัติการแนะแนวเพื่อให้เห็นช่องทางการประกอบอาชีพของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียนได้เสนอไว้ดังนี้ คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวก่อนเรียน ช่วยให้ผู้เรียน
สามารถตัดสินใจเรียนวิชาอาชีพที่สนใจ การศึกษานอกโรงเรียนจัดได้อย่างถูกต้อง ตรงกับ
ความต้องการ ความถนัด และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในชุมชนหรือท้องถิ่นที่
ตนอยู่อาศัย การจัดกิจกรรมแนะแนวก่อนเรียนจัดได้หลายวิธี เช่น การปฐมนิเทศฯ แข่ง
รายละเอียดเกี่ยวกับการเรียน การจัดหาครูหรือผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
มาบรรยาย การจัดนิทรรศการและการจัดทัวร์อาชีพ การแนะแนวระหว่างเรียน ได้แก่
การให้ผู้เรียนเริ่มวางแผนการประกอบอาชีพ โดยมีการสมมติการคิดเพื่อหาช่องทางประกอบ
อาชีพหาข้อมูลทางอาชีพเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สอดแทรกความรู้ทางเศรษฐศาสตร์
เช่น การริเริ่มทำธุรกิจการคิดต้นทุนกำไร การหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การให้ความรู้
เกี่ยวกับการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ การสำรวจแหล่งเงินทุนและการรับบริการจาก
แหล่งเงินทุน การติดต่อหาสถานที่ฝึกงานและแหล่งหาประสบการณ์เพิ่มเติมหลังจากเรียนจบหลักสูตร
ไปแล้ว การแนะแนวหลังเรียน เป็นการติดตามผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา
ไปแล้ว เพื่อช่วยเหลือแนะนำให้สามารถดำเนินการทั้งที่เกี่ยวกับการผลิต การจัดการและการแก้
ปัญหา ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามความประสงค์ (กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน. 2531 : 1 - 3)

ข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นแนวโน้มที่เป็น
ไปได้มากเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
มีจำนวนแปดข้อ ดังนี้

1. มีสื่อวิดีโอให้ผู้เรียนฝึกวิชาอาชีพเพิ่มชั่วโมงการฝึกระยะสั้น ๆ และมีชุด
การเรียนประกอบ ซึ่งมีค่าลิขสิทธิ์ระหว่างควอไทล์ 0.53 มีค่ามัธยฐาน 3.50
2. จัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนเพิ่มความยืดหยุ่นมากขึ้นผู้เรียนสามารถ
เลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ต้องการนำไปใช้ ซึ่งมีค่าลิขสิทธิ์ระหว่างควอไทล์ 1.06 มีค่ามัธยฐาน 4.26
3. จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพเดิมของท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ
ซึ่งมีค่าลิขสิทธิ์ระหว่างควอไทล์ 1.11 มีค่ามัธยฐาน 4.13
4. จัดกิจกรรมพัฒนาศึกษาอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งมีค่าลิขสิทธิ์
ระหว่างควอไทล์ 1.13 มีค่ามัธยฐาน 4.46

5. จัดการ เรียนการสอนโดยใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ในห้องเรียนเรียนด้วยตนเอง และมีครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.17 มีค่ามัธยฐาน 4.08

6. การจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น มีกระบวนการต่อเนื่อง จนถึงขั้นอาชีพได้ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.24 มีค่ามัธยฐาน 4.36

7. มีหน่วยจัดการ เรียนการสอนให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี การฝึกทักษะ ในห้องเรียนฝึกจากสถานประกอบการ ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.34 มีค่ามัธยฐาน 4.04

8. จัดการ เรียนการสอนโดยไม่มีรอบ ไม่มีรุ่น ในห้องเรียนสมัคร เรียนได้ตาม เวลาว่างของตน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.41 มีค่ามัธยฐาน 4.33

การศึกษาคณะผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความดังกล่าวว่ามีแนวโน้มที่เป็นไปได้มาก โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวกับการมีสื่อวิดีโอในห้องเรียนฝึกวิชาอาชีพที่มีชั่วโมงการฝึกระยะสั้น ๆ นั้น อาจเป็นเพราะคณะผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ในปัจจุบันศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนหลายศูนย์ มีความพร้อมในการฉายวิดีโอเพื่อการ ศึกษา ต่อไปหากมีการพัฒนาบุคลากร ผู้รับผิดชอบงาน การศึกษาสาขาอาชีพให้มีคุณภาพและมีบุคลากร เพิ่มขึ้น อาจจะพัฒนาสื่อวิดีโอสำหรับฝึกวิชาอาชีพ ที่ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 3 ชั่วโมง ไว้ในห้องเรียนฝึกด้วยตนเอง โดยจัดห้องสำหรับการ เรียน จากสื่อวิดีโอโดยเฉพาะ สำหรับข้อความที่จะพัฒนาอาชีพเดิมของท้องถิ่นให้ดีขึ้นโดยใช้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ นั้น ผู้เชี่ยวชาญอาจหมายถึงการ เริ่มผลิตเพื่อให้บริการอาชีพที่มีรายได้ มากขึ้น เช่น การส่งเสริมเกษตรกรรมแบบใหม่เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น การแปรรูปผลผลิต การ เกษตร เพื่อให้ขายได้ราคามากขึ้น การพัฒนากรรมวิธีการห่อหุ้มด้วยนมมาใช้กึ่งกระทก และ ออกแบบสีและลวดลายให้สวยงามเพื่อจำหน่ายได้มากขึ้นและอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญผล สุวรรณโชติ (2530 : 29) ที่กล่าวว่า เนื้อหาใน การ เรียนการสอนต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ต้องติดตามว่าขณะนี้ ความก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว การ เปรียบเทียบพัฒนาประเทศของเรา คือการ ขยายการนำผลผลิต การ เกษตรมาทำเป็นผลผลิตขั้นที่สอง (Secondary Product) คือการแปรรูปผลผลิตนั่นเอง ส่วนการจัดการ เรียนการสอนแบบไม่มีรอบไม่มีรุ่นนั้น ผู้เชี่ยวชาญจะเห็นว่า ในขณะนี้ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดหลายศูนย์ได้เปิดสอนโดยให้โอกาสผู้เรียนสมัคร เรียนได้ ตลอดเวลาโดยไม่ต้องรอรุ่น เมื่อนักศึกษาค้นใจเรียนครบหลักสูตรก็ทำการ วัดผลและจบออกไป

การจัดการ เรียนการสอนในลักษณะนี้สนองตอบต่อความต้องการ ปีกาชีพของประชาชนได้ทันเวลาที่
 ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าในอนาคตศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดจะสามารถจัดได้
 ทุกศูนย์ สำหรับการจัดการ เรียนการสอนโดยมีหน่วยจัดให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีและตั้งผู้เรียน
 ไปฝึกทักษะในสถานประกอบการนั้น ผู้เชี่ยวชาญอาจเห็นว่า กรมการศึกษาออกโรงเรียนมี
 นโยบายให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพเชิงธุรกิจ โดยทดลองจัดตั้ง
 สถานประกอบการของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติ
 การประกอบอาชีพก่อนออกไปทำธุรกิจส่วนตัว (กรมการศึกษาออกโรงเรียน. 2531 : 5)
 นอกจากนั้นศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดยังประสานงานกับหน่วยงาน สถานศึกษา และ
 ธุรกิจเอกชน เพื่อส่งนักศึกษาที่ผ่านการ เรียนภาคทฤษฎีแล้วไปฝึกงานในสถานประกอบการ ซึ่ง
 ผู้เชี่ยวชาญอาจคาดการณ์ว่าในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ระยะที่ 7 จะมี
 สถานประกอบการทั้งของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดและของหน่วยงานอื่นรองรับ
 การฝึกปฏิบัติของนักศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น การจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นในศูนย์จะเป็น
 เพียงการให้ความรู้พื้นฐานทางทฤษฎีเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ช่วยให้กรมการศึกษาออกโรงเรียน ได้ข้อมูลที่เป็น
 แนวโน้มการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 สามารถนำไปเป็น
 แนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นในแผนพัฒนา
 การศึกษาออกโรงเรียน ระยะที่ 7 ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรกำหนดเป้าหมายของการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นโดยเน้นการ ปีกาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่จะนำไป
 ศึกษาวิชาเดิมให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้รายได้เพิ่มขึ้นและลดรายจ่ายของครอบครัว

1.2 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ควรวางแผนประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน โดยทำแผนประสานงานทั้งแผนรวม ระดับภาคและแผนแต่ละระดับ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติตามแผน

1.3 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรให้อำนาจผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในการอนุมัติการจัดสอนวิชาอาชีพระยะสั้น การบรรจุแต่งตั้งวิทยากรและการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันต่อความต้องการของผู้เรียน

1.4 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรวางแผนเผยแพร่และจัดอบรมบุคลากรผู้รับผิดชอบงานการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดให้เข้าใจวิธีการ กระบวนการและรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้นตามความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียนที่เห็นพ้องต้องกันว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดตามผลการวิจัยในครั้งนี้

1.5 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรสนับสนุนศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดให้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น และนำสื่อเหล่านั้นไปไว้ในแหล่งความรู้หมู่บ้านเพื่อเป็นศูนย์กลางเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพของหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้ง

2.1 ควรทำการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในแต่ละภาค โดยเลือกผู้บริหารศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในภาคนั้น ๆ เป็นผู้เชี่ยวชาญและนำผลการวิจัยของทุกภาคมาศึกษาเปรียบเทียบหาข้อสรุปเป็นภาพรวมของการจัดการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น

2.2 การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีวิจัยที่ต้องสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหลายครั้งหลายหน โดยปกติจะถามถึงสี่รอบด้วยกัน แต่ในบางกรณีอาจลดลงเหลือสามรอบ ถ้าพบวาคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีการเปลี่ยนแปลงน้อย ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่ต้องใช้เวลานานและค่าใช้จ่ายสูง การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความคิดเห็นโดยวิธีสำรวจ

2.3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทำการวิจัยเชิงทดลองหาแนวทางปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ >

2.4 ควรจะได้มีการวิจัยรูปแบบการประสานงานจัดการศึกษาวิชาชีพ
ระยะสั้นในองค์กรระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน

บรรพบุรุษ

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การวิจัยติดตามผลนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น
ในโรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ เพื่อจัดทำโครงการติดตามผลของกลุ่มเป้าหมาย
(Tracer System). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระพิมล, 2524.
- _____. คู่มือการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.
- _____. คู่มืออบรมและดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- _____. ทิศทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ. 2527. อัครสำเนา.
- _____. แนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2529.
- _____. แนวปฏิบัติ การแนะแนวเพื่อให้เห็นช่องทางประกอบอาชีพ. 2531.
อัครสำเนา.
- _____. เป้าหมายและจุดเน้นในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน ปีงบประมาณ 2533. 2532. อัครสำเนา.
- _____. รายงานการประชุมสัมมนาพัฒนาแนวทางและรูปแบบการพัฒนาคู่มือสอนวิชาชีพ
ระยะสั้น. 2529. อัครสำเนา.
- _____. วิวัฒนาการทางการศึกษานอกโรงเรียนของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2527. .
- _____. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปว.) พุทธศักราช 2533. เอกสาร
ประกอบการประชุม, 2531. อัครสำเนา.
- _____. เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาออกโรงเรียน
ครั้งที่ 13. 2527. อัครสำเนา.
- เกษม บุญออน. "เคลฟาย : เทคนิคการวิจัย," คู่มือปริทัศน์. 10 : 26 - 28 ;
ตุลาคม 2522.

- โกวิท วรพิพัฒน์. "แนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ฉบับที่ 6," ใน แนวทางการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน. หน้า 22 - 25. กองแผนงาน และวิจัย, กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2529.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษากับการมีงานทำ. 2528.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534). 2529. อัดสำเนา.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. "ภาพรวมการจัดการศึกษาวิชาชีพ," ใน คู่มืออบรมและดำเนินการ จัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ. หน้า 25 - 27. กรมการศึกษา ออกโรงเรียน, 2530.
- ชาญ สุทธิสารากร. "มาคิดทำงานใหญ่กันเถอะ," ใน แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษา กลุ่มพัฒนาอาชีพ. หน้า 5 - 6. กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2531. อัดสำเนา.
- ชาติร์ आयुวัฒน์. องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตร ระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่างเขตกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2518. อัดสำเนา.
- ทองอยู่ แก้วไพธยะ. "หลักสูตรเบื้องต้น ความก้าวหน้าทางวิชาการ ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียนในทศวรรษที่ 2," ใน รวมบทความการศึกษาออกโรงเรียน เล่ม 8. หน้า 173 - 176. กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2532.
- นิพนธ์ ศิวพงษ์การ. "การวางแผนในประเทศไทย," วารสารเศรษฐศาสตร์รวมศาสตร์, 3 : 55 ; กันยายน 2527.
- บุญเลิศ มาแสง. "แหล่งความรู้ชุมชน : การศึกษาเพื่อชาวบ้าน," ใน 10 ปี การศึกษา นอกโรงเรียนกับการพัฒนาชนบท. หน้า 24 - 26. กรมการศึกษาออกโรงเรียน, 2532.

- ประยูร ศรีประสาน. "แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อให้ออกผลตรงกับภาระงานท่าและ
การประกอบอาชีพ," ใน รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 5.
หน้า 198 - 205. กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528.
- _____. "เทคนิคการวิจัยแบบเคลฟาย," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 4 : 49 - 60;
เมษายน - พฤษภาคม 2523.
- พงศ์ศิริ สาลี. แนวโน้มของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสำเนา.
- ไพฑูย์ โทธิสาร. การวางแผนพัฒนาบุคลากร ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.
ปริญดาภิวัตน์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อักสำเนา.
- ไพศาล นาคินยม. การศึกษาแนวโน้มเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดในภาคใต้ โดยใช้เทคนิคเคลฟาย. ปริญดาภิวัตน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.
- เพ็ญแข ประจวบจิติก. พื้นฐานทางสังคมวิทยาของการศึกษา. 2528. อักสำเนา.
- วิชาการ, กรม. รายงานการวิจัยการพัฒนาศึกษาวิชาอาชีพ ในระบบโรงเรียนและ
นอกระบบโรงเรียน. 2531. อักสำเนา.
- วิชัย ตันศิริ. "การแนะแนว - หัวใจของการศึกษา," ใน รวมบทความการศึกษา
นอกโรงเรียน เล่ม 8. หน้า 261. กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2532.
- วินัย สายหงษ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอนวิชาชีพ ระยะสั้นของครูสอน
และผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อักสำเนา.
- วิเวก ปางพุฒพงศ์. "แนวคิดการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ," ใน คู่มือ
อบรมและดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ. หน้า 4 - 20.
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2524. อัดสำเนา.
- _____. หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระยะสั้น พุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ : หางหุ้นส่วนจำกัด
 ศรีเลขา, 2525.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวง, กองแผนงาน. แผนพัฒนาการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529). กรุงเทพฯ :
 หางหุ้นส่วนจำกัดจงเจริญการพิมพ์, 2526.
- ส. ศิวรักษ์ (นามแฝง). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- สถิตีแห่งชาติ, สำนักงาน. สำรวจแรงงาน. รอบที่ 1 และรอบที่ 2 2524 - 2525,
 อัดสำเนา.
- สมบุญ คັນยะ. การพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของ
ครูประจำการระดับประถมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- สวัสดิ์ ติตน. การศึกษานอกโรงเรียน. 2527. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. กองการศึกษาผู้ใหญ่. ผลการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่. 2521.
 อัดสำเนา.
- _____. การวางแผนการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ. 2521.
 อัดสำเนา.
- สายศิริ จุติกุล. "การฝึกอาชีพไม่ไคผล," วิทยุ. 22 กุมภาพันธ์ 2529. หน้า 2, 3.
- สุธรรม จันทรหอม. "เคล็ดลับเทคนิคกับการบริหาร," ศึกษาศาสตร์สาร. 1 - 2 ;
 93 - 99; ตุลาคม 2525 - มีนาคม 2526.
- สุนทร สุนันท์ชัย. การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต. เอกสารประกอบการ
 ประชุม, 2520. อัดสำเนา.
- _____. การจัดการศึกษาวิชาชีพ. 2524. อัดสำเนา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์,
 2526.

สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษาน้ำใหญ่ในต่างประเทศ. บรรยายประกอบวิชาการศึกษาน้ำใหญ่
เปรียบเทียบแก๊สลิทธิวิทยาไท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

..... การศึกษากับปัญหาการมีงานทำในประเทศไทยกำลังพัฒนา. 2524. อัดสำเนา.

สุริย นาคนิยม. ปัญหาและความต้องการ ของนักศึกษาน้ำใหญ่สายอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดในเขตการศึกษา 2. บริษัทานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานเลขาธิการ. สรุปภาพรวมรายงานผลการตรวจติดตามการดำเนินงาน
กลุ่มงานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของชาวชนบท. 2521. อัดสำเนา.

✓ อรรถพร เขียวถาวร. การติดตามผลสำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นจากโรงเรียน
ตำรวจทางชนบท 16 และ 17 ปีการศึกษา 2508. วิจัยนิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

Glass, Gene V. and Julian C. Stanley. Statistical Method in
Evaluation and Psychology. Englewood Clift, New Jersey,
Prentice Hall, 1970.

*✓ Karr and Joseph Kenoth. "Mitiny the Changing Need of Adults
Through Educational Programs and Services," Dissertation
Abstracts International. 36(10) : 6426-A April, 1976.

✓ Langley, Billy Clarks. "An Evaluation of the Air Condition
Curriculum at Tarrent Junior College - Based on A Following -- up
Study of Its Graduates," Dissertation Abstracts International.
37(5) : 7107-A February, 1977.

Kurland, N.D. "A National Strategy For Lifelong Learning,"
Phi Delta Kappan. February, 1978.

Sunthorn Kohtbantau. Adult Education in Thailand : A Needs
Assessment. A Ph.D. Dissertation, University of Oregon,
2973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ที่ พม 1007/1216

มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กันยายน 2530

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

มหาวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางอารยา นคร เขตต์ เว็นนิสระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธาน
บัณฑิตยสถานจะส่งมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญาโท เรื่อง การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ประธาน

ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลัย กรรมการ

สิ่งที่บัณฑิตยสถานขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูล
ในการทำปริญญาโท

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตยสถานด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามรอบที่ ๑

แบบสอบถามรอบที่ ๑

การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียน
ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน สามารถ
นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้น
ที่ช่วยให้อาจารย์ได้รับความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยขอ
ความอนุเคราะห์จากท่านช่วยการตอบแบบสอบถามตามวิธีวิจัยแบบเทคนิคเคสฟาย จำนวน
สามรอบ คือแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า
ห้าตัวเลือกในรอบที่สองและรอบที่สาม แบบสอบถามรอบแรกจะขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี

พ.ศ. 2535 - 2539

ประเด็น

ตามความคิดเห็นของท่าน การจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน อีกห้าปีข้างหน้าควรจะเป็นอย่างไร โปรดระบุความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวาระยะสั้น

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

ข. การบริหารการศึกษาวิชาอาชีวาระยะสั้น

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

ค. หลักฐานและโครงการสอนวิชาอาชีพระดับชั้น

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

ง. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพระดับชั้น

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามรอบปี 2

แบบสอบถามรอบที่ 2

การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านที่ได้กรุณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ สร้างขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 โดยพยายามคงรูปภาษาและจำนวนเดิมไว้ การขอให้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ก็เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้อันตีความสำคัญของข้อความแต่ละข้อความที่ท่านเห็นด้วยและคิดว่าจะเป็นไปได้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2539

เพื่อความเที่ยงตรงของการวิจัย ช่วงระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ควร เป็นระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก ดังนั้น จึงขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอีกครั้งหนึ่ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านอีกเช่นเคย

ขอแสดงความนับถือ

อารยา นคร เขตต์

ผู้วิจัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2539
2. ให้ผู้เชี่ยวชาญให้อันดับคะแนนตามผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย
 - 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนี้มากที่สุด หรือข้อความนี้เป็นไปได้มากที่สุด
 - 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนี้มาก หรือข้อความนี้เป็นไปได้มาก
 - 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนี้ปานกลาง หรือข้อความนี้เป็นไปได้ปานกลาง
 - 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ หรือข้อความนี้เป็นไปได้น้อย
 - 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้มากที่สุด หรือข้อความนี้เป็นไปได้น้อยที่สุด

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
<u>ตัวอย่าง</u>					
(0) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน					
<u>เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น</u>					
(1) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อ สนองนโยบายของรัฐบาลในการลดปัญหา การว่างงานของประชาชน					
(2) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพดี					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(3) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ					
(4) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนสามารถวิเคราะห์เชิงธุรกิจองค์คณใจเลือกประกอบอาชีพ					
(5) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่มอยู่					
(6) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ					
(7) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนเห็นช่องทางในการที่จะพัฒนาอาชีพเดิมของตนให้ดียิ่งขึ้น					
(8) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนเห็นช่องทางในการเปลี่ยนอาชีพใหม่ให้ดีกว่าอาชีพเดิม					
(9) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ใหญ่เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(10) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวทางการศึกษา ตลอดชีวิต					
(11) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อให้ นักศึกษาวิชาสามัญสามารถ เรียนไป เทียบโอนหน่วยกิต					
(12) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่มาอุปถัมภ์การศึกษา ภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ได้มีโอกาสศึกษาวิชาชีพแขนงต่าง ๆ					
(13) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อให้เด็กจบ ป.6 แล้ว มีโอกาสศึกษาต่อ ได้ฝึกอบรมวิชาชีพจนสามารถประกอบอาชีพ อิสระได้					
(14) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์					
(15) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพในระดับ เพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้เพิ่มขึ้นและลดค่าใช้จ่าย					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(16) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถใหญ่เรียน นำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น					
(17) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทางอาชีพให้เป็นแนวทาง ในการศึกษาวิชาชีพขั้นสูงขึ้น					
(18) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญนำไปใช้ ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					
(19) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญ นำไปใช้ทำงานอดิเรก					
(20) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญ จนสามารถประกอบอาชีพได้					
(21) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระ					
(22) เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนรับจ้างในสถานประกอบการ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(23) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะอาชีพ ตลาดของการ					
(24) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีระดับกลางตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน					
(25) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น เพื่อพัฒนาอาชีพเพิ่มอยู่ในท้องถิ่น					
(26) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประกอบอาชีพอิสระที่ สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สังคมและ วัฒนธรรม					
(27) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานขึ้นในท้องถิ่น มากกว่าการไปทำงานทำในท้องถิ่นอื่น					
<u>การบริหารการศึกษาวิชาอาชีวระดับชั้น</u>					
(28) อัตราค่าตอบแทนที่จ่ายเป็นค่าสอนของวิทยากร เพิ่มสูงขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(29) งบประมาณในการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นเพิ่มขึ้นตามนโยบายของกรมท่ง ตั้งเริ่มการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ					
(30) ระบบการบริหาร งบประมาณการศึกษา วิชาชีพระยะสั้น ได้รับการพิจารณาอย่าง รอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์ประชาชน จะได้รับ					
(31) การจัดการศึกษาวิชาชีพเชิงธุรกิจจะได้รับ ความสนใจจัดมากขึ้นในสถานศึกษา					
(32) การจัดสรรและการ เบิกจ่ายงบประมาณ มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการ ศึกษา วิชาชีพระยะสั้นมากขึ้น					
(33) การจ่ายงบประมาณค่าตอบแทนวิทยากร คิดจากจำนวนผู้เรียนเป็นรายหัว					
(34) การจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในชนบท ใหญ่ชำนาญการในท้องถิ่นเป็นวิทยากร					
(35) ครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน เป็นบุคลากรงานจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นในชนบท					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(36) บุคลากรรับผิดชอบงานการศึกษาวิชาอาชีว พระยศชั้นได้รับการส่งเสริมเพิ่มพูนสมรรถภาพ ในการปฏิบัติงาน					
(37) การบริหาร การ ศึกษาวิชาอาชีวพระ ยะยศชั้น ใช้หลักการประสานงานหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกัน					
(38) การจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวพระ ยะยศชั้น มุ่ง ประสานงานกับสถานประกอบการและ แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น					
(39) หน่วยงานในภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทใน การจัดการ ศึกษาวิชาอาชีวพระ ยะยศชั้นมากขึ้น					
(40) หน่วยงานที่พัฒนาที่จัดการ ศึกษาวิชาอาชีว พระยศชั้นมีวิสัยทัศน์ที่ประสานสัมพันธ์กัน อย่างมีระบบ					
(41) กระจายอำนาจการ บริหาร การ ศึกษาวิชา อาชีวพระ ยะยศชั้นไปสู่หน่วยงานในส่วนภูมิภาค เพื่อการตัดสินใจดำเนินงานทันต่อเหตุการณ์					
(42) ศูนย์การ ศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด มี ความพร้อมต่อการ บริการแนะแนวอาชีพมากขึ้น					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(43) ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติให้จัดสอน วิชาอาชีพระยะสั้นได้เอง					
(44) ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติหลักสูตรและ โครงการ สอนวิชาอาชีพระยะสั้น					
(45) ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติการแต่งตั้ง วิทยากร และการ เบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร					
(46) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็น ผู้กำหนดหลักสูตรรูปแบบการ เรียนการสอน การ วัดผลและประเมินผลชั้นใช้เฉพาะพื้นที่					
(47) กระจายอำนาจการบริหาร ลงไปสู่หน่วยปฏิบัติ ในพื้นที่ให้สามารถตัดสินใจจัดกิจกรรมการ ศึกษา วิชาอาชีพระยะสั้นในท้องถิ่นที่รับผิดชอบ					
(48) กระจายการจัดการ ศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชนบท					
(49) นำข้อมูลที่ได้จากการวางแผน ระดับจุลภาค มาใช้ในการทำแผนปฏิบัติการ จัดการศึกษา วิชาอาชีพระยะสั้น					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(50) หน่วยงานในส่วนภูมิภาคกำหนดนโยบายและ ประสานแผนในการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นร่วมกัน					
(51) จัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้นในหมู่บ้าน ยากจนโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานและความ จำเป็นของท้องถิ่น					
(52) ปรับปรุงระเบียบการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดหลักสูตร และโครงการสอนตามแนวใหม่					
(53) การขออนุมัติจัดกิจกรรมการศึกษาวิชาชีพ ระยะสั้นมาปฏิบัติที่สะดวกและรวดเร็ว					
(54) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์สารสนเทศ ให้ข้อมูลทางอาชีพแก่ประชาชน					
(55) จัดระบบควบคุม ติดตามกำกับดูแล การดำเนินงานการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายและงบประมาณ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(56) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดให้ ความสำคัญต่อการ ตรวจสอบควบคุมคุณภาพ ของผู้ที่จบการศึกษาวิชาชีพพระยะสัน					
(57) ห้องปฏิบัติการ สอนตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ได้รับ การปรับปรุงให้สภาพเหมาะสมต่อการใช้งาน					
(58) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดจัด เจ้าหน้าที่ติดตาม กำกับดูแลและประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
(59) การนิเทศการ เรียนการสอนวิชาชีพพระยะสัน ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก					
<u>หลักสูตรและโครงการ สอนวิชาชีพพระยะสัน</u>					
(60) การจัดทำหลักสูตร บัณฑิตภาพและปัญหาใน การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น					
(61) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้มีความรู้ ด้านทักษะอาชีพ การจัดการและการมีคุณธรรม ในการประกอบอาชีพ					
(62) มีสื่อการเรียนการสอนทุกประเภท ประกอบ หลักสูตรใหญ่เรียนศึกษาด้วยตนเองได้					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(63) หลักสูตรมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนได้					
(64) หลักสูตรมีลักษณะเป็นชุดวิชาใหญ่เรียน เลือกเรียนเป็นตอน ๆ ได้ตามความต้องการ					
(65) มีหลักสูตรวิชาชีพเพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตร วิชาอาชีพทั่วไปและวิชาอาชีพเฉพาะถิ่น					
(66) หลักสูตรและโครงการสอนมีระยะการฝึกสั้น ๆ เรียนจบเร็ว ประกอบอาชีพได้ทันกับความต้องการของตลาด					
(67) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด พัฒนา หลักสูตรตามสภาพทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น					
(68) หลักสูตรและโครงการสอนจะมุ่งเน้นอาชีพ ที่ลงทุนน้อยประกอบอาชีพได้ง่าย					
(69) หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียน ประกอบอาชีพอิสระ					
(70) พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพการบริการ สำหรับ การสอนในชุมชนเมือง					
(71) พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อใช้สอน และฝึกทักษะให้แก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐ					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(72) พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพเชิงธุรกิจสำหรับ อาชีพที่หลากหลายการ					
(73) หลักสูตรและโครงการ สอนสอดคล้องกับ สภาพการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม					
(74) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เน้น การจัดโครงการ สอนเพื่อพัฒนาอาชีพชาวบ้าน ประกอบการอยู่					
(75) ให้โอกาสผู้เรียนกำหนดหลักสูตรขึ้นเอง ตามความประสงค์จะนำไปประกอบอาชีพได้					
(76) หลักสูตรและโครงการ สอนสอดคล้องกับสภาพ ความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพจริงของ คนในท้องถิ่น					
(77) หลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจะส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนอื่น ๆ ตามแนวทางการ ศึกษาตลอดชีวิต					
<u>การจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น</u>					
(78) การจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น แบบเป็นชั้นเรียนจะลดคนอยุ่ลง					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(79) จัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น โดยวิธีเรียนทางไกล					
(80) จัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น โดยสอนเป็นรายบุคคล					
(81) จัดการ เรียนการสอนโดยไม่มีขอบไม่มีรุ่น ใหญ่เรียนสมัคร เรียนได้ตามเวลาว่างของตน					
(82) จัดการ เรียนการสอนโดยวิธีสอนประเภทต่าง ๆ ใหญ่เรียนเรียนด้วยตนเองและมีครูเป็นที่ปรึกษา					
(83) มีสื่อวิดิโอใหญ่เรียนฝึกวิชาอาชีพทั้งหมดชั่วโมง การฝึกระยะสั้น ๆ และมีชุดการเรียนประกอบ					
(84) จัดการ เรียนการสอนแบบชั้นเรียนเต็ม ความยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน เฉพาะส่วนที่ต้องการนำไปใช้					
(85) ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกเนื้อหาและวิธีเรียน ตามความประสงค์ของตนเอง					
(86) ให้โอกาสผู้เรียนอภิปรายระดมความคิดเห็น เพื่อหาช่องทางประกอบอาชีพในท้องถิ่น					
(87) จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพก่อนเรียน ระหว่าง เรียนและหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง					

ข้อความ	อันดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
(88) จัดกิจกรรมทัศนศึกษาอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน					
(89) การจัดการ เรียนการสอนวิชาชีพ ระยะสั้น มีกระบวนการต่อเนื่องจนถึงขั้นมีอาชีพได้					
(90) มีหน่วยจัดการ เรียนการสอนให้ควมรู้พื้นฐาน ทางทฤษฎี การฝึกทักษะใหญ่ เรียนฝึกจาก สถานประกอบการ					
(91) จัดตั้งสถานประกอบการ ขึ้นในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะวิชาชีพเชิงธุรกิจ					
(92) จัดการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพเดิม ของท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ					

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามรอบที่ 3

แบบสอบถามรอบที่ 3

การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพพระยาศรี ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งเป็นรอบสุดท้ายของการวิจัย ผู้วิจัย
ได้แสดงความสอดคล้องของแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
โดยระบุความถี่ฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์คำนวณได้ พร้อมทั้งระบุคำแนะนำการตอบของท่าน
ในรอบที่ 2

ความถี่ฐานแสดงด้วยเครื่องหมาย * สี่ค่า

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แสดงด้วยเครื่องหมาย _____

คำแนะนำตอบแสดงด้วยเครื่องหมาย สี่แฉก

จุดมุ่งหมายในการตอบแบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตรวจสอบ
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ของแต่ละข้อความ และทบทวนคำตอบของท่านแล้วอาจเปลี่ยน
คำตอบใหม่หรือยังคงยืนยันคำตอบเดิม ในการตอบครั้งสุดท้ายนี้หากข้อใดเปลี่ยนคำตอบใหม่
กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่เลือกใหม่ และหากข้อใดคำตอบมิได้อยู่ในขอบเขต
ของพิสัยระหว่างควอไทล์ กรุณาให้เหตุผลประกอบด้วย ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบ
สอบถามรอบสุดท้ายภายใน 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านอีกเช่นเคย และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อารยา นกรเชตต์

ผู้วิจัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2539

2. ใ้ผู้เชี่ยวชาญให้อันดับคะแนนตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ

5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง หรือข้อความนั้นเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
<u>ตัวอย่าง</u>						
(๐) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้น เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน						
<u>เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้น</u>						
(1) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้น เพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐบาลในการลด ปัญหาการว่างงานของประชาชน						
(2) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้นเพื่อให้ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ						

ข้อความ	อันที่คะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(3) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ		x				
(4) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เชิงธุรกิจ ก่อนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ		x				
(5) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพที่สนใจ		x				
(6) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ		x				
(7) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการที่จะพัฒนา อาชีพเดิมของตนให้ดีขึ้น		x				
(8) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการเปลี่ยนอาชีพ ใหม่ทดทวงอาชีพเดิม		x				

ข้อความ	อันคับคะแน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(9) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน						
(10) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต						
(11) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ไปเทียบโอนหน่วยกิต						
(12) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษายังคงมีความกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้มีโอกาสศึกษาวชิราวุธแขนงต่าง ๆ						
(13) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อให้เด็กจบ ป.6 แล้ว มีได้ศึกษาต่อได้ ปกอบรมวิชาอาชีพจนสามารถประกอบอาชีพอิสระได้						
(14) เป้าหมายของการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(15) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้เพิ่มขึ้นและ ลดค่าใช้จ่าย	✓					
(16) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ผู้เรียน นำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น	✓					
(17) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทางอาชีพให้เป็นแนวทาง ในการศึกษาวิชาอาชีวะขั้นสูงขึ้น	✓					
(18) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญ นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	✓					
(19) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญนำไปใช้ ทำงานอดิเรก	✓					
(20) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความชำนาญ จนสามารถประกอบอาชีพได้	✓					

ข้อความ	อันันกะแน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(21) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระ						
(22) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนรับจ้างในสถานประกอบการ						
(23) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะอาชีพ ที่หลากหลาย						
(24) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อฝึกช่างฝีมือระดับกลางตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน						
(25) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อพัฒนาอาชีพที่อยู่ในท้องถิ่น						
(26) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประกอบอาชีพอิสระ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ สังคมและ วัฒนธรรม						
(27) เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาศัพระยะสั้น เพื่อ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานขึ้นในท้องถิ่นมากกว่า การไปหางานทำในท้องถิ่นอื่น						

ข้อความ	อันคัมคะแน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
<u>การบริหารการศึกษาวชิราวุธพระยะสัน</u>						
(28) อัตราค่าตอบแทนที่จ่ายเป็นค่าสอนของ วิทยากรเพิ่มสูงขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจ						
(29) งบประมาณในการจัดการศึกษาวชิราวุธ พระยะสันเพิ่มมากขึ้นตามนโยบายของกรม ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ						
(30) ระบบการบริหารงบประมาณการศึกษา วชิราวุธ พระยะสัน ได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบโดย คำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ						
(31) การจัดการศึกษาวชิราวุธเชิงธุรกิจได้รับความ สนใจจึ่มากขึ้นในสถานศึกษา						
(32) การจัดสรรและการเบิกจ่ายงบประมาณมีความ สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษา อาชีพพระยะสันมากขึ้น						
(33) การจ่ายงบประมาณค่าตอบแทนวิทยากร คัดจาก จำนวนผู้เรียนเป็นรายหัว						
(34) การจัดการศึกษาวชิราวุธพระยะสันในชนบท ให้ผู้อำนวยการในท้องถิ่นเป็นวิทยากร						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(35) ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ ประสานงานจัดการศึกษาวิชาอาชีพพระยะสัน ในชนบท		x				
(36) บุคลากรผู้รับผิดชอบงานการศึกษาวิชาอาชีพ พระยะสันได้รับการส่งเสริมเพิ่มพูนสมรรถภาพ ในการปฏิบัติงาน		x				
(37) การบริหารการศึกษาวินิจฉัยพระยะสัน ใช้ หลักการบริหารงานหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้อย่างร่วมกัน		x				
(38) การจัดการศึกษาวินิจฉัยพระยะสัน มุ่ง ประสานงานกับสถานประกอบการและแหล่ง วิทยาการในท้องถิ่น		x				
(39) หน่วยงานในภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัด การศึกษาวินิจฉัยพระยะสันมากขึ้น		x				
(40) หน่วยงานที่จัดทำโครงการศึกษาวินิจฉัยพระยะสัน มีวิสัยทัศน์ที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ		x				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(41) กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาวิชาชีพ ระดับขึ้นไปสู่หน่วยงานในสวนภูมิภาค เพื่อ การตัดสินใจดำเนินงานทันต่อเหตุการณ์						
(42) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความ พร้อมต่อการบริการแนะแนวอาชีพมากขึ้น						
(43) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติให้จัดสอนวิชาชีพพระยะสั้น ได้เอง						
(44) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติหลักสูตรและโครงการสอน วิชาชีพพระยะสั้น						
(45) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีอำนาจในการอนุมัติการแต่งตั้งวิทยากรและ การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากร						
(46) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้กำหนด หลักสูตรรูปแบบการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผลขึ้นใช้เฉพาะพื้นที่						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(47) กระจายอำนาจการบริหารลงไปสู่หน่วยปฏิบัติในพื้นที่ให้สามารถตัดสินใจจัดกิจกรรมการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันในท้องถิ่นที่รับผิดชอบ						
(48) กระจายการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชนบท						
(49) นำข้อมูลที่ได้จากการวางแผนระดับจุลภาคมาใช้ในการทำแผนปฏิบัติการ จัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสัน						
(50) หน่วยงานในส่วนภูมิภาคกำหนดนโยบายและประสานแผนในการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันร่วมกัน						
(51) จัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันในหมู่บ้านยากจนโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นของท้องถิ่น						
(52) ปรับปรุงระเบียบการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสันให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดหลักสูตรและโครงสร้างสอนตามแนวใหม่						
(53) ก้าวขออนุมัติจัดกิจกรรมการศึกษาวินิจฉัยพระยะสันในหมู่บ้านที่สะดวกและรวดเร็ว						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(54) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์สารสนเทศ ให้ข้อมูลทางอาชีพแก่ประชาชน		x				
(55) จัดระบบควบคุม ติดตามกำกับดูแล การดำเนินงานการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายและงบประมาณ		x				
(56) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้ความสำคัญ ต่อการตรวจสอบควบคุมคุณภาพของผู้ จบการศึกษาวิชาอาชีพระยะสั้น		x				
(57) ห้องปฏิบัติการสอนตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ได้รับ การปรับปรุงให้มีสภาพเหมาะสมต่อการใช้งาน		x				
(58) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดเจ้าหน้าที่ ติดตามกำกับดูแล และประเมินผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง		x				
(59) ภาคนิเทศฯ เรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก		x				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
<u>หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีพระยะสั้น</u>						
(60) การจัดทำหลักสูตรยึดสภาพและปัญหาในการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น	X					
(61) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดให้มีความรู้ความทักษะอาชีพ การจัดการและการมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ	X					
(62) มีสื่อการเรียนการสอนทุกประเภท ประกอบหลักสูตรให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองได้	X	X				
(63) หลักสูตรมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนได้	X					
(64) หลักสูตรมีลักษณะเป็นชุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนเป็นตอน ๆ ใดตามความต้องการ	X					
(65) มีหลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตรวิชาอาชีพทั่วไปและวิชาอาชีพเฉพาะถิ่น	X					
(66) หลักสูตรและโครงการสอนมีระยะการฝึกสอนเรียนจบเร็ว ประกอบอาชีพได้ทันกับความต้องการของตลาด	X					

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(67) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พัฒนา หลักสูตรตามสภาพทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น						
(68) หลักสูตรและโครงการสอนจะมุ่งเน้นอาชีพที่ ลงทุนน้อยประกอบอาชีพได้ง่าย						
(69) หลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้นจะมุ่งเน้นให้ ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระ						
(70) พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพการบริการ สำหรับการสอนในชุมชนเมือง						
(71) พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพระยะสั้น เพื่อใช้สอน และฝึกทักษะให้แก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐ						
(72) พัฒนาหลักสูตรวิชาอาชีพเชิงธุรกิจสำหรับอาชีพ ที่หลากหลาย						
(73) หลักสูตรและโครงการสอนสอดคล้องกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม						
(74) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เน้นการจัด โครงการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพชาวบ้านประกอบ อาชีพ						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(75) ให้โอกาสผู้เรียนกำหนดหลักสูตรขึ้นเอง ตาม ความประสงค์ที่จะนำไปประกอบอาชีพได้		X				
(76) หลักสูตรและโครงการสอนสอดคล้องกับสภาพ ความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพจริงของ คนในท้องถิ่น		X				
(77) หลักสูตรวิชาอาชีพพระยะสันจะส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนอื่น ๆ ตาม แนวทางการศึกษาตลอดชีวิต		X				
<u>การจักกาช เรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน</u>						
(78) การจักกาช เรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน แบบเป็นฐานเรียนจะลดคนอยลง		X				
(79) จักกาช เรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน โดยวิธีเรียนทางไกล			X			
(80) จักกาช เรียนการสอนวิชาอาชีพพระยะสัน โดยสอนเป็นรายบุคคล			X			
(81) จักกาช เรียนการสอนโดยไม่มีรอบไม่มีรุ่น ให้ ผู้เรียนสมัครเรียนได้ตามเวลาว่างของตน						

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(82) จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองและมีครูเป็นที่ปรึกษา		x				
(83) มีสื่อวิดีโอให้ผู้เรียนฝึกวิชาอาชีพที่สนใจ การฝึกกระยะสั้น ๆ และมีชุดการเรียนประกอบ			x			
(84) จัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนแต่มีความ ยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน เฉพาะส่วนที่ต้องการนำไปใช้		x				
(85) ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกเนื้อหาและวิธีเรียนตาม ความประสงค์ของตนเอง		x				
(86) ให้โอกาสผู้เรียนอภิปรายระดมความคิดเห็น เพื่อหาช่องทางประกอบอาชีพในท้องถิ่น		x				
(87) จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพก่อนเรียน ระหว่าง เรียนและหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง		x				
(88) จัดกิจกรรมทัศนศึกษาอาชีพต่าง ๆ ตาม ความสนใจของผู้เรียน		x				
(89) การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพระยะสั้นมี กระบวนการต่อเนื่องจนถึงขั้นอาชีพได้		x				

ข้อความ	อันดับคะแนน					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
(90) มีหน่วยจัดการเรียนการสอนให้ความรู้พื้นฐานทาง ทฤษฎีการฝึกทักษะให้ผู้เรียนฝึกจากสถาน ประกอบการ		x				
(91) จัดตั้งสถานประกอบการขึ้นในสถานศึกษา เพื่อ ให้ผู้เรียนฝึกทักษะวิชาชีพเชิงธุรกิจ		x				
(92) จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพเดิมของ ท้องถิ่น โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ		x				

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม
รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เรียงตามลำดับข้อ

ผลการวิเคราะห์แต่ละหอความในแบบสอบถามรอบที่ 2

ข้อที่	มัชฌิมาน	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.00	4.69 - 3.25	1.44
2	3.96	4.59 - 3.25	1.34
3	3.90	4.36 - 3.39	0.97
4	3.60	4.08 - 2.78	1.30
5	3.77	4.33 - 3.08	1.25
6	4.18	4.69 - 3.75	0.94
7	4.25	4.84 - 3.73	1.11
8	3.77	4.33 - 3.08	1.25
9	4.53	5.02 - 3.98	1.04
10	4.00	4.69 - 3.28	1.41
11	2.82	3.48 - 1.96	1.52
12	3.44	4.25 - 2.64	1.61
13	3.85	4.59 - 3.08	1.51
14	3.71	4.69 - 2.92	1.77
15	4.59	5.05 - 3.92	1.13
16	4.59	5.05 - 4.02	1.03
17	3.80	4.28 - 3.11	1.17
18	4.23	4.84 - 3.67	1.17
19	3.27	3.97 - 2.61	1.36
20	4.03	4.59 - 3.52	1.07
21	3.96	4.59 - 3.30	1.29

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
22	2.97	3.42 - 2.51	0.91
23	3.85	4.40 - 3.19	1.21
24	3.73	4.39 - 3.02	1.37
25	4.14	4.89 - 3.16	1.73
26	4.16	4.69 - 3.70	0.99
27	4.27	4.89 - 3.61	1.28
28	4.00	4.69 - 3.21	1.48
29	3.95	4.69 - 3.04	1.65
30	4.08	4.69 - 3.52	1.17
31	3.92	4.48 - 3.25	1.23
32	4.21	4.84 - 3.60	1.24
33	4.45	4.98 - 3.72	1.26
34	4.08	4.69 - 3.52	1.17
35	3.58	4.69 - 2.89	1.80
36	4.18	4.84 - 3.52	1.32
37	4.59	5.05 - 3.98	1.07
38	4.44	4.98 - 3.64	1.34
39	3.92	4.48 - 3.15	1.33
40	3.55	4.36 - 2.89	1.47
41	4.65	5.07 - 3.91	1.16
42	3.96	4.48 - 3.39	1.09
43	4.44	4.98 - 3.64	1.34

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
44	4.08	4.89 - 2.56	2.33
45	4.53	5.02 - 3.66	1.36
46	4.59	5.05 - 2.62	2.43
47	4.42	4.98 - 3.15	1.83
48	4.20	4.94 - 3.03	1.91
49	4.25	4.84 - 3.73	1.11
50	4.12	4.77 - 3.52	1.25
51	4.46	4.98 - 3.85	1.13
52	4.35	4.94 - 3.62	1.32
53	4.65	5.07 - 3.55	1.52
54	4.21	4.84 - 3.60	1.24
55	4.32	4.89 - 3.80	1.09
56	4.18	4.77 - 3.66	1.11
57	4.59	5.04 - 3.04	2.00
58	4.21	4.84 - 3.60	1.24
59	3.62	4.23 - 2.78	1.45
60	4.53	5.02 - 3.75	1.27
61	4.36	4.94 - 3.70	1.24
62	4.15	4.84 - 3.12	1.72
63	4.59	5.05 - 3.54	1.51
64	4.43	4.98 - 3.31	1.67
65	4.45	4.98 - 3.79	1.19

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
66	4.65	5.07 - 3.82	1.25
67	4.15	4.77 - 3.60	1.17
68	4.13	4.69 - 3.65	1.04
69	4.05	4.77 - 3.30	1.47
70	3.93	4.42 - 3.39	1.03
71	4.04	4.69 - 3.39	1.30
72	4.27	4.89 - 3.61	1.28
73	4.05	4.77 - 3.25	1.52
74	4.44	4.98 - 3.53	1.45
75	3.75	4.47 - 2.91	1.56
76	4.32	4.89 - 3.80	1.09
77	3.96	4.48 - 3.37	1.11
78	3.88	4.69 - 2.87	1.82
79	2.44	3.34 - 1.64	1.70
80	2.86	3.89 - 2.02	1.87
81	4.25	4.89 - 3.52	1.37
82	4.06	4.59 - 3.58	1.01
83	3.46	4.34 - 2.98	1.36
84	4.32	4.89 - 3.80	1.09
85	4.53	5.02 - 3.98	1.04
86	4.59	5.05 - 3.98	1.07
87	4.59	5.05 - 3.92	1.13

ข้อที่	ไม้บรรทัด	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
88	4.32	4.89 - 3.80	1.09
89	4.29	4.89 - 3.69	1.20
90	4.09	4.77 - 3.35	1.42
91	3.62	4.84 - 2.98	1.86
92	4.29	4.89 - 3.69	1.20

ผลการวิเคราะห์แต่ละข้อความในแบบสอบถามรอบที่ 3

ข้อที่	มัถยฐาน	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
1	4.00	4.69 - 3.30	1.39
2	3.96	4.59 - 3.30	1.29
3	4.03	4.48 - 3.58	0.90
4	3.60	4.15 - 3.40	0.75
5	3.79	4.39 - 3.08	1.31
6	4.22	4.77 - 3.76	1.01
7	4.32	4.89 - 3.80	1.09
8	3.85	4.40 - 3.16	1.24
9	4.53	5.02 - 3.98	1.04
10	3.96	4.59 - 3.30	1.29
11	2.82	3.48 - 1.96	1.52
12	3.44	4.25 - 2.64	1.61
13	3.75	4.47 - 3.07	1.40
14	3.81	4.69 - 3.10	1.59
15	4.65	5.07 - 3.97	1.10
16	4.59	5.05 - 4.02	1.03
17	3.77	4.33 - 3.03	1.30
18	4.25	4.84 - 3.73	1.11
19	3.21	3.92 - 2.60	1.32
20	3.96	4.48 - 3.37	1.11
21	4.04	4.69 - 3.41	1.28

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
22	3.00	3.48 - 2.52	0.96
23	4.04	4.69 - 3.41	1.28
24	3.65	4.37 - 3.06	1.31
25	4.22	4.89 - 3.41	1.28
26	4.16	4.69 - 3.70	0.99
27	4.35	4.94 - 3.62	1.32
28	4.15	4.84 - 3.35	1.49
29	4.00	4.69 - 3.21	1.48
30	4.15	4.77 - 3.60	1.17
31	4.04	4.69 - 3.37	1.32
32	4.21	4.84 - 3.60	1.24
33	4.53	5.02 - 3.89	1.13
34	4.12	4.77 - 3.52	1.25
35	3.71	4.69 - 2.92	1.77
36	4.18	4.84 - 3.52	1.32
37	4.65	5.05 - 3.98	1.05
38	4.45	4.98 - 3.79	1.19
39	3.91	4.59 - 3.04	1.55
40	3.66	4.47 - 2.92	1.55
41	4.69	5.10 - 4.03	1.07
42	4.00	4.59 - 3.39	1.20
43	4.44	4.98 - 3.64	1.34

ข้อที่	มัชฌิม	ควอไทล์ 3 - ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
44	4.25	4.94 - 2.81	2.13
45	4.59	5.05 - 3.78	1.27
46	4.65	5.07 - 3.12	1.95
47	4.53	5.02 - 3.35	1.67
48	4.25	4.94 - 3.16	1.78
49	4.25	4.84 - 3.73	1.11
50	4.09	4.77 - 3.39	1.38
51	4.53	5.02 - 3.89	1.13
52	4.45	4.98 - 3.72	1.26
53	4.65	5.07 - 3.71	1.36
54	4.18	4.84 - 3.52	1.32
55	4.32	4.89 - 3.80	1.09
56	4.20	4.77 - 3.72	1.05
57	4.59	5.05 - 3.11	1.94
58	4.36	4.94 - 3.70	1.24
59	3.71	4.31 - 2.82	1.49
60	4.65	5.07 - 3.91	1.16
61	4.45	4.98 - 3.79	1.19
62	4.15	4.84 - 3.25	1.59
63	4.59	5.05 - 3.68	1.37
64	4.53	5.02 - 3.53	1.49
65	4.53	5.02 - 3.82	1.20

ข้อที่	มัธยม	ควอไทล์ 3 - ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
66	4.74	5.12 - 4.04	1.08
67	4.23	4.84 - 3.67	1.17
68	4.18	4.77 - 3.66	1.11
69	4.05	4.77 - 3.30	1.47
70	3.93	4.42 - 3.39	1.03
71	4.09	4.77 - 3.39	1.38
72	4.45	4.98 - 3.72	1.26
73	4.05	4.77 - 3.25	1.52
74	4.43	4.98 - 3.53	1.45
75	3.85	4.59 - 2.96	1.63
76	4.46	4.98 - 3.85	1.13
77	4.00	4.59 - 3.37	1.22
78	3.95	4.69 - 3.04	1.65
79	2.56	3.47 - 1.75	1.72
80	3.08	4.18 - 2.08	2.10
81	4.33	4.94 - 3.53	1.41
82	4.08	4.69 - 3.52	1.17
83	3.50	3.30 - 2.77	0.53
84	4.26	4.84 - 3.78	1.06
85	4.53	5.02 - 3.98	1.04
86	4.59	5.05 - 4.02	1.03
87	4.65	5.07 - 3.97	1.10

ข้อที่	มัธยมฐาน	ควอไทล์ที่ 3 - ควอไทล์ที่ 1	พิสัยระหว่างควอไทล์
88	4.46	4.98 - 3.85	1.13
89	4.36	4.94 - 3.70	1.24
90	4.04	4.69 - 3.35	1.34
91	3.80	4.84 - 3.02	1.82
92	4.18	4.77 - 3.66	1.11

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการคำนวณหาต้นทุนและกำไรระหว่างควอเตอร์

ตัวอย่างการ คำนวณหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอเตอร์

1. การหาค่ามัธยฐาน

สูตรที่ใช้ในการ คำนวณหาค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความมีดังนี้

$$Mdn = L + I \left[\frac{\frac{N}{2} - F_1}{F_2} \right]$$

Mdn	แทน	มัธยฐาน
L	แทน	ขีดจำกัดกลางที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่
I	แทน	อันตรภาคชั้นคะแนน
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด
F_1	แทน	ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็นขีดจำกัดบนของชั้นก่อนที่มีมัธยฐานตกอยู่
F_2	แทน	ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีมัธยฐานตกอยู่

ตัวอย่างการ คำนวณ

ข้อที่ 37

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
5	17	29
4	10	12
3	2	2
2	0	0
1	0	0

$$\begin{aligned} \text{ฉะนั้น มัธยฐาน} &= 4.5 + 1 \left[\frac{\frac{29}{2} - 12}{17} \right] \\ &= 4.65 \end{aligned}$$

2. การหาพิสัยระหว่างควอไทล์

พิสัยระหว่างควอไทล์คือ ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 สูตรที่ใช้ในการคำนวณคล้ายกับสูตรหาค่ามัธยฐานเพียงแต่การหาควอไทล์ที่ 3 (Q_3) และ (Q_1) ควอไทล์ที่ 1 (Q_1) นั้น แทนค่า $\frac{N}{2}$ ด้วย $\frac{3N}{4}$ และ $\frac{N}{4}$ ตามลำดับ ดังนี้

$$I.R. = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ I.R. แทน อินเตอร์ควอไทล์เรนจ์

$$Q_3 \text{ แทน ควอไทล์ที่ } 3$$

$$Q_1 \text{ แทน ควอไทล์ที่ } 1$$

$$\text{สูตรหาค่า } Q_1 = L + I \cdot \frac{\left(\frac{N}{4} - F_1\right)}{F_2}$$

$$\text{สูตรหาค่า } Q_3 = L + I \cdot \frac{\left(\frac{3N}{4} - F_1\right)}{F_2}$$

เมื่อ L แทน ชั้นค่ากึ่งกลางที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ตกอยู่

I แทน อินตรภาคชั้นคะแนน

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

F_1 แทน ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็น
ขีดจำกัดบนของชั้นก่อนเพิ่มควอไทล์ตกอยู่

F_2 แทน ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีควอไทล์ตกอยู่

ตัวอย่างการคำนวณ

ข้อที่ 37

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
5	17	29
4	10	12
3	2	2

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
2	0	0
1	0	0

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 1} &= 3.5 + 1 \left(\frac{\frac{29}{4} - 2}{10} \right) \\ &= 4.02 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 3} &= 4.5 + 1 \left(\frac{\frac{3(29)}{4} - 12}{17} \right) \\ &= 5.07 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{เพราะฉะนั้นพิสัยระหว่างควอไทล์} &= 5.02 - 4.02 \\ &= 1.05 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ข

๘ ๖ ๘
รายชื่อผู้เข้าชำนัญ

รายชื่อวิทยากรที่ตอบแบบสอบถาม

1. คร.เจริญผล	สุวรรณโชติ	15. อาจารย์รังสรรค์	สลับแสง
2. อาจารย์มงคลศักดิ์	กุลจินต	16. อาจารย์เรวัฒน์	สุธรรม
3. คร.ทองอยู่	แก้วไพเราะ	17. อาจารย์วิจิต	เข้มแข็ง
4. อาจารย์ทวี	วิเชียรวรวิชัย	18. อาจารย์วีระ	นพพันธุ์
5. อาจารย์ทวีศักดิ์	วิศิษฎ์กร	19. คร.วีระชัย	มีชัยธรรม
6. อาจารย์บุญทัน	ฉลวยศรี	20. อาจารย์สงข	แสงบำรุง
7. คร.ประสาน	ปิ่นกุ่มกร	21. อาจารย์สถาน	สุวรรณา
8. คร.ปรีชา	จริยวิธานนท์	22. อาจารย์สิน	รองโสภา
9. อาจารย์เพิ่มสุข	หวังแก้ว	23. อาจารย์สมมิตร	โชติแก้ว
10. อาจารย์ไพฑูรย์	มันดาลิน	24. อาจารย์สมศักดิ์	บุญวิโรจน์
11. อาจารย์พท	กาญจนะ	25. อาจารย์สมหมาย	ชาพรหมมา
12. อาจารย์ไพโรจน์	วรรณงศ์	26. คร.สวัสดิ์	สลับ
13. คร.โมหัมหมัด	อับดุลการเคอร์	27. คร.อนุรักษ์	บุญานุวัฒน์
14. อาจารย์ปิง	กระตัญญะ	28. อาจารย์อาร์พี	อับดุลการเคอร์
		29. อาจารย์อุดม	พรหมแก้วงาม

การศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น
ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

บทคัดย่อ
ของ
อารยา นครเขตต์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2533

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียน
ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ.

2535 - 2539 ในลำดับคือ เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีวพระยะสั้น การบริหารการศึกษา
วิชาอาชีวพระยะสั้น หลักสูตรและโครงการสอนวิชาอาชีวพระยะสั้น และการจัดการเรียนการสอน
วิชาอาชีวพระยะสั้น ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเรียกว่า ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหาร ของ
กรมการศึกษานอกโรงเรียนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ที่สุ่มมา จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเคสศึกษาซึ่งใหญ่ผู้เชี่ยวชาญ
ตอบแบบสอบถามจำนวนสามรอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด รอบที่สองเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่าห้าตัวเลือก และรอบที่สามมีลักษณะเหมือนแบบสอบถามรอบที่สอง
แต่แสดงตำแหน่งของมัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
ตอบมาในรอบที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการศึกษากันกว่าที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นในค่าน เป้าหมายของการศึกษา
วิชาอาชีวพระยะสั้นที่สอดคล้องกันว่าเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดแนวโน้มที่จะเพิ่มพูนความรู้
ความสามารถใหญ่เรียนนำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น จะให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับ
สภาพท้องถิ่นและจะใหญ่เรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่าย

2. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นในด้านการบริหารการศึกษาวินา
อาชีวพระยะสั้นที่สอดคล้องกันว่าเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดแนวโน้มที่จะใช้การประสานงาน
ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อระดมทรัพยากรมาไว้รวมกัน และจะกระจายอำนาจการบริหารไปสู่
หน่วยงานในส่วนภูมิภาคเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการตัดสินใจดำเนินงานให้ทันต่อเหตุการณ์
โดยเน้นการจัดให้กลุ่มเป้าหมายหมู่บ้านยากจนเป็นอันดับแรกและอาศัยข้อมูลพื้นฐานและ
ความจำเป็นของท้องถิ่น

3. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นในด้านหลักสูตรและโครงการสอน
วิชาอาชีวพระยะสั้นที่สอดคล้องกันว่าเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดแนวโน้มที่จะจัดทำหลักสูตร เป็น
ชุดวิชาใหญ่เรียนเลือกเรียนเป็นตอนสั้น ๆ เพื่อเรียนจบเร็ว และให้มีลักษณะยืดหยุ่นสามารถ

ปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการ ของผู้เรียน/จะยึดสภาพและปัญหาในการประกอบอาชีพของ
ประชาชนในการพัฒนาหลักสูตร และจะพัฒนาหลักสูตร เพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตร
เฉพาะถิ่น

4. ผู้บริหาร การศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นในด้านการจัดการ เรียนการสอน
วิชาอาชีพ ระยะเวลาที่สอดคล้องกันว่าเป็นไปได้ไหม ระดับมากที่สุด ในแนวโน้มที่จะจัดกิจกรรมแนะแนว
อาชีพทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง และจะให้โอกาสผู้เรียนอภิปราย
ระดมความคิดเห็น เพื่อให้เห็นช่องทาง การประกอบอาชีพก่อนตัดสินใจเลือกเรียน เมื่อตัดสินใจ
เลือกเรียนอาชีพใดแล้วจะมีอะไร เลือกเนื้อหาและวิธีเรียนได้ตามความประสงค์

A STUDY OF TRENDS IN PROVISION OF VOCATIONAL SHORT-COURSE TRAINING
OF THE NONFORMAL EDUCATION DEPARTMENT

AN ABSTRACT

BY

ARAYA NAKORNKHET

Presented in partial fulfilment of the requirements for the Master
of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

April 1990

This research had the purposes to study opinions of the nonformal education administrators on the trends in provision of vocational short-course training of the Nonformal Education Department during B.E. 2535 - 2539 in four aspects: aims of vocational short courses, administration of vocational short courses, curriculums and programs of vocational short courses, and instruction of vocational short courses. The sample, called the 'experts' in this study, were 29 central and regional nonformal education administrators, randomized from the population. The instrument used in this research was the Delphi Technique, in which the experts were requested to answer three rounds of the questionnaires: the first round was the open-ended, the second round was the five-point rating scale, and the third round was similar to the second one but added the positions of medians and interquartile ranges, and the positions of each answer in the second round. The statistics used in analyzing the data were medians and interquartile ranges.

The important findings were summarized as follows:

1. The nonformal education administrators had the consensus in opinions in the aspect of the aims of vocational short courses at the highest level in the trends to upgrade knowledge and ability of the learners in order to improve their current occupations, to provide knowledge in those suitable for the localities, and to have the learners increase their incomes and decrease their expenses.

2. The nonformal education administrators had the consensus in opinions in the aspect of administration of vocational short courses at the highest level in the trends to use the coordination in both government and private sectors to mobilize resources for common utilization, to decentralize administrative powers to local agencies in order to facilitate quick decisions and judgements, and to emphasize the target groups in poor villages as the first priority, depending on basic data and local necessities.

3. The nonformal education administrators had the consensus of opinions in the aspect of curriculums and programs of vocational short courses at the highest level in the trends to prepare curriculum packages for short lessons able to be finished quickly and flexible to suit the learners' needs, to develop curriculums and programs on the basis of situations and problems in making living of the local people, and to develop more general and locally specific curriculums and programs.

4. The nonformal education administrators had the consensus of opinions in the aspect of instruction of vocational short courses at the highest level in the trends to continuously provide vocational guidance services, before, during and after learning, and to provide the learners with opportunities to discuss and brainstorm to see ways for making living before deciding to learn, and after making the decision to learn any vocational course, they will be free to choose contents and learning methods as wished.